

HELOP

ČASOPIS HPK SV. MIHOVIL

BROJ 13.

JABUKA TRIGLAV TROGLAV ČVRSNICA PUT OLUJE ATLAS MAGLIĆ
BIOKOVO KALUN KITA GAČEŠINA ZELENGORA BRAČ PAKLENICA
PROKLETIJE MONT BLANC DURMITOR KONJ DINARA VELEBIT ALPE
CAMINO SANTIAGO MUDA LABUDOVA PUTIČANJE PREZID SUTVID

Kad sam počela pripremati tekstove za Helop, pripala sam se da će biti monografija, plus gosti špiljari. Stalno sam pozivala kolege da napišu tekstove i osvrte, s vremenom sam čak počela slati prijeteće poruke u inboks i sms-om, heh. Eto, moja dosada je urodila plodom. Neka svi znaju da je ovo bila najplodonosnija godina za HPK Sv. Mihovil!

Nikad aktivniji, raširili se po zemlji, u zemlji i svijetu. Održali smo 4 škole: Opća planinarska, Speleološka, Sportsko penjačka, i najveći hit, rasprodana u jednom danu - Mala planinarska školica na koju smo svi ponosni jer nam je bila prva i super odjek je imala. Petero članova je završilo Visokogorski tečaj i pri tom se super zabavili i naučili svašta zimskoga.

Rekordan broj odlazaka u Bosnu i Hercegovinu što zimskih uspona, što ljetnih, prohodala se čitava Paklenica, Velebit uzduž i poprijeko. Proveli smo 9 dana na Prokletijama i Durmitoru, bacili dir do Maroka i Mont Blanca, posjetili Gran Sasso, čak bili u Swiss Alpama, penjali Maja Jezerces u ekstremnim uvjetima, dobili smo Grb Šibensko-kninske županije za promicanje vrijednosti zdravog života među mladima, zaštititi kulturnih i prirodnih vrijednosti te brojnih športskih aktivnosti. Održali smo i prezentaciju Kluba na otvorenom, gdje smo izložili svu našu opremu po odsjecima, napravili „zidnu“ prezentaciju i izložbu fotografija, te zainteresiranim građanima objasnili sve što ih je zanimalo o našem radu i djelovanju. Moram spomeniti naš tradicionalni uspon u prosincu na Dinaru - bilo nas je preko 70 - savršeno odrađeno, odaziv je bio velik i među ne-planinarima zbog "ljetnih uvjeta".

Speleolozi su i dalje bili najčešći istraživači našeg najvećeg jamskog sustava Kite Gačešine - Draženove puhaljke u kojoj su proveli ukupno 10 dana. Sustav se duljinom od preko 32 kilometra „ugurao“ među 150 najdužih špilja u svijetu i istraživanja idu dalje. Nastavljeno je sa sustavnim istraživanjem speleoloških objekata Šibensko - kninske županije i kartirane stotine metara kanala u napuštenom rudniku boksita u Kalunu. Osim vlastitih, mihovilovi speleolozi su se pri-

družili brojnim istraživanjima i logorima drugih speleoloških klubova, među ostalim i u dubokim jamama; Stara škola na Biokovu i jami Muda Labudova na Crnopcu.

Ponosni na Aidu koja je u studenom izabrana za pročelnicu Komisije za speleologiju HPS-a (prva u povijesti iz Dalmacije), a Ana se priključila Vjetru i Teu te ušla među koordinatore stručnih aktivnosti komisije.

Penjači su završili prvu sekciju boulder dvorane, priveli kraju treću penjačku školu sa rekordnim brojem polaznika, sudjelovali su u opremanju novog penjališta na Pelješcu, a kolega iz odsjeka se okuražio i otvorio svoju stijenu (toranj) „Vertikala“ u Vodicama. Da ne kažem da su ispenjali sve atraktivne smjerove od Omiša do Paklenice, sa napomenom da većinom žene vladaju.

Kao urednica sam imala borbu kojim redosljedom da stavim tekstove, jer su svi itekako važni i odlični. Nema razlike jel je neko penjao Prominu ili neki francuski vrh, proveo u Kiti 3 dana ili bio u jamici, jer svakom pojedincu je njegovo najvažnije, u skladu sa željama, mogućnostima i vremenom. Nit vodilja uređivanja ovog časopisa je bila da ga napravim po odsjecima ne po važnosti, počnem i završim sa planinarskim tekstovima, između ostalog. Ovo je ipak amaterski časopis, napravljen u sitnim noćnim satima, nakon redovnog uredskog posla, sa zadnjim atomima snage i trudimo se da svima ugodimo i stavimo sve poslane tekstove. Da ima još dvjesto strana Helopa, ne bi stale sve naše aktivnosti - srića pa ne pišu svi sve.... huh.

Kad se zakačiš za planinarenje, špiljarenje i penjanje, to ti postane i stil života, bit ćeš u mukama jer moraš 5 dana sjediti u uredu i planirati iduće ture i izlete, špilje i stijene, sanjati o vrhovima i snijegu koji nas čeka da ga prvi izgazimo, da opremiš neku novu jamu, postaviš prvi smjer, iščekivati tu slatku bol i umor tih naših aktivnosti, nakon kojih sve cijeniš 5 puta jače, uživaš u svakoj sekundi i zahvalan si na zdravlju. Ponosna na Klub i ljude koji se trude i rade, uživaju u svemu. Samo da sad nastavimo istom žustrinom naprijed!

Antonia

HRVATSKI PLANINARSKI KLUB SV. MIHOVIL

Bana Josipa Jelačića 28
22000 Šibenik
OIB: 91280208813
IBAN: HR9824110061100026823
e-mail: sveti.mihovil.sibenik@gmail.com
www.sv-mihovil.hr

Urednica: Antonia Viljac
Grafički urednik: Luka Bošnjak
Lektorirao: Nitko
Fotografija na naslovnici: Antonia Viljac

Tisak: ZLATNA DALMACIJA PRINT
Naklada: 400 komada
ISSN 1848-3224

Joso Gracin

Smatra se da su i neki dijelovi otoka Visa također vulkanskog porijekla, a još uvijek je tajna i postanak otoka Suska na sjevernom Jadranu.

Iz Tisnoga smo isplovili u kasnim popodnevni satima. Tišnjanski most se nakratko podiže u 17 sati i

sidrenje, tj. vezivanje za bove nekog od koncesionara kojih iz godine u godinu u našim zaklonjenim uvalama niče sve više. Kako je krenulo, za nekoliko godina nećemo više imati ni jednu slobodnu uvalu. Imali smo u planu u gumenjaku dovesti do gostione u

ljini plavičasti obrisi kopna. Prepoznajem konture Promine, Dinare, Svilaje, Mosora... Daleko na moru, s moje lijeve strane, tri su se ribarice vraćale s pučine iz pravca otoka Sveca prema Šibeniku ili Tribunju.

Bonaca na morskome be-

moje uzbuđenje, probudili su se i Tome i Kralj, pa preuzeli kormilo, a ja sam otišao pripremiti prvi jutarnji doručak. Nakon punih sedam sati plovidbe stigli smo do strašne granitne gromade ispred čijih su stijena kružili, obrušavali se i klikali simboli potpune

dalmatinska "ultima Thule" gdje se kaže "dovde i dalje". To je posljednja granica svijeta kojeg znamo. Iz strašne granitne gromade izbija toliko magnetske snage da poremeti sve brodske kompasne. Pomorci bježe od Jabuke kao od zle utvare. Najim-

Crne litice Jabuke sa svih strana se okomito obrušavaju do 80 m dubine, a onda niz strmu pješčanu padinu na dubinu od čak 250 m u takozvanu jabučku kotlinu. Jabuka je visoka 97 m, široka stotinjak, a duga oko 250 m. Zbog okomitih i krušljivih

kako bi pronašli mjesto za iskrcavanje, ali i zbog toga da je sa svih strana dobro pogledamo. Na istočnom dijelu otoka ugledali smo donekle položite stijene na koje smo se odlučili iskrcati. Spustili smo gumenjak na površinu tamno-modrog mora, pa dovedli do obale. Imali smo sreću što je bila bonaca. Ipak, more je uz tamne vulkanske litice prijeteći kuhalo stvarajući zapjenjene virove. Tome je ostao u jedrilici, jer dubina oko Jabuke tolika je da je sidrenje gotovo nemoguće. Nas dvojica smo se počeli penjati uz strme crne stijene. Brzo smo shvatili da će pristup vrhu bez penjačke opreme, kacige, pojasa i alpinističkog užeta, biti opasan. Kralj se spustio natrag do mora, a ja sam se s zastavom HPK Sv.Mihovila i fotoaparatom na leđima nastavio penjati uz stomatarsku vulkansku gromadu. Napredovao sam polako i oprezno. Stativ za fotoaparat ostavio sam u dnu stijene, jer su mi u svakom trenutku trebale obje ruke.

Crne endemske gušterice što su bježale preko žuto-narančastih lišajeva kako bi se skrile u tamne rupe, nekoliko kržljivih grmova nekakvih divljih maslina, poneki busen trave i meni nekakvog nepoznatog bilja, galebovi na rubovima litica, bili su jedina živa stvorenja na koje sam naišao pri usponu. Primijetio sam i nekoliko penjačkih klinova zabijenih u uske pukotine, što mi je govorilo da su planinari ili penjači već posjećivali ovu samotnu hrid i još važnije, da sam na pravom putu. Crne vulkanske ploče, krušljive i odlamajuće, predstavljale su pravu opasnost. Morao sam paziti na svaki svoj pokret. Ruke i noge tražile su čvrsti oslonac. Koristio sam se uhodanom tehnikom, "tri čvrste točke", ako se na takvom terenu to uopće moglo tako nazvati. S moje lijeve strane, stotinjak metara u dubini, crne okomite litice obrušavale su se i nestajale u jezivoj modro-tirkiznoj dubini, a vruće srpanjsko

Kaže se - "Petak, loš početak." U davna vremena pomorci su se držali tog pravila. Petkom nitko nije isplovljavao, petak je donosio lošu sreću, dok to vjerovanje nije promijenio nitko drugi doli Kristofor Kolumbo. On je isplovio baš u petak, pa otkrio Ameriku.

S jedrilicom Lora II, dužine jedanaest metara, isplovili smo jednog petka iz Tisnog prema pučini Jadrana. Plan nam je bio doploviti do našeg najnepristupačnijeg i najbizarnijeg otoka, Jabuke, pa na njegovom vrhu razviti zastavu HPK Sv. Mihovila. Tročlanu posadu Lore II sačinjavali su: kapetan i vlasnik brodice, Tome Pavić iz Tisnoga, hladnokrvni kormilar, Damir Pešić-Kralj iz Čiste Velike, te brodski kuhar, autor fotografija i ovog teksta, Joso Gracin s Martinske.

Pjev morskih sirena i kliktaji pu inških galebova

Jabuka je usamljeni monolit, gromada vulkanskog porijekla što se nasred pučine Jadrana gotovo neprirgodno izdigla stotinjak metara iz mora. Jabuka je jedinstvena i drugačija od bilo kojeg drugog otoka na Jadranu. Od Žirja udaljena je oko 40 nautičkih milja u pravcu juga. Zbog izoliranosti i pozicije na kojem se nalazi, Jabuka i njeno podmorje jako je slabo istraženo. Taj neobični monolit što je narastao iz tajnovitih morskkih dubina, mjesto je gdje se čuje pjev morskkih sirena što ribare i mornare u trenu začaraju, pa odvuku u morski bezdan.

Osim Jabuke, na hrvatskoj obali Jadrana postoji još samo jedan otok vulkanskog porijekla. To je otočić Brunik jugoistočno od Sveca.

trebalo je iskoristi to kratko vrijeme prolaza, jer u suprotnom bi trebali oploviti cijeli otok Murter. Kasnili smo, ali, upoznao nas je Tome sa situacijom, gotovo uvijek kasni i pirovčanin koji diže i spušta most. Brzo smo za sobom ostavili Tisno, a za njim i otočić Ljutac, Borovnik, Bisage i Maslinjak, prošli smo između Kaknja i Kaprija te uhvatili kurs prema Mažirinama i rtu Rasohe na jugoistočnoj strani otoka Žirja. U bonaci predvečerja drijemao je otočić Bakul na južnoj strani Žirja. Sve oko nas stopilo se u predivni večernji mir. Sidro smo spustili između uvala Velika i Mala Stupica, tamo gdje se ne plaća

Velikoj Stupici, pa popiti po hladnu pivu, ali odustali smo od tog nauma, te se uvukli u svoje udobne kabine. Oko tri sata iza ponoći, Tome se digao, upalio motor, podigao sidro, okrenuo provu u pravcu pučine, pa uhvatio kurs prema nevidljivoj Jabuci negdje na jugu. Mijenjali smo se za kormilom Lore II svaka dva sata, jer plovidba do Jabuke je duga. Dopala me je "gvardija" u izlazak sunca. Dok su ostala dvojica spavala uživao sam u svakom trenutku plovidbe praveći brazdu na jutarnjoj bonaci. Ispred pramca nepregledna pučina u izmaglici svitanja, iza mene Žirje, Kornati, a u da-

skraju, izlazak sunca na pučini i skokovi jata tuna pred provom brodice bude osjećaj ispunjen mirom, ljepotom i iščekivanjima, ali na trenutke i nekakvim neobjašnjivim nemir. U 5 sati i 38 minuta na horizontu sam ugledao crni trokut što je neprimjetno rastao pred provom jedrilice. Bili su to prvi obrisi crne paklene hridi na kraju svijeta. Izgledalo je kao da izranja iz tajanstvenih morskkih dubina. Na sredini Jadrana nastajala je tamo gdje se dodiruju nebo i more. Nestvarna, stajala je na mjestu na kojem ne bi trebalo biti ničega. Ipak, do nje je trebalo ploviti još gotovo sat i pol. Kao da su osjetili

slobode, pučinski galebovi. Jabuka je mjesto zadivljujuće i strašno, istovremeno.

Đavolji slap

Nakon oluja, razbijanje mrtvog mora o hridi Jabuke na pučini zna jezivo i prijeteći tutnjati i odzvanjati iz velike daljine. Ribari i pomorci zaoobilaze Jabuku u velikom luku. Jabuka je poput priviđenja, poput sablasti na morsknoj pučini, strava što se uvlači u kosti mornara, prijatna koju uvažavaju svi koji plove Jadranom. Jabuka je kameni pakao izgubljen u morskome bespuću, obelisk oko kojeg se širi nemir i strah. Nakon Jabuke nestaje sve. Jabuka je

presivnija pojava na Jabuci je takozvani "Đavolji slap" ili "Đavolji vodoskok" kako ga zovu komiški ribari. Radi se o tome da se s južne strane Jabuke nalazi oku nevidljiva prostrana podvodna sprud. Kad s juga navale veliki valovi, pri svom obrušavanju u dubinu, udare od tu sprud, pa se odbijajući od nje kidaju i ričući raspršuju prema nebu stvarajući golemi mlaz sličan vodoskoku. Oni rijetki koji su vidjeli taj slap, kažu da djeluje avetinjski, a svojom strašnom pojavom kao da ponovo oživljuje krikove i vapaje onih koji su tragično nestali u nemilosrdnim morskim olujama Jadrana.

vulkanskih stijena izrazito je opasna za uspon, ali jednako teško je i doći do nje. Ipak uspjeli smo doploviti do Jabuke i na njenom vrhu raširiti bijelu zastavu HPK Sv.Mihovila.

97 metara nad morem

Pristajanje uz Jabuku i po mirnom vremenu nemoguća je misija, a kamoli kada je more samo malo uzburkano. Jedini način iskrcavanja na ovaj otok moguć je s gumenjakom kojeg odmah nakon pristajanja treba izvući vani na morem isprane vulkanske litice da ga morskki vrtlozi ne odvuku na pučinu. Dugo smo kružili oko crne gromade

JABUKA

'ultima Thule' na sredini Jadrana

sunce nemilosrdno je pržilo, ali ga nisam osjećao. Bio sam usredotočen na svaki pokret ruku, nogu i tijela, i ništa me nije smjelo omesti. Uspio sam se uzverati uz crne litice, izbiti na vršni dio, pa ugaziti nogom na najvišu točku paklene hridi zvane Jabuka. Stajao sam samo 97 metara nad površinom mora, ali nalazio sam se na jednom posebnom mjestu, mjestu koje je riječima teško opisati. Crne stijene, nebo, more i galebovi, jedino je što u toj samotnosti imaš oko sebe. Odjednom, na vrhu ugledah usku metalnu kutiju. Otvorio sam je, pa iz nje, čudeći se, izvadio upisnu knjigu. Potpisi, datumi i komentari rijetkih posjetitelja koji su se popeli na tu bizarnu vulkansku gromadu na sredini Jadrana. Početni datum bio je 11.04.2007. Primijetio sam da je jako mali broj onih koji su tu isprobali svoje penjačke vještine. Među upisanim imenima prepoznao sam i meni neka poznata. "Mosoraši" iz Splita, "velebitaši", nekakvi geolozi i strani penjači, dvije domaće cure penjačice, dvojica kajakaša, još poneki pustolov i to je bilo sve. Jako malo ljudi usudi se doći do Jabuke. Daleka je i nepoznata, izložena svim vjetrovima, opasnim valovima, snažnim strujama i

pučinskim olujama.

Sa sve četiri strane bio sam okružen nebom i beskrajnim morem. Nigdje ni traga kopnu. Jedino u daljini jugoistoka mogao sam nazirati blijede obrise otoka Sveca. Dolje u dubini, na plaveti mora, plutala je naša bijela jedrilica. Da sam mogao, ostao bih gore satima, možda i danima, da se poput Jonahtana Livingstona Galeba prepustim fascinaciji pučine i ljepoti nepreglednog prostranstva oko sebe.

Brusnik, obitavalište gusara i komiških ribara

Nastavak puta odveo nas je prema jugoistoku u pravcu otoka Sveca i još jednog vulkanskog otoka, Brusnika. Svetac, otok s nekoliko kamenih kuća, malom crkvicom i hridima skrivenim pristaništem, djelovao je izolirano i zamislilo sam kako bi tu bilo živjeti, pa se nakon svake nevere popeti na najviši vrh tog otoka, te s njega slušao huk velikih valova što se u daljini lome i razbijaju od vulkanske stijene Jabuke.

Davnih godina živjela je na Svecu lijepa i zgodna cura. Čekala je ona prvog koji će naići da je odvede s tog pustog mjesta na kraju svijeta,

i došao je. Bio je Talijan koji je odmah zapazio njenu ljepotu, te je upitao bi li pošla s njime u Italiju. Ni trenutak se nije dvoumila. Takva šansa ne ponavlja se, takve prilike ne propuštaju. Ostavila je svoj rodni otok, svoju pustoš i svoje najdraže u njoj, te otišla u novi svijet i drugačiji život. Priča se da njeni unuci iz Italije povremeno posjete otok s kojeg je došla njihova baka.

Raskidanog pepeljastog izgleda poput zemlje nakon katastrofe, potresa ili požara, poput tamnog broda nakon oluje, stajao je otok Brusnik kao ranjenik nakon bitke. U boravištu gusara i starih komiških ribara nazirali su se ostaci njihovih kamenih nastamba, ograđenih jastožara, te mračnih pećina i udubina. Tamno žalo zaklonjeno vulkanskim hridima mamilo nas je da zaplovimo prema njemu, pa da se nasučemo na prvu pličinu. Nekada se vjerovalo da iza Brusnika počine takozvano "zeleno more" i ajme brodu koji zaplovi tim smrtonosnim područjem.

Na samom početku plovidbe primio sam se nezahvalnog posla brodskog kuhara. Kuhar je na brodu nezahvalno biti zbog toga što ako spremaš lošu spizu, posada te ima potpuno pravo baciti u more.

Uz moj trud, kulinarsko umijeće i obostrano zadovoljstvo ipak nisam odletio preko ograde Lore II. Stali s smo da se odmorimo i ručamo u mirnoj naseljenoj uvali na otoku Biševu. Svako malo iz uvale su isplivljavale male plastične pasare s posjetiteljima za Modru špilju, turističkog speleološkog objekta poznatog nadaleko. Ubrzo smo upalili motor pa završili preko puta na fešti u Komiži, starom ribarskom mjestu na otoku Visu. Uživali smo u svakom trenutku svjesni da su nam ti predivni morski dani darovani od samog Diomeda.

U zagrljaju opasnog jadranskog četverokuta

Drugog dana, na "debelom moru" između Visa i Jabuke s jedne, te Žirja i rta Planke s druge strane, vraćali smo se uživajući u jedrenju, oslušujući šum mora i dah jutarnjeg povjetarca zapletenog među brodске sajle i zategnutu užad. A onda, zbog nečega, na nas se naljutio moćni Posejdon pa nam poslao bogove oluja. Krenuo je jedan od negodnijih vjetrova na Jadranu, tramuntana. Valovi su postajali sve veći i snažniji. Tome je smotao jedra i upalio motor. Plan nam je bio pokušati se probiti do Žirja, ali nismo

uspjeli. Obrisi Visa su nam poput nekakve utvare na pučini stalno stajali za leđima. Činilo nam se kao da se tog otoka nikako ne možemo riješiti. Izgledalo je da uopće ne napredujemo, već da stojimo na istom mjestu. Čitavo vrijeme valovi su nas udarali nezgodno, u pola boka. Za taj dio Jadrana kažu da je najopasniji i da se tu dogodilo najviše brodoloma. To je točna sredina istočnog Jadrana. Tu kao da postoji neka opasna i moćna sila, to je Bermudskom trokut jadranskog mora, ne trokut već četverokut. Bezuspješno se boreći s uzburkanim morem jedrilica je sve više škripala i cvilila. Zbog velikih, na trenutke gotovo oceanskih valova što su se prelijevali preko brodice i niz drugih nezgoda na plovidbi, bili smo primorani okrenuti kormilo natrag u pravcu otoka Hvara. U jednom trenutku bočni udar vala bio je toliko snažan da su nam u brodskoj kuhinji svi tanjuri iz ormarića odletjeli na pod i porazbijali se u stotine komada, pa sam juhu, "paštu-šutu na pomidorama"

i sva ostala kuhana jela izbacio s jelovnika. Od jakih udara mora otkinuo nam se i konop od gumenjaka kojeg smo vukli za sobom. Da bi ga uhvatili morali smo po velikim valovima izvesti opasni manevar. Kapetan Tome već ga je htio otpisati, ali nas dvojica nismo dali. Nekakvim čudom ipak smo ga uspješno dohvatili, izvukli ga preko ograde (ne znamo ni sami kako) pa ga dobro učvrstili na palubi pored jarbola. Iz pravca sjevera prema Visu, tristotinjak metara od nas, vjetrom ispunjenih jedara velikom brzinom prošla je jedna samotna jedrilica. Tome je to komentirao riječima: - Jedriti po ovakvom vitru i valovima. Ovo su ili pravi profesionalci, ili nemaju pojma o jedrenju...

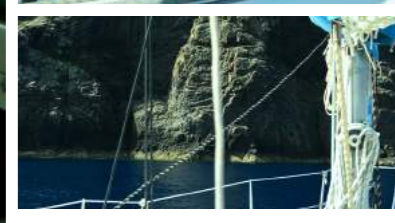
Nakon beskonačnog valjanja, propadanja i izdizanja na morskim brjetovima, pred zalazak sunca uspješno pro-

ći kroz Splitska vrata (prolaz između Šolte i Brača), pa pobjeći u spasonosnu zavjetrinu. Odjednom, sve se smirilo i utihnulo. Naša borba s valovima trajala je gotovo sedam sati. Bili smo umorni i iscrpljeni, zbrajali smo štetu. Bila je minimalna, samo sedam-osam tanjura. Neki su čak i preživjeli. Prenoćili smo u bonaci Šolte pa ranim jutrom zaplovili prema doma. Povratak je išao pored otoka Velikog i Malog Drvenika, prošli smo pored svjetionika Murvice, pogibeljnog rta Planke, slikovitog svjetionika Hrid Mulo i Primoštena, pa kroz kanal Sv. Ante uplovili

u Šibensku luku da nam na Lukoilu kolega iz kluba, Stipe Brajković, nadopuni gorivo. Rekao je da je u prvom trenutku pomislio da smo neki Talijani, pa mu nije bilo jasno što na talijanskome jarbolu radi zastava HPK Sv. Mihovila. Da još sve ne bude tako brzo gotovo, pristali smo i u Prvić Luci da popijemo po još jednu hladnu pivu. Nakon toga smo s morske strane još usputno bacili pogled na "glazbom razzdane ženske attribute" na Garden festivalu, pa nakon višednevne plovidbe uplovili u Tisno.

Nakon četiri dan morske skitnje na kojoj smo što jedrima, što motorom prevalili oko 180 nautičkih milja, vratili smo se u svoje mirne luke.

I na kraju još jedna stara izreka: "Ploviti se ne mora, živjeti se ne mora"... ali to ne važi za nas.

MOJI KORACI NA STAZI

CAMINO DE SANTIAGO

Maca Crljenak

Legenda i istina o Sv. Jakovu Zabedejevu i opstanku kršćanstva se isprepliću i u 12 stoljećem počinje hodočašće iz cijele Europe, danas i svijeta, do Santiaga, koje postaje jedno od tri velika kršćanska svetišta...

Današnju mrežu cesta i hodočasničkih hostela (albergue de peregrinos), pokrivaju bratovštine i asocijacije zastupajući potrebe hodočasnika (pelegrinos). Od privatnih, skupljih hostela do općinskih hostela (albergue municipal) s cijenom donacije ili od 5 do 8€. Može se krenuti iz mnogo pravaca, ali je najpoznatija

francusko-španjolska staza s polaskom iz Saint Jean Pied de Porta. Duga je 790km, prolazi se pješke ili u skorije vrijeme, biciklom. Dnevnu rutu biraš sam, prenočište također, hranom i vodom se opskrbljuješ u mjestima noćenja. Svatko može biti na Putu onoliko koliko mu dozvoljava vrijeme i zdravlje. Uz nadu da će mi artrozna koljena izdržati, napravila sam plan hodanja između 20 i 30 km na dan. Samo planiranje mi je pomoglo da se moja duša oporavi od „mutne vode“ kojom gazim zadnjih godina. Kupila

sam avionsku kartu mjesec dana ranije, najjeftinijim prijevozom kompanije Ryanair, oko 50€, Zadar-London-Biarritz za 03.5. 2016. Tog dana moj stari ruksak bio je težak po pravilima, 9kg, plus ručna torba s onim što mora biti van ruksaka zbog kontrole, lijekovi, gelovi, kreme, šamponi, punjači, mobitel, foto, britvica. Većinu tih stvari sam kasnije odbacila, 2kg lijekova i sl, kupljenih po uputama ljudi s Camina. Zadržala sam compeed flaster, kremu i sprej za stopala, voltaren gel, četkicu za zube, par komada magnezija, par brufena i z. melem kao kremu za sve.

04.5.2016. Dolaskom u

Francusku, Biarritz, stvara se grupa s ruksacima, dijelimo taxi do 60 km udaljenog Saint Jean Pied de Port-a. Strma, uska ulica, kamenih zidova, Citadela, veselih boja grilja a na njima žute školjke i flecha amarila, žuta strelica. Tu sam! Na pročeljima kuća lepršaju zastave Baska. Nalazimo se u drevnoj kraljevini Navarra, sada pokrajini ponosnog, baskijskog naroda. To su potomci prastanovnika Europe. Poslije 6. stoljeća slobode dijeli ih Francuska i Španjolska, ipak ostaju povlaštena elita...

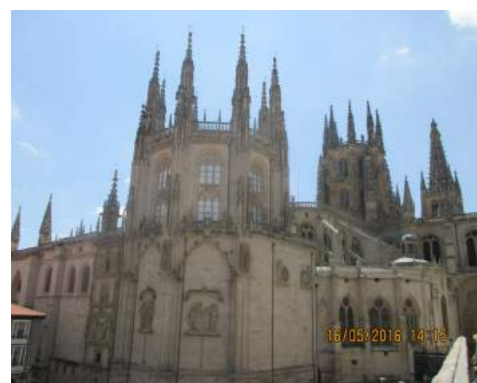
Krećem prema broju 39 „Office du Pelegrin“. Otvara tek u 20h. Smještaj nalazim u hostel u istoj ulici. Gospoda

uzima samo nas, prvih šest. Moramo izuti obuću, osnovno pravilo svih prenočišta. Kasnije smo imali dopuštenje obuti planinarske sandale, ovdje ni to. Tuširanje. U 20h ponovo do broja 39 za „Credencijal del Peregrino“. Popunjavamo bijeli harmonika-dokument, hodočasnički pasoš, što će nam služiti kao propusnica i dokaz da smo bili na Putu. Pečatira se (čeking) pri svakom noćenju a može i u crkvama uz stazu, ako se sjetite. Na osnovu credenciala u Santiago se dobiva diploma u katedrali Sv. Jakova. Školjku, Jakobovu kapicu, kačim za ruksak kao simbol Camina... Na povratku u sobu zabora-

vila sam čekirati credencijal, zaboravila sam i jesti već dva dana.

Ujutro kupujem štapove u trgovini do hostela i krećem. Slijedim žute strelice u strahu da ne promašim Napoleono-vu stazu koja prelazi Pirineje. Vruće je. Skidam zimsku robu sa sebe (ostavila sam je dan kasnije u Rencesvallesu sa još puno toga). Staza postaje sve strmija a pogled sve čarobniji. Sa 140m/v staza se naglo penje planinskim brežuljcima do Orisona, gdje kupujem prvi bocadillos, sendvič sa sirom. Zrak postaje svježiji, hrpice snijega i mi smo na De Biakorri 1095m/v. Nitko nije mogao odoljeti a da ne spusti

ruksake ispod kipa Blažene Djevice Marije od Biakorria i uživa u divnom pogledu na zeleno prostranstvo oko nas okruženo planinskim vrhovima pokrivenim snijegom. Neočekivano veliki broj ljudi ove godine na Putu je Papino proglašenje 2016. Godinom Milosrđa, Sveta Godina. Iza keltskog križa staza se odvaja od planinske ceste i zalazi u bukovu šumu, da bi se opet rodila na zelenim vrhovima Pirineja. Nižu se bogati pejzaži, ostaci drevnih utvrda, kameni stupići sa žutim strelicama stari tisuću godina, kao i Rolandova fontana. Vrh Lepoeden 1430m/v, se prolazi skoro neosjetno. Strmim

silaskom prema Rencesvallesu završava prvih 27km Camina. Benediktinski samostan navarskog kralja Sancha VII iz 12. stoljeća, prima sve pelegrinose. Cijena je 8€. Ima samo jedan restoran i ako niste brzi morate hodati još koji kilometar ako želite jesti. U 20h sam slušala misu za pelegrinose.

Jutro iza stopila sam se s drugima na Putu osjećajući se istinskim pelegrinom. Tada je završila poduka, sada je trebalo samo hodati i upijati ljepotu svega oko sebe. Nizali su se dvorci, katedrale, oktogonalne-templarske crkve, gradovi, tragovi Benediktinaca, Templara, kraljeva, maura. Prelazili smo rijeke mostovima kraljica, mostovima osvajača

Maura, dugo ulazili i izlazili iz velikih gradova, uvijek opijeni ljepotom žitnih polja, nepreglednim poljima vinograda pokrajine la Rioja kao i dobrotom ljudi na ulicama, koji su s velikim poštovanjem odgovarali na naše pozdrave-bueno Camino. Komunikacija na Putu među ljudima stvarala se lako, jednostavno, bez prisile i žurbe. Stazom su cijelo vrijeme prolazili biciklisti- pelegrinosi. Ne mislim da je njima bilo lakše. Bilo je parova koji su na leđima imali samo vrećicu, ruksak su slali transportom od mjesta do mjesta uz nadoplatu.

Lako se budilo, spremalo, osmijeh i pozdrav sve bi ispravili. Nije nikada bilo bučno, naporno, problematično, ili je to bila samo sreća. Pravilo zahtijeva ustajanje od 6h do 8h. Svjetlo se gasi i zaključavaju vrata u 21h a negdje u 22h, nema iznimke. Funkcioniralo je : u meni dragoj Najeri, samostan pun ljudi, oko 70. To je jedina gužva na mom putu, ali vlada red, mir, druženje. Skuhala sam „pelegrinsku paelju“, puno povrća i riže i podijelila. Italijani i Španjolci napravili su feštu, bez velike buke. Legla sam ranije, a u

22h ugasilo se svjetlo, ujutro je bila počišćena kuhinja. Kako?, ništa nisam čula, a bila sam dugo budna. Kada je bar polovica ljudi zaspala počeo je "simfonijski orkestar". Neki su se bunili, ja sam se nasmijala i to rekla, nastao je gromki smijeh, prestala je ljutnja, to može samo Camino.

Dok sam planirala Camino, često sam nailazila na slike koje su se ponavljale i imale su moć. Kada sam se stvarno našla ispred njih mislila sam da sanjam: Poslije Estele, na raskrižju treba krenuti desno gdje se nalazi prekrasna, srednjovjekovna crkva, nekada sklonište za hodočasnike. Nasuprot nje izgrađen je jedinstveni zdenac na svijet, Fuente del vino, za njih, da se okrijepe na Putu. Tu se još može naliti

čša vina i čša vode.

S obzirom da se visina staze često mijenjala, stalno smo se penjali ili silazili. Iza Pamplone, padala je jaka kiša, a često je padala kiša, penjali smo se strmom stazom prema vjetrenjačama na Sierr del Perdon. Odjednom sam se našla ispred spomenika pelegrinosa, Alto del Perdon, na 734m/v. Nisam trebala znati španjolski, znala sam što piše na figuri: "...gdje se put vjetra ukršta sa zvjezdanim putem".

U Santa Domingu de la Calzada bila je fešta, gužva u crkvi, nisam uspjela slikati kokoš u kavezu, legenda koja živi do danas... Tu sam noćila u hostelu za 6€ a ujedno je hotel sa 5 zvjezdica. Sv. Dominik ga je izgradio za hodočasnike. Odiše luksuzom. Stajala sam pred vratima hostela ne vjerujući da je to za pelegrinose, odškrinula sam vrata a tamo izuvaju gojzera, jesss. Gdje god sam noćila bilo je čisto. Negdje se dobije papirna posteljina, nevažno, imala sam vreću za spavanje. Samo u Zubriu je bila ledena voda za tuširanje, svugdje smo imali toplu vodu, perilicu, sušilicu rublja. Cijene pranja robe su različite, od 2-5€. Imala sam

jedan sapun za pranje i kupanje, mali brzosušeci ručnik, dovoljno. Restorani kao i trgovine otvorene su tek iza 19h. U malim kafićima uz piće mogu se kupiti samo tapasi, kanapei neobičnog okusa. U svim prenočištima iza 19h nude Meni za pelegrinose za 10€.

U Beloradu sam se budim s bolovima u nozi. Nadajući se da će proći, kao i iza Logrona, krenula sam sva u zanosu jer nas danas čeka visina iznad tisuću metara, Montes de Oca. Ali na pola puta odjednom nisam mogla napraviti niti koraka, noga otečena i modra. Nekako sam dopuzala do prvog sela, Es Pinosha del Camino, i u albergue uzela krevet. Ljubazni vlasnici su mi donijeli led i bol je popustila. Ujutro sam se nadala da će biti bolje, nisam mogla vjerovati da je gotovo. Ali nije, jačala je. Nisam imala izbora, moj Camino je završio. Autobusom sam se povezala do Burgesa.

Albergue u Burgesu je moderan, novo uređen a svega par eura. Zbog loših kritika ranijih putnika evo i adresa: „Casa de los Cubos „ C/ Fernan Gonzales 28, Albergue Municipal, tik do velikog zdanja Katedrale Burgos. (Iz Burgosa ima autobus do aerodroma u Madridu.) Kratko sam prošetala gradom. Spomenik viteza, El Cida na konju dominira bulevarom. A malo dalje ogroman brončani bik. Burgos ima burnu povijest od utemeljenja 884 god. (Uz velike bolove) ušla sam u muzej Katedrale Burgos, pravo posjeta se dobije nakon kupnje u suvenirnici u prizemlju katedrale. Katedrala se počela graditi 1221 god. i jedna je od najljepših srednjovjekovnih, monumentalnih građevina uopće. Bogatstvo i ljepota kao i veličina unutrašnjosti katedrale ne mogu se ni zamisliti. Iznova sam se zahvalila Bogu i Sv. Jakovu što sam doživjela vidjeti ovaj sveti dom.

Ujutro, 17.5.2016. sam krenula suprotno od pelegrinosa, uz veliku bol u grudima koja još traje, kao i čarolija Camina.

BIOKOVO

VOŠAC IZ KOTIŠINE

Martina Urem

Na izlet „ne mogu vjerovati da sam ovdje“ krenuli smo, jasno, s bazena, pokušavajući nekoliko minuta utrpati previše ljudi u premlato vozila, a sve u nadi da će se pojaviti još netko voljan voziti sve do Makarske. Kad se pojavio, krenuli smo. Pridružila su nam se i 2 planinara iz Makarske. A onda Kotišina. Koliko god puta ljetovala u Kotišini kod prijatelja, nikad se nismo pomakli iz hlada koštele koja nas je štitila od vrelog kamena planine koja se nadvila nad nama, samo bi Česima u japankama u podne prstom pokazali u kom smjeru je put. A sad smo došli o drugom poslu, oblačan je proljetni dan, Biokovo ne isijava nego privlači, a ja ne mogu vjerovati da sam tu. A još manje da ću se popeti gore.

Kroz botanički vrt samoniklog biokovskog bilja, izašli smo na stazu. Penjemo se po

kamenim serpentina koje su mjestimično sipke, nisu zahtjevne, ali su naporne. Sa staze je pogled fantastičan, vidi se Makarska, Brač, Hvar... Staza je podzidana, dijelom prelazimo po siparu, dijelom po golim stijinama, pa ulazimo u borovu šumu. Staza u šumi je strma i pokrivena mekanim, debelim tepihom borovih iglica. Pušem, al još uvijek ne psujem. Imam tajni zadatak držati Matu iz sebe, jer Antonijin kolega iz Makarske vodi jednim vrlo humanim tempom. Na izlazu iz šume ispred nas je sipar. Na siparu divokoza. Velika i brza, jedina prava gospodarica krša.

Nakon marende penjemo se dalje, hrbat se približava nama ili mi njemu, ne znam više. Dišem na škрге, psujem Antoniu i Biokovo, a Mate priča priču o guranju kolege uz Kilimanjaro i objašnjava Makaranima da su žene izdržljivije od muškaraca, da se ne trebam ja sad baš tu nešto previše odmarati, jer samo što nismo. I tako smo stigli na Pržinovac, poletišta onih luđaka koji se padobranima ba-

caju s planine. Kad bolje razmislim, nije to ni tako loše, samo se baciš, ne moraš na noge dolje. Ne mogu vjerovati gdje sam. S lijeve strane Hvar, s desne krš, ispred nas Sv. Jure.

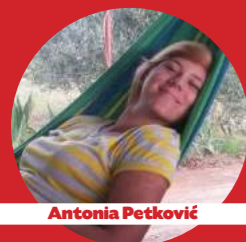
Još malo gore, dolje, lijevo, desno, pa vidikovac Štrbina. Slika govori 1000 riječi, pa se neću truditi. I onda Vošac. Kratak i strm uspon do vrha. Pogled je nevjerovatno. Vošac stoji iznad Makarske kao nijemo kameno lice na 1422 metra nadmorske visine. Stvarno ne mogu vjerovati da sam tu, po dvadeseti put ponavljam. Na vrhu je i dom u

kojem se radi punom parom. Kolege planinari iz SAK Ekstrem zidaju spavaonicu. OK, jasno mi je kako su donijeli kamenje i ostali građevinski materijal, jedan po jedan. Ali kako su donijeli ogromnu čeličnu peć na drva??? Korak po korak, kažu.

Poslije kave, polazak. Silazimo drugim putem, prema Makru, kroz šumu, a put ide malo prema gore, malo prema dolje. Odmaramo na

česmi da se svi skupe ili da česma proradi, pa što bude prije. Ponovo izlazimo na stazu kojom smo se popeli. Tek sad mi izgleda potpuno nevjerovatno da smo se tuda popeli. Serpentina nikad kraja, a Kotišina nikako da se poveća, nikako da se približi. U jednom trenutku ugledam kombi i Matu kraj kombija. Sad mi više oni paragladri uopće ne djeluju ludo. Al spustila sam se, polako, s Maricom i njenim fotoaparatom.

O janjećim glavama neću, tko zna, zna, a tko ne zna, neću mu kvariti doživljaj.

Antonia Petković

MALA PLANINARSKA ŠKOLA

Svaka sličnost sa likovima i događajima u ovoj baladi nije slučajna. Svi likovi i događaji u ovoj baladi su stvarni. Sve životinje valjda su izvukle živu glavu.

Svim dragim našim planinarima koji su nam pomogli u organizaciji škole a nisu spomenuti u baladi veliko hvala, a ako se sljedeći put više potrudite možda i Vi dobijete koji stih.

BALADA IZ PLANINE

Jedno večer na sastanku Mate reče:

„ajmo skupit ekipu pravu
za organizirat planinarsku školu malu“.
Skupila se elita planinarska, rulja perfektna
i 1. mala planinarska škola je započela.

Na izlet prvi iznad Splita na Kozjak pošli
preko Malačke s tri kombija došli.
Šetali naši mali planinari, „kolko još“ stalno pitali.
Prvi pogled u tišini ostadoše svi
ajme šta se odavde lipo vidi Split.
Kaže Tina svima tad: „marku brzo prati sad“,
Do izvora treba stići prije nego mrak nas uhvati.

Vikend drugi put Čikole Kralj juri
dok se jedna grupa penjala, druga je u špilje krenula.
Svi oduševljeni rekoše „nakon ove škole male
upisujemo se u penjače i špiljare“
Zadovoljan Teo trlja ruke bit će špiljara i dogodine.

Izlet novi, Kojo vozi, drma kombi
preko Točka na Prominu došli
Na livadi zelenoj opremu gledali,
a poslin azimute s Kolombom vježbali.
Dok je tajnica šepala, Beta nas je tražila.
Igre lude razne pokazaoše nam tri gracije;
Anka, Saška i Branka nema s njima odustajanja.

U Paklenicu pošli na izlet četvrti
po kanjonu velikom malo šetkarati.
Jedan za drugim sad već četa prava
Sanju i Marinu slušamo i poskoke uočavamo,
do Ramića put je dug, valjalo bi i odmorit koji put.
Pri silasku smo se malo zanjeli pa smo redom svi popadali
Viče učiteljica: „gojze su bitne to ti čuva noge vitke“.

Opet Mošo put Splita vodi idemo na Mosor visoki
Do Giromette penjemo se mi
Opet učiteljica viče „iza mene da ste bili svi“.
GSS Dija nas je prepala teke

pričajući priče o spašavanju babe neke.

Vikend završni brzo došao, hitro hodati sad već možemo
Vidili smo cili Šibenik na dlanu
i stigli u planinarsku kuću bajnu.
Upisati se u planinarsku knjigu treba
da svi znaju ako nekog nema.

Dok Dok kuha ručak fini, na livadi maloj nikli šatori,
Marinca gleda što smo uradili
povuci, potegni i taj zadatak smo uspješno obavili.
Navečer hrenovke pekli i kraj vatre logorske zaspali
Ujutro nas čeka važan dan, dodjela diploma za uloženi rad.

„Dobrodošli gosti naši, roditelji i prvi rođaci
25 naših tića postali su planinarska dika“
Petra i Nika samo riči hvale, postale ste prave planinarke
Gušte sve životnje zna, imamo budućeg biologa
Žustro gazi Ivka, Saška joj najbolja prija
Lovre naš voli priče o ratovima iz historije

Tihe vode, brata dva, Toni i Luka to se zna
Mavro, Petar i Luka tri naša najbolja druga
Baš je fin planinar taj, a zove se Andrija
Roko Karlo, Edin mali svaki izlet prvi završi
Marta sveznalica prava, u stopu je prate Mia i Ivana
Luigi po putu stalno zaluta, dok Korina tiho sve promatra
Kuzma, Nino, Moca ekipa su prava, super dečki iz kvarta
Tere pravница vrlo, bit će ona planinarska ministrica
Lucija u pomoć uvijek dođe, bez obzira tko je zovne
Dominik, plavi gazi s Matom ko veliki
Lovre drugi onaj mali maneken škole glavni
Kate mala, najmlađi član popet ce se ona na Mt. Blanc

I na kraju ove planinarske balade
Jednu stvar važnu treba da upamtite
U planini svi smo isti, svi prijatelji stari
Do susreta ponovnog u visinama bajnim
Vidimo se planinari mali!!!!!!

SUDIONICI I. MALE PLANINARSKE ŠKOLE:

- KORINA OFNER
- LOVRE BOGDAN
- TEREZA TRCIN
- LOVRE PAIĆ
- ROKO KARLO FRIGANOVIĆ
- NINO MARAČA
- MARTA ŽIVKOVIĆ
- MAVRO DRMAČ
- GUŠTE CUKROV
- PETAR STOJNIĆ
- LUKA PODURILJKO
- TONI PODURILJKO
- ANDRIJA DIKLIĆ
- LUIGI ANTIĆ
- KATE BEROVIĆ
- MARINO KUZMIĆ
- MIA ZENKOVIĆ
- DOMINIK ĐUKIĆ
- IVA BEROVIĆ
- NIKA BEROVIĆ
- PETRA KLISOVIĆ
- IVANA KOŠTAN
- LUCIJA LJUTIĆ
- LUKA NANJARA
- VICKO MOČIĆ

POJMOVNIK - rječnik nepoznatih osoba koji se spominju u pjesmi (iliti ga oni ljudi šta smo im bez po beda dali da nam vode dicu u planine)

MATE - Mate Protega glavni el capo kluba. Alfa i omega. Od postanka kluba. Točka.

TINA - Kristina Šarić (svi je zovu Tina, ona ni sama ne zna kako se zove), radi u nekoj firmi pa zna šta možemo pit na izletima, a šta ne smimo. Tina i učiteljica nisu nikad za vrijeme trajanja škole ostale same s dicom pa nije bilo opasnosti da vam izgube dicu ili da vrate pola njih.

KRALJ - Damir Pešić (pronaša leću iz oka dva puta zaredom na Dinari, na travi, po noći koja je ispala iz oka nekoj luđi koja ih ne zna staviti), odlično vozi kombi u okukama, a očito nosi sriću na izletu pa smo ga povelili

TEO - Teo Barišić, on je naša neku špilju koju on i žena Aida istražuju. Ona je isto bila s nama kao Kardum Ana, ali kako im pjevna imena nisu, ostale su u egzilu

KOJO - Neven Ivas, oduvuk u klubu, na svim slikama, kad se on cerleka morate se i vi cerlekat...samo se cerlekajte.

KOLOMBO - Zoran Kolombo, omiljen među muškom ekipom male škole, najžeći hrkač (zbog toga zamoljen da ne spava s dicom na livadi), lipo i piva...a dobro i kuva....dao nadimak učiteljici...zna stisnut šaku i neke točke na glavi i onda te ništa ne boli (nije dicitri bialo al za svaki slučaj imali smo i to pripremljeno)

TAJNICA - Antonia Viljac, došla na Prominu sa štakom, a nakon dva mjeseca uspela neki livi vrh u Alpama. Postoji osnovana sumnja da je ozljeda noge lažirana. Istraga je u tijeku.....Koristila nam je u školi kao primjer kako nikad izlet ne završava pa čak ni onda kad dođete ispred kuće

BETA - potražni pas GSS –a, milo i drago pašče

ANKA - Anka Dujic, vječno mlada (od joge), u glavi još mlađa (od joge), glavna madam lanca za spajanje usamljenih i slomljenih planinarskih srca (ne uzima provizije) po planinarskim susretima (nije od joge). Najviše operira po Dalmaciji. Korištena u svrhu širenja ljubavi i poštovanja među mladima

SAŠKA - Aleksandra Radović (služi se sa po nekoliko nadimaka), zajedno s Brankom osnovala tajnu paravojnu postrojbu noćni GSS (nGSS) za pomoć pripitima i pijanima u planinama noću. Za vrijeme škole regrutirala je potencijalne članove nGSS –a.

BRANKA - Branka Ivas, žena Kojina, suosnivačica tajne paravojne postrojbe noćni GSS (nGSS), bivša tajnica kluba. Za vrijeme trajanja male škole nGSS ni jednom nije intervenirao na što je Branka iznimno ponosna.

SANJA - Sanja Lelas, najbolja teta u vrtiću. Sve zna o šivanju, peglanju i ostalim zaboravljenim tekovinama prošlog stoljeća. Koristili smo je u slučaju da neko dite nije upamtio šta se to dere učiteljica, pa da to teta lipo objasni kako triba. I da zaveže špigete.

MARINA - Marina Ljutić, isto najbolja teta u vrtiću, samo kad vas pogleda izradi vaš psihološki profil, pa se vi zafrkavajte. Ne mora vas ni vidit more ona to i na daljinu. Zahvaljujući njoj uvijek smo unaprid znali ko oće sidit u kombiju zajedno, pa smo te namjerno razdvajali.

UČITELJICA - Antonia Petković, ona luda šta se stalno dere na jadnu dicu. Okupila na jednom mjestu zavidan tim stručnjaka iz svih sfera planinarstva za vođenje male škole.

MOŠO - Momir Karabuha, omiljen među ženskom ekipom male škole, poznat kao barba Mošo, najveća i najbolja ženska u planinarima. Korišten kao BFF ženskom dijelu škole.

GSS DIJA - Dijana Španja, spašava sa grane, iz bunara, od beštija, može vas nosit s jednom rukom, a može i u zubima. Koristila ko primjer kako radi i živi GSS.

DOK - Stjepan (Stipan) Škrlin, isto oduvuk u klubu, glavni el chef, prvi plesač i prvi tenor, isto GSS. Korišten kao glavni takljar-rezbač drvaca za takljanje hrenovaka.

MARINCA - Marina Rončević, najveći zen u klubu, omiljena među manjom dicom (odnosno maloj Kati je super). Koristila nam je prvenstveno kao metla, a s obzirom da je bila zadnja nemam pojma šta je radila na izletima.

EDO - Edvard Friganović, planinar stari iz davne škole, s Draženom Berović i Nurfidom Zenković sudjelovao u izletima kao roditelji (zadnji vikend zamoljeni da više ni ne dolaze, tolko o tom kolko su pomogli)

DI? NA KONJA!

Svjetlana Dodig

1 6.10.2016. 06,00h bazen okupljanje, pokret, autocesta, magla... uuuf pomislim ako ovako bude cijeli dan... Prva postaja Trilj, prva kava „razbudača“... Brojčano stanje 7 Mihovilaca (3 vodiča, 2 poluvodiča i nas dvije „samo“ planinarke) ... aj bar me neće izgubiti u dobrim sam rukama pomislim ionako u strahu od njihovog iskustva i brzine naspram moje sporosti nakon dugog lijenog ljeta. Ako i zapnem, čujem da ima neka kućica na pola puta... pa nije konj da će uteći...

Kamešnica je planina koja se nalazi na granici Hrvatske i BiH. Njen najviši vrh Konj (1856 m) nalazi se na području Bosne i Hercegovine, pa prelazimo državnu granicu... nemamo ništa za prijaviti, sve kolače smo pojeli u Trilju, planinari smo, dolazimo u

miru...

Početna točka uspona je u selu Podgradina na kraju sela, pored izvora. Krećemo stazom kroz visoku maki ju. Jesen je obojala krajolik najljepšim bojama, uživam u pogledu. Žubor potoka prati nas dok ulazimo u visoku bukovu šumu. PREDIVNO ... pomislim dok mi lišće šuška pod nogama a ja kao u bajci opčinjena pogledom na gustu šumu, mahovinu, potok, razne gljive...mmmm udah-izdah...neka cijeli svijet pričekava da dotaknem mahovinu, zagrlim bukvu, skinem lišće s planinarskih štapa i pozdravim potok kojeg napuštam a pozdravljam orkestar ptičica... uživam...

Stižemo do planinarskog skloništa Pešino vrilo. Nalazi se na 1350 m nadmorske visine a sagrađeno je 2007. Gradnju je iniciralo PD Kamešnica. Sklonište nosi ime po izvoru na Kamešnici - Pešino vrilo koje je domaćem stanovništvu od davnina pružalo pitku vodu gotovo dok su mjesecima bogavili na Kamešnici čuvajući stoku na ispaši. Nakon odmora i marende nastavljamo i izlazimo iz šume na goli greben. Koji pogled...Buško jezero na

dlanu, Livanjsko polje, Livno u daljini...predivno, čisto... Na otvorenom smo izloženi buri, oblače se vjetrovke i postavljamo po grebenu, slijede serpentine. Uspon je oštar i meni prilično naporan... Odustati ili ne? Desna noga kaže „ja ne mogu.. vratimo se nazad u sklonište“ a lijeva noga vuče i viče „ti to možeš, nema predaje“...i tako svađajući se i boreći nogu pred nogu ulazimo u maglu koja je sjela na vrh Kamešnice i ne popušta... Izlazimo na goli vršni hrbat i nastavljamo do vrha. Zadnja stižem na odredište i u nevjerici se pitam jesam li ja to STVARNO uspjela??? Drago društvo već je marendalo i odmara u zavjetrini a ja od sreće bacam happy dance na samom vrhu pored kamena na kojem piše KONJ 1856 m. Yes, yes, yes.

Sa Konja se pruža, za lijepa vremena, predivan pogled prema otocima Jadranskog mora, te prema Sinjskom i Livanjskom polju. Hm...ljuta sam na maglu jer ne mogu kliknuti još koju lijepu sliku...ali sve se događa s razlogom... To je Kamešnica kapu od magle stavila da joj se ponovo vratim...

Nakon odmora, zajedničkog slikanja na vrhu i upisa u knjigu spuštamo se ... smijuljeći se...ja se smijem jer sam sretna što nisam odustala, pomakla sam neku svoju granicu zbog podrške koju sam imala...prati svoj tempo, svojim korakom, ako treba vratit ćemo se ...i nisam imala izbora nego uspjati ...

Putem nailazimo na grmova šipaka (šipuraka) ja većih u životu nisam vidjela, gljiva raznih vrsta (navodno su sve gljive jestive ali neke su samo jednom), divlje kestene...joj da su bar jestivi...uh...

Nailazimo na istovaren teret medvjeda pa se pitam koliki mu je teretni prostor tj on...ustvari...nikad ne želim saznati ali se isto okrećem iza sebe kroz šumu prati li me medo...nema ga...dobro je...

I ponovo se putem pridružujem potoku i zajedno idemo nizbrdo onako lipo smijuljeći se sretna i zahvalna za još jedan predivan dan i izlet baš onakav kakav volim...u bojama i dobrom društvu.

Povratak kući bez pozdravnog pićenca i sumiranja dana???? Neee... nikada!!! Mjesto radnje: Trilj, Bele zna lokaciju...Carpe Diem, špica u 17.00. popodne.

Iz kancelarije na Troglav ili 'triput san umra'

Marinko Šaršanski

Nakon sporazumnog raskida sa trčanjem, bicikliranjem i općenito hodanjem osim po Kauflandu i Kalelargi, ako ne računamo pokretne stepenice dućana, odjednom je došlo prosvjetljenje - u vidu ideje da jedan takav lik počne planinariti, jer ipak negdi u 45-ima dođe iz guzice u glavu da bi tribalo bar za koje vrime izbjeći tablete za tlak i masnoću (iako su možda ukusne), i Google mi govori da mi je ITM malo previsok, a s vagonom ne govorim već par godina. I tako, sa velikim egom sam se učlanio u Sv.Mihovil jer je planinarenje pizdin dim, i to ću ja kao od šale, a za vlastitu dobrobit.

Nakon kanjoninga kroz Čikolu 26.6., ego mi je još malo porastao jer je to prošlo super i dobro sam podnosio vrućinu u kotlini samo sam zaboravio činjenicu da

sam se svako toliko i okupao u Čikoli, ali to naravno nije bilo planinarenje nego jedna lagana šetnjica-takvu informaciju sam dobio od ekipe s kojom sam išao i na to sam reagirao sa "hm" veličajući svoj grandiozni uspjeh i došao do zaključka da mogu na Everest dogodne samo mi fale dereze.

Jasno je da pišem ovo jer sam promašio ceo fudbal, i Oliver je mala beba za mene jer on je umra dvaput, a ja najmanje tri puta jer nisan moga više brojati, i sad prelazimo na užu temu, a to je moj prvi uspon, prvo planinarenje-na Troglav. Nedilja, 17. srpnja 2016. godine. Prvi vrh koji ću ja osvojiti. Ovaj, prvo pa na Troglav. Niti u RH, odma u inozemstvo! Noć nisam prospavao, spavao sam popodne, to je meni dovoljno. Pa to je samo planina. Mišlim, je li....

Došli smo oko 10,00 do staze "Mery" u selu Sajković, BiH. Markirana 1988., čini mi se. Uspon na Troglav. Ekipe samo takva, iskusni

planinari, speleolozi, GSS itd. I ja, ma Troglav je za mene mala beba. Malo komuniciram s ljudima, nisu mi sad oni bitni samo da to odradim i idem doma, pa onda na Kilimanjaro. Ma šta oni glume uostalom.

Naprtio se ja, iman ja Go-

ogle znan šta sve triba u ruksaku biti, ima 20 kili, vidim svi nose manje. Zamislio sam se, ali stavio sam ruksak i malo se nagnuo nazad, izgledalo je kao da radin vježbe pa niko nije primijetio ništa. Iman 5 litara vode. Pokušavam sad ne misliti

o ničemu, ne ide mi baš, ali krećemo. Dolazimo do znakovna lakša staza lijevo, teža desno-naravno da se ide težom. Već sam malo u strahu jer mi je ruksak težak, a nisam ni počeli uzbrdo. Ledeno je, oblačim jaketu i dugi rukav.

Svi veselo pričaju a ja šutim, jer sam superozbiljan planinar. Odmah počinje uspon - 20, 30, 45 stupnjeva ne znam meni previše i nakon par stotina metara u prekrasnoj šumi zastao sam da bih se divio pogledu i svježem zraku (za javnost), a zapravo ja sam već gotov i triba bi nazad. Bahatost splasnula odmah. E tako je to. Računam, doći će neki ravniji dio, ali nema ga, jer je to teža staza. Sad već gubim zrak, pokušavam pratiti grupu koja se neumitno odvaja od mene, Tucak viče da se skinem u kratke rukave da će mi biti lakše, ja odma poslušam. Lakše je, ali ostajem bez zraka i umirem prvi put. Više ne znam koliko sam priša, gledan gori i doli šta nije dobro jer me psihički još više ubija. Antonia ostaje sa mnom puna razumijevanja. Kaže da se mogu

vratiti, da to nema veze, da to nije prvi put, da se događa i iskusnim planinarima, ali neću ja nego joj govorim da ide naprid da ću ja se dovuć nekako gori. Kasnijom analizom zaključujem da bi, da me je poslušala, ja osta ležati negdi.

U svakom slučaju, Antonia nastavlja sa poslovicama: "pravi planinar zna kad treba odustati". Pošto ja nisam pravi planinar, ja ne znam kad triba odustati... Idem ja dalje, na 4 i 6 nogu, Antonia kaže da bi ona mogla i otrčati do vrha (šta me je ubilo opet) ali da ona zna šta je meni. A ja ne želim govoriti da sam totalno u banani, da mi dvi boce infuzije tribaju odma jer bi mi bilo naređeno da se vratim, ali pošto sam ja velika facaneću. Došli smo do grupe koja nas je čekala i oni su veseli i razdragani, niko nije umoran. Opet sam umra.

Dobivam desetak savjeta, magnezij, čokoladu, brusnice, samo još janjetina fali za energiju. Ljudi su čekali misleći da ćemo nastaviti zajedno. Da, naravno. Opet sam ja sporiji, i kolje me šta razmišljam kako su oni brzi. Neven se pridružuje Antoniji

u misiji dovođenja mene na vrh i kaže da izbacim takve misli iz glave. Bura dere ka luda, oko nule je, oblačim jaketu. Cesna leti ispod mene, dobro je valjda san blizu.

Počinem se penjati glavom, ne mislim više o mišićnim deficitima. Stenjem, dobijam grčeve u bedrima, boli svaki korak, idem jer ja se od srama ne mogu vratiti, a još malo i dolazim na hrbat. Zadovoljan sam ali ne mogu se nasmijati zbog facijalnih mišića. Do Troglava imam još po hrptu, nema više uspona. Ne mogu virovati. Ne mogu virovati.

Dovukao sam se do vrha, e

da. Jedva sam stajao i zamolio odmah Antoniju da ojevkovječi to jer bi moga tresnuti a malo je glupo slikati se u horizontali na vrhu. Može biti da su te donili. A skoro i jesu.

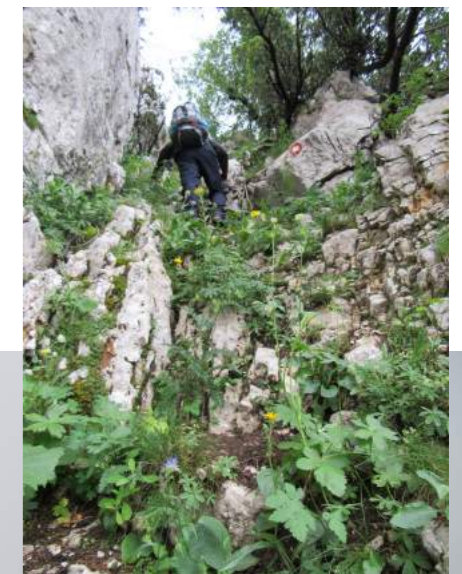
Marendajen. Dolazi magla i preplavljuje nas. Ne vidi se više doli, ali postojimo samo Troglav i ja. Odlično.

Silazak je bolan jer nabijam prste, ali to je već druga psihologija, šta god bilo glavno da sam se popeja, a doli se mogu i kotrljati, tako mislim. Počinjem uživati u toj prirodi. E, da ne zaboravim, cijeli život prirodu doživljavam zdravo za gotovo.

Padam samo jednom na silasku, u meku travu i jagode. Oživljavam... idemo ča nazad kombijem, Mare kaže "pogledaj di si se popeja". Svi dile savjete za ubuduće. Ne znam koga bi izdvojio svako je nešto reka. Sve korisno.

Za kraj, nisam još planinar ali ću valjda postati. Mogao sam izabrati za prvi put lakši izlet (a štaš sad). Zapravo, kad bolje razmislim, dobro sam odabra. Lakši izlet bi me držao u zabludi da sam ful sposoban i da mi za ovo ne triba utakmica u nogama. Nema veze šta sam triput umra, opet sam živ. Tripuit, Troglav, ima tu neke simbo-

like. Malo stereotipa - nikad nije kasno za početi svoju preobrazbu. Ja se nadam da je ovo početak. Moj cilj je da, kao ova ekipa snova, dolazim na vrh nasmijan i uživam u prirodi. Bez bolova. Ništa više. Možda da i ja, kao i oni, navijam za takvu neku krepalinu da se prvi put dovuče do vrha. Moja poruka za ljude koji su u situaciji sličnoj mojoj - kad izađete iz kancelarije počnite se penjati. Nije problem na koju planinu. Ono što trebate dosegnuti, to su vaše visine. Vaš Troglav, kako god se zvao, čeka na vas. Šteta je to propustiti.

Kroz sela i običaje

Mio Kožić

Malo po malo naslagali smo i četvrtu planinarsku biciklijadu. Počelo je onako ajmo napraviti djir pa nam se svidilo i poželili ponoviti pa tako evo dogodi se ide i peta po redu. Nakon tri godine pedaliranja od Mokrog Polja desnom obalom Zrmanje do Ervenika pa nazad lijevom uzvodnom na početak bilo je vrijeme za novu rutu i

našli smo je.

Ako bolje razmislite skoro svaka narodna poslovice zaista nema smisla i veze sa zdravom pameti. Skovane su sve one nekad davno i samo zbog toga valjda trebalo bi ih se držati bez iznimke. Vremena se mijenjaju i nose nove ideje pa je logično i posumnjati u narodne umotvorine iz prošlog stoljeća ili dva. Iz tog doba sve do danas u optičaju je „bolje je da propadne selo nego običaj“Znači običaj je važniji od sela, tj. kuće u kojima žive ljudi. Svi oni mogu nestati ali običaj neka ostane pa će se tako (a neznam kako) po običaju npr u našim selima peći rakija na jesen, klati svinje na zimu, momci i cure će se po svim običajima naših starih

ženiti, i tako sve u nedogled a u selu nikoga ... čak ni kuća nema jer je selo nestalo ali nema veze običaj je ostao... pa se štuje ali ja eto neznam kako ... malo mi je ta narodna poslovice za pomesti pod tapet ali... eto mi smo se držali običaja novokomponiranog, da ne propadne i provoza li naše bicikle i to baš kroz mnoga sela koja su nestala... ako je to dobro ja ne vidim zašto.

Od željezničke stanice Zrmanja krenuli smo makadamom nazad prema Kninu. Staza za poželiti samo. Odličan prašnjavi put polegnut sa blagim nizbrdicama i samo dva uspona od par stotina metara dužine tek tako da malo mišići prorade. Nekoliko puta preko pruge

,ponad izvora Zrmanje, kroz prostrane livade, obronke i šumarke. Devetnaest kilometara ugodne vožnje kroz opustjele zaseoke Pribudić, Vugonje, Razboj, Budimirastan, pokraj Prljevske glave, kroz Starčević, Skundriće i Šijane. Ali i Vješnice, Vunduci, i Torbice.

Sve nekako u laganom padu prema željezničkom Čupkovića mostu velebnom zdanju od kamenih lukova koji visoko iznad tla nose prugu. Tu završava naš prašnjavi dio puta i nailazimo na pitku vodu koja teče iz brda kroz jednu cijev ,pravo mjesto za malo odmora marendu i bevandu sa izvorskom vodom.

Sada sme već bliže civilizaciji kuće pokraj koji prolazi

mo su nastanjene, asfalt pod gumama ipak prijat. Nema treskanja i klizimo jedan pokraj drugoga bez ikakve zurbe prava rekreacija. Pred nama je petominutni ne prezahtjevni uspon i sve ostalo pred nama je ravna cesta koja je u takvom nagibu da ne treba okretati pedale aliti niti kočiti. Zaista idealna vožnja kao da smo je isprogramirali na kompjuteru sa parametrima koji nam pašu i sad je koristimo. Nakon zadnjeg uspona pred nama je Plavno i ogromna visoravan okružena brdima koja tvore amfiteatar unutar kojega je

veliko plodno ali zapušteno polje sa mnogim crvenim krovovima razbacnim po obroncima. Sjurili smo se niz novi asfalt i napravili krug po selu. U blizini nama sa lijeve strane u stijeni je grotlo koje se vidi iz daljine u kojem je jezero iz koje polazi potok Radljevac. Skrenuli smo desetak minuta sa trase i prošetali preko livade do njega. Usječeno u stijenu koja izlazi iz vode jezero mami na kupanje sigurno sljedeći put nećemo se dvoumiti baciti sa kojeg kamena u modru dubinu. Vraćamo se na bicikle

i krećemo na zadnju etapu prema Kninu. Više od sat vremena po odličnoj cesti bez automobila vijugamo pokraj Radljeva potoka. Prvo nam je sa lijeve strane a drugi dio puta sa desne. Pogonjeni minimalnim slobodnim padom na gravitacioni pogon vozimo se kroz kanjon malo kroz hlad malo na suncu opet kroz livade i šume, pokraj otužnih kućeraka uz cestu klizimo prema kraljevskom gradu. I taman kad je ponestalo nizbrdice Radljevac skreće lijevo a mi preko njega sada na ravnu cestu desno pa je red malo i

zapedalati. Bližimo se Kninu već nailazimo na prve automobile i još malo eto nas na državnoj cesti za Gračac. Još pola kilometra i uspon do pizzerije „Šime i Joso“ na marendu i ledenu pivu ... Sad je vrijeme za potrošiti one zadnje atome snage jer cilj je blizu pa stiskamo jako uz brdo..zaveslaj dva i gotovo. Nova biciklijada je okončana. Ruta isprobana spremna je za upotrebu sljedeće tri godine aaa onda će mo opet tražiti novu i istraživati dalje ... 45 kilometara super staze za preporuku svima je iza nas. Čekamo vas 2017.

HGSS

STANICA ŠIBENIK

(listopad 2015. - listopad 2016.)

Teo Barišić

U jesen 2015. članovi Stanice su sudjelovali u brojnim vježbama i tečajevima HGSS-a; od osnovnog tečaja speleospašavanja u jami Kita Gačešina, tečaja stijenskih tehnika spašavanja na Promini, tečaja digitalne kartografije, rukovanje eksplozivnim tvarima, upravljanja raftom, tri SRT tečaja spašavanja iz divljih voda, tri skijaške vježbe i brojne vježbe potražnih timova sa psima. Anton i Mario su marljivo uvježbavali članove u sklopu priprema za osnovne tečajeve a naše nove članice dr. Tea Juranić i med. sestra Željka Gveričsu pomalo zamijenile „stare“ doktore u vođenju aktivnosti obuke iz prve pomoći. Antonija Mihaljević okrunila godine rada pristupivši ispitu i postala 9 gorski spašavatelj koji je potekao iz šibenske Stanice dok je Yoda s voditeljicom pročelnicom Blankom postala treći licencirani potražni tim Stanice.

Stanica se odlučila za kupovinu polovnog kombi vozila Renault Master kojim je znatno pomlađen i vozni park, a vozilo se pokazalo izuzetno prikladnim za prevoženje većeg broja članova na raznim aktivnostima. U Drnišu je raspisan natječaj za zakup

gradskih prostora za koji je posebno bio zainteresiran dio članova Drniške ispostave te je od grada u zakup uzet derutni prostor stare muzičke škole u centru Drniša. U slijedećih nekoliko mjeseci će šibenska Stanica uložiti 100.000 kuna i tridesetak akcija uređenja u kome je prostor doveden u stanje prikladno za normalan rad. I za kupovinu kombija i uređenje prostora Stanica je polovinu sredstava dobila od HGSS-a. U zakup je uzet i prostor u gradu Kninu, a za njegovo uređenje će trebati znatno manja sredstva.

Do kraja 2015. zabilježene su još četiri potrage u Kninu, Šibeniku, Danilu i Drnišu, vađeni su ostaci žrtava 2. sv. rata iz Golubinke u Dubravi. Osiguravan je penjački kamp na Čikoli, 3bunj trek i biciklistička utrka na Promini gdje je također bilo sitnih intervencija.

Iza Nove godine čak je 9 članova Stanice otišlo na osnovni tečaj skijanja na Medvednicu, a čak ih 7 završilo sedmodnevni tečaj zimskih tehnika spašavanja na Planku. Na Promini su uvježbavane i tehnike stijenskog spašavanja, a s nadolazećim proljećem počela su i brojna osiguravanja outdoor događanja i asistencija članova na penjačkim tečajevima, speleološkoj, velikim i malim planinarskim školama u Šibeniku i Drnišu. Kroz svo to vrijeme šibenski spašavatelji su sa pripadnicima centra 112 i drugih službi povremeno obilazili škole i vrtiće sa svrhom upoznavanja djece sa radom službi i korištenju broja 112.

U tom periodu zabilježene su još tri potrage; u Vodica, Kljacima i Potkonju, slučaj suicida na mostu preko Krke, nekoliko koza je zapelo u kanjonu Krke, a izvučen je i jedan pas iz septičke jame u Siveriću, pa je još jedna koza pala u jamu u Pakovom selu, a onda i bik u jamu na Svilaži. Jedan ozlijeđeni planinar je prvo pješice, a poto helikopterom izvučen sa Dinare. U svibnju je Stanica 12 dana osiguravala Enduromotociklistička događanja kroz tri županije gdje je zabilježeno čak 8 akcija spašavanja i intervencija na motociklistima.

Stanica je napravila dvije veće vježbe stijenskih tehnika spašavanja uz izvor Krčića i kanjonu Čikole, a potom se pridružila drugim službama u zajedničkoj pokaznoj vježbi „Primošten 2016“.

Nakon zaista burnog proljeća ljeto je proteklo relativno mirno uz neka osiguravanja i sitnije intervencije. U to vrijeme članovi Stanice obično više sudjeluju u pomoći u drugim županijama, a razvojem potražnih timova sa psima u drugim Stanicama se potreba za ispomoći nešto smanjila. Osim što se četvoro naših članova popelo na Mt Blanc, u to vrijeme se dogodila i možda najatraktivnija ovogodišnja akcija spašavanja stradalog speleologa u jami Klementina 21 na srednjem Velebitu u kojoj je sudjelovalo 6 naših članova. U jamu je od 50 sudionika akcije tek 18 moglo proći kroz uska suženja do mjesta nesreće. Oko 400 kg težak kamen koji je pao na speleologa je razbijan ne-

koliko sati i srećom po njega zabio ga je u usku rupu i tek ga djelimice priklještio. Kad je oslobođen speleolog, inače i sam pripadnik HGSS-a iz Karlovca se i sam uspio izvuci iz jame koju srećom nije trebalo dalje širiti za prolaz nosila.

Kraj ljeta je donio nove potražne akcije u Skradu, Konavlima i Metkoviću u koje su se uključili naši potražni psi. Ponovo je u jamu upao još jedan pas u Dragišćima. Po troje pripravnika Stanice je završilo 7 dnevne tečajeve HGSS-a na Promini i speleološkim objektima Karlovačke županije.

Krajem listopada ispit za gorskog spašavatelja položio je i Mislav Čupić.

Citat iz izvješća o polaganju ispita: „Na ispit je pristupilo ukupno dvanaest kandidata Stanica Pula, Šibenik, Gospić, Rijeka, Zagreb, Karlovac, Ogulin, Krapina i Bjelovar. Svi kandidati koji nisu položili ispit, dužni su u roku ne manjem od trideset dana, a ne većem od trimjeseca odraditi svoje popravke, a kandidat pod rednim brojem 12, polagati će na sljedećem ispitnom roku. U vremenu odvijanja ispita odradene su dvije akcije spašavanja, i to 22.10.2016. zbrinjavanje i evakuacija stradalog motoriste u predjelu Modriča, te 23.10.2016. zbrinjavanje i evakuacija penjačice na Paklenici iz smjera Josipa Debeljaka, koja je pala 25-30 metara.“ – završen citat

Novosti i ostale informacije vezane uz rad Stanice mogu pratiti na www.hgss-stanicasibenik.hr

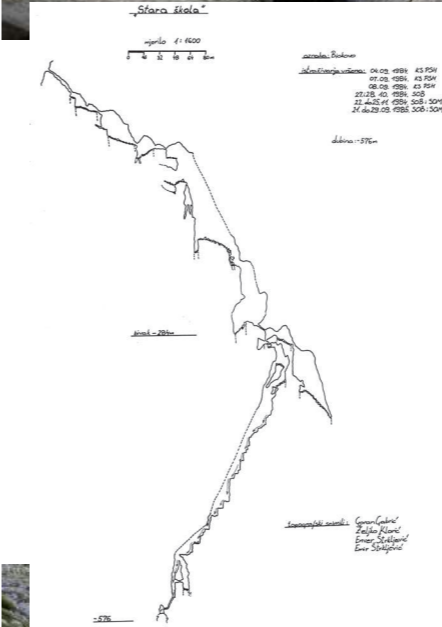
Osiguranja outdoor takmičenja i događaja (listopad 2015. - listopad 2016.)

Naziv	2015.			2016.											
	X.	XI.	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.2		
Osiguranje penjačkog kampa u kanjonu Čikole	22.-25.														
Osiguranje trekking utrke 3-bunj trek		14.													
Dežurstvo na BBK utrci na Promini		15.													
Dežurstvo Stanice Šibenik na MTB maratonu "Šibenik"					7.										
Dežurstvo Stanice Šibenik na MTB maratonu "XCM Dalmatinka"					14.										
Dežurstvo Stanice Šibenik na utrci ProminaTrek 2016							12.								
Osiguranje TRX bicikli Uskrs KRKA – Primošten MTB Race no Race						27.-28.									
Osiguranje BK utrke Adrian Oros Knin							10.								
Osiguranje MB utrke Orlov krug 2016							24.								
Osiguranje MayDay Trek Pirovac 2016							30.								
Osiguranje Krka Discovery 2016 - TRX								3.-4.							
Osiguranje Training Camp TRX Enduro Krka								4.-5.							
Dežurstvo na TRX Krka Enduro 2016								6.-7.							
Osiguranje 3. planinarska utrka Promina 2016								7.							
Osiguranje Dana planinara Dinara 2016								28.							
Dežurstvo na Enduro Dalmatia Rally 2016								22.-27.							
Osiguranje „Razvoj turizma na rubnim dijelovima NP Krka“								3.							
Osiguranje MTB "SKRADIN – DUBRAVICE – RUPE"								4.							
Osiguranje komemoracije na Kornatu										30.					
Osiguranje TransDinara 2016.												2.-4.			
Osiguranje snimanja filma													25.		
Osiguranje I. Vodice trek.														1.10.	
UKUPNO:	1	2	0	0	2	2	3	6	2	0	1	2	1		

Akcije i intervencije HGSS Stanice Šibenik 23.10.2015 -24.10.2016

Naziv	Mjesto nesreće	Uzrok nesreće	Datumi
Izvlačenje psa iz gusterne	Dragišići, Čista Velika	pad u gusteru	P: 24.10.2016. 10:00 Z: 24.10.2016. 12:00
Potruga Metković - V. B. (1939.)	Metković		P: 26.08.2016. 22:25 Z: 28.08.2016. 19:00
Potruga Rogi, Zeleni Vrh	Rogi		P: 24.08.2016. 11:30 Z: 25.08.2016. 17:30
Potruga za nestalom osobom Rogi	Rogi, Skrad	Izgubljenost prilikom gljivarenja	P: 20.08.2016. 16:00 Z: 10.09.2016. 19:00
potraga zaseok Lapčić	Smrdelj, Zaseok Lapčić		P: 19.08.2016. 10:30 Z: 21.08.2016. 16:30
Akcija speleospašavanja Klementina 21.13.14.8.2016.	Jama Klementina 21. Klementa, Srednji Velebit	Prilikom istraživanja jame Klementina na srednjem Velebitu speleologa je priklještila stijena	P: 13.08.2016. 19:30 Z: 14.08.2016. 14:00
Potruga - Velji Do (U.A.H., 1967.)	Velji Do i Obod, Konavle		P: 28.07.2016. 19:45 Z: 05.08.2016. 11:00
Nizozemski državljani u NP Krka	NP Krka, Roški slap	iscrpljenost, dehidracija, umor, izgubljen	P: 22.06.2016. 17:00 Z: 22.06.2016. 17:47
Izvlačenje bika na Svilaji	Svilaja	Pad bika u jamu na Svilaji.	P: 19.06.2016. 17:30 Z: 20.06.2016. 09:45
Akcija spašavanja planinara na Dinari 18.06.2016.	Sinjal, Dinara, Knin	Proklizavanje po strmom terenu nakon povratka sa vrha Sinjal.	P: 18.06.2016. 10:37 Z: 18.06.2016. 15:15
Akcija na Maloj planinarskoj školi 5.6.2016.	Alati, Šibenik	pad s ljuščake	P: 05.06.2016. 10:00 Z: 05.06.2016. 11:00
Pad motociklista na Dalmatia Rally	Donje Ogorje	pad s motocikla	P: 24.05.2016. 10:34 Z: 24.05.2016. 12:15
Spašavanje koze-Pakovo selo 10.05.2016.	Pakovo selo	Pad koze u jamu	P: 10.05.2016. 18:30 Z: 10.05.2016. 20:30
Pad TRX motociklista na Krka Enduro Raidu	Primošten	Pad s motocikla	P: 07.05.2016. 18:15 Z: 07.05.2016. 18:30
Pad TRX motociklista na Krka Enduro Raidu	Konobe	Pad s motocikla	P: 07.05.2016. 16:57 Z: 07.05.2016. 18:15
Pad TRX motociklista na Krka Enduro Raidu	Konobe	pad s motocikla	P: 07.05.2016. 15:29 Z: 07.05.2016. 16:35
Pad TRX motociklistica na Krka Enduro Raidu	Sapina Doca	pad s motocikla	P: 07.05.2016. 14:59 Z: 07.05.2016. 16:00
Pad TRX motociklistice na Krka Enduro Raidu	Jadrtovac	pad s motocikla	P: 07.05.2016. 10:14 Z: 07.05.2016. 11:45
Pad TRX motociklistica na Krka Enduro Raidu	Sapina Doca	pad s motocikla	P: 06.05.2016. 15:10 Z: 06.05.2016. 15:20
Pad motociklista na Krka Enduro Raidu	Blizna Gornja	pad sa motocikla	P: 06.05.2016. 11:12 Z: 06.05.2016. 12:55
Pad TRX motociklistice na TCampu	Jadrtovac	pad s motocikla	P: 04.05.2016. 11:58 Z: 04.05.2016. 13:00
Izvlačenje pasa Siverić	Siverić	Izvučen pas iz septičke jame	P: 24.04.2016. 16:00 Z: 24.04.2016. 17:30
Potruga Kljaci	Kljaci	demenacija - odlutao od kuće sa magarcem	P: 06.04.2016. 10:45 Z: 07.04.2016. 12:00
Potruga Potkonje	Potruga Knin, Potkonje 02.04.2016.	Dezorientiranost, psihička bolest	P: 02.04.2016. 16:00 Z: 02.04.2016. 17:30
Potruga Vodice	Vodice	Odlutala iz Doma za starije i nemoćne Ivana u Vodicama	P: 22.03.2016. 08:00 Z: 22.03.2016. 18:30
ProminaTrek 2016-ozljeda dlana i koljena	Promina	Treking preko Promine	P: 12.03.2016. 14:00 Z: 12.03.2016. 14:45
Spašavanje koza u kanjonu Krke	Kanjon Krke, Laškovića	Koze zapele na dnu kanjona	P: 03.03.2016. 09:00 Z: 03.03.2016. 11:00
Pronađeno tijelo nestale muške osobe - most Krka	Most Skradin, Skradin	Muška osoba 1965. izvršila suicid skokom s mosta.	P: 24.02.2016. 15:00 Z: 24.02.2016. 17:30
Pad s bicikla na MTB maratonu "XCM ŠIBENIK"	Vrpolje, Šibenik	Pad s bicikle	P: 07.02.2016. 13:45 Z: 07.02.2016. 14:30
pregled jame u Šuljcima Donjim	Sedramić		P: 21.01.2016. 14:00 Z: 21.01.2016. 16:00
Potruga Drmiš	Drmiš	Moguć suicid.	P: 16.11.2015. 18:00 Z: 16.11.2015. 21:00
Dežurstvo na BBK utrci na Promini	Promina	Jaki grčevi u nogama i pad s bicikle ali bez ozljeda	P: 15.11.2015. 12:00 Z: 15.11.2015. 12:45
Potruga Danilo	Danilo	Starija muška osoba, demencija, udaljila se tijekom rada u polju sa suprugom	P: 31.10.2015. 16:30 Z: 31.10.2015. 17:00
Potruga Šibenik	Šibenik	udaljio se s adrese prebivališta u nepoznato i od tada mu se gubi svaki trag	P: 26.10.2015. 16:00 Z: 09.11.2015. 19:00
Jama Kita Gačešina	Jama Kita Gačešina	Problem s koljenom - stara ozljeda	P: 24.10.2015. 11:00 Z: 24.10.2015. 21:00
Potruga Knin	Knin	starost i demencija	P: 21.10.2015. 15:00 Z: 31.10.2015. 19:00
Vađenje ostataka žrtava 2.sv.rata iz jame Golubinka	jama Golubinka u Dubravi	žrtve 2.sv.rata	P: 20.10.2015. 08:00 Z: 23.10.2015. 16:00

Na dnu jame Stara škola -576m, BLOKOVO

Ana Mijić
foto: Marin Glusević

Povodom obilježavanja 60.-te obljetnice KS u razdoblju od 18.-26.06.2016.g. održan je speleološki logor Komisije za speleologiju na jami Stara škola na Biokovu. Organiza-

tori istraživanja bili su SO PD Imber iz Omiša, KS HPS-a i PP Biokovo. Na kampu su sudjelovali i članovi SO HPK Sv. Mihovil: Marijana Klisović i Marica Berić i ja.

U dogovoru sa Ninom i Bosprom pristigla sam u ponedjeljak 19.06. Našli smo se u Omišu na kavi i zajedno se zaputili put Biokova. Autom smo došli do planinarskog doma podno Sv. Jure. A onda se trebalo uprtiti i ceste pod Jurom nizbrdo preko hrbata, pa prema isturenom logoru koji je bio negdje u vrtačama pred nama. U logoru nas do-

čekuje dio ekipe iz Karlovca, dok se u jami u tom trenutku nalazu Mare, Miran, Matija i Bas koji su ujedno ostali i prespavati u bivku. Sutradan ujutro nakon njihovog izlaska i kratkog pregleda što je napravljeno pada dogovor da ulazimo Matija, Dino i ja. Crtat ćemo Staru školu od uskog meandra do dna. Dok Matija oprema dno jame ja i Dino za njim crtamo završnih 140m jame, nakon čega krećemo polako prema izlazu. Srijedu smo odlučili provesti na suncu. U četvrtak ponovno ulazimo u jamu i opremamo i

crtamo bočni kanal ispod bivka. Perspektivan, ali zarušen te ga u nedostatku opreme napuštamo. Izlazimo na površinu gdje na Bosprom govori kako je pronašao u blizini još jednu duboku jamu koja dobiva naziv Nova Stara škola. U petak predvečer Matija i ja krećemo prema domu gdje putem srećemo ekipu iz Špi-ljara koja je ostala na kampu do nedjelje.

Za kraj mogu samo reći uffff koji povratak iz vrtače i veliko hvala Bospromu i Nini na jednom predivnom iskustvu.

Ana Mijić

Prilikom kopanja septičke jamu u blizini stare škole u mjestu Putičanjima otvorio se ulaz u kavernu. Kod djece u mjestu je prevladala znatiželja, te su tijekom noći zavezali mobitel i lampu na kabel te ih spustili u kavernu. Uspjeli su izmjeriti dubinu od cca. 30m, te snimiti kratki filmić u kojem se vidi unutrašnjost kaverne. U strahu da će iskopana kaverna brzo dobiti svoju prvotnu namjenu, septička jama, pozvali su SO da dođe istražiti.

U petak 23.10. Joka i ja krećemo u Putičanje naći se s Antom koji nas vodi do ulaza u kavernu. Na ulazu nailazimo na mještane koji su iskopali rupu, ne baš prijateljski raspoložene. Pokušavaju od nas vičući saznati tko je prijavio da se u iskopu otvorila kaverna. Nekako ih smirujemo te nam dopuštaju da pogledamo ulaz. Odmah na prvi pogled Joka i ja zaključujemo da ne možemo ući kroz otvor. Pokušavam zaviriti unutra što je više moguće, ali jako sunce udara točno u otvor kaverne pa ne vidimo dobro. Ante nam pokazuje snimku koju su djeca snimila na kojoj se vidi da je kaverna prepuna ukrasa i da ima jedan potencijalni upitnik na dnu. Kako ništa ne možemo napraviti napuštamo Putičanje u nadi da kad se vratimo kaverna neće biti zatrpana.

08.10. Aida, Teo i ja krećemo ponovo u Putičanje. Teo nosi pikamer u nadi da ćemo proširiti ulaz dovoljno da uđemo unutra. Večer prije smo provjerili dali je kaverna još uvijek otvorena, te zamolili da nam otvoru školu da imamo struje. Na

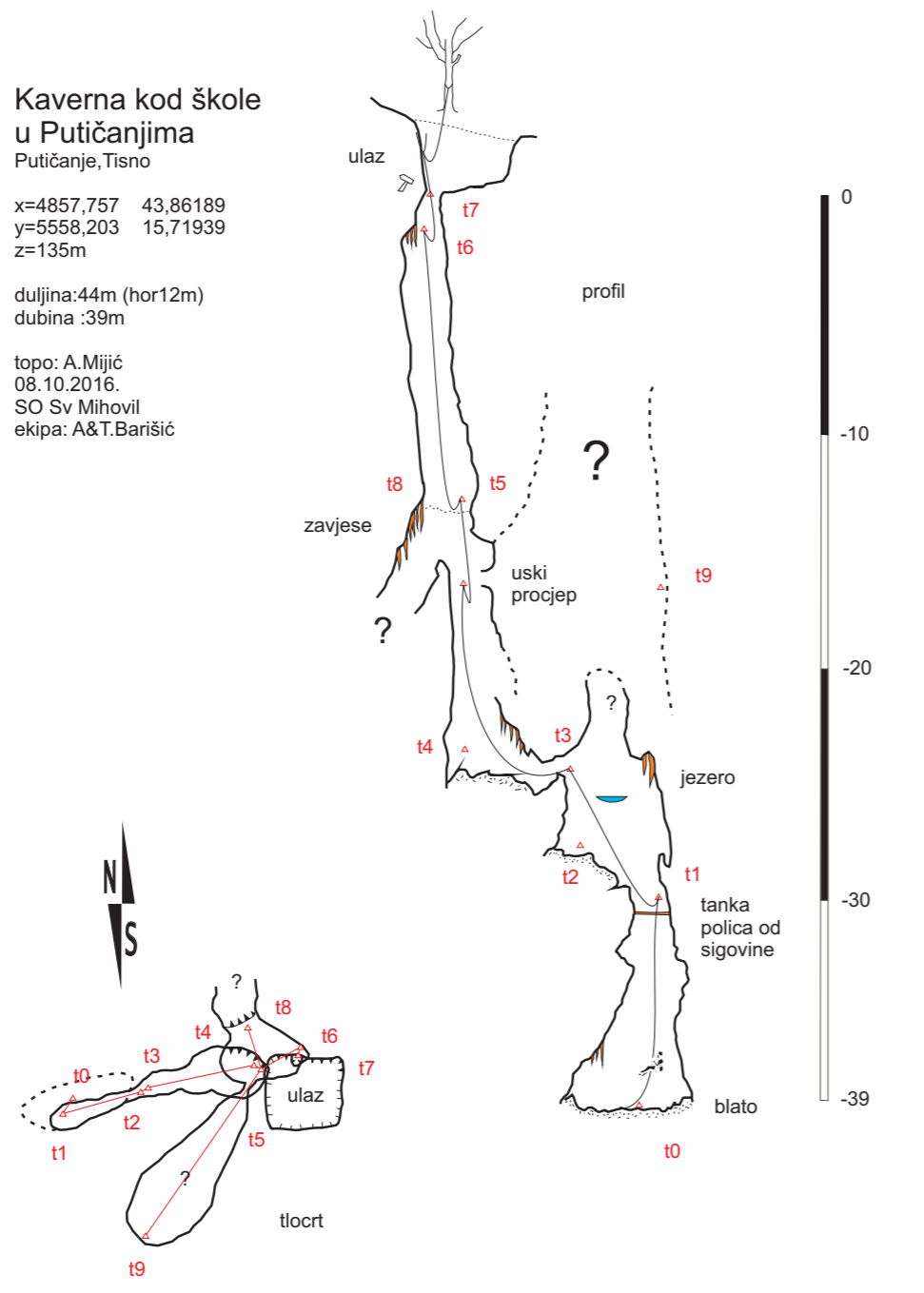

Kaverna kod škole u Putičanjima

Putičanje, Tisno

 x=4857,757 43,86189
 y=5558,203 15,71939
 z=135m

 duljina:44m (hor12m)
 dubina :39m

 topo: A.Mijić
 08.10.2016.
 SO Sv Mihovil
 ekipa: A&T.Barišić

ulazu nas opet dočekuje ljutita ekipa, ali ovaj put bez puno prigovaranja. Čini se da i njih zanima što je unutra. Za početak Teo uspijeva malo proširiti ulaz. Kaže meni ma možeš ti ode proći samo skineš opremu hmmm. Ulazim iz prve, ali u guranju i provlačenju se otkopčala kaciga koja završava na dnu kaverne. Uzimam drugu kacigu i opremu te nastavljam. Aida pokušava ući nakon mene, ali je otvor i dalje preuzak za nju i Tea. Odlazim na dno kaverne na nekih -39m i pri povratku izrađujem speleološki nacrt. Otvor unatoč satima bušenja nismo proširili. Pri povratku s dna uočavam dva upitnika koja odlučujem

Županijska panorama

PUTIČANJE

pogledati nekom drugom prilikom. Izlazim vani gdje se u međuvremenu skupio popriličan broj mještana koji su iščekivali vijesti o kaverni. Skupljamo opremu te krećemo na pivu u nadi da će do našeg sljedećeg dolaska ulaz u kavernu još uvijek biti otvoren te da neće biti pretvorena u septičku jamu.

Kako smo jedan od poziva da pogledamo kavernu dobili i od Općine Pirovac šaljem i im dopis s preporukom:

„Činjenica je da je ovo najdublja poznata jama u općini Pirovac i mišljenja smo da bi je trebalo zaštititi od zagađenja i zatvaranja ulaza, a rješenje kanalizacijskog odvoda riješiti na drugi način, možda spajanjem na crnu jamu stare škole ili vlasnika oštećiti tako da mu se financira iskop druge jame. Uz to bi postojeći ulaz u jamu trebalo zaštititi od upadanja tako da se ulaz obzida i stavi poklopac za ulaz.“

MEĐU 150 NAJDULJIH SVJETSKIH ŠPILJA

Istraživanja Jamskog sustava Kita Gaćešina - Draženova puhaljka (listopad 2015.-listopad 2016.) i što je to s Mudima Labudovim

Teo Barišić

Helop je mjesto gdje redovito pratimo tijekom istraživanja najdulje hrvatske jame. Prošle je godine tako u listopadu nakon 97-og istraživanja ukupna duljina sustava bila 30.914 m. Danas, godinu dana kasnije, ona je dugačka 32.414m, dakle 1.500 m više.

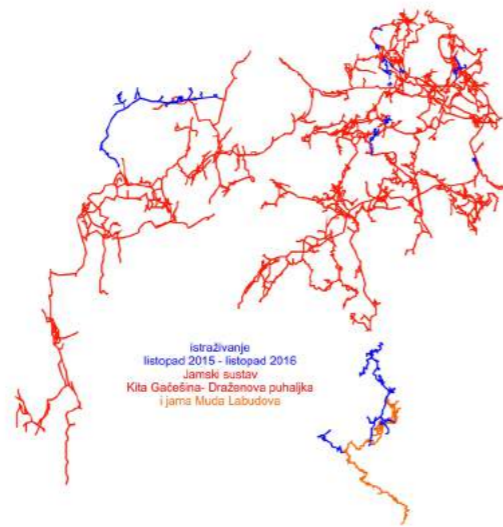
23.10.2015. neposredno pred održavanje trećeg vikenda tečaja speleospašavanja HGSS-a koji se odvijao u Kiti Gaćešini, u jamu su ušli Velebitaši Nenad Suvajac i Marijan Sutlović. U nedjelju dok smo se spremali za pranje opreme njih dvojica su donijeli vijesti da su pronašli 450 širokog, lijepog kanala u dijelu zvanom Kita u Velebita. Dva tjedna kasnije dvojici Velebitaša, samo što je umjesto Nene išao Stjepan Dubac, pridružili su se Aida, Teo, Ana i Nada iz Mihovila dati ruku u snimanju pronađenog kanala. Marijan i Neno su spojili novi kanal S Nježnik – dobio ime po bijelom kalcitnom prahu koji je pokrio dijelove kanala poput prvog snijega, vertikalom Kitarovičkom sa Mindanom ispod njega tako da je uz crtanje ranijeg istraženo

još novih 138m u Kitarovički i drugim upitnicima po kanalu.

Stjepan se mjesec dana kasnije ponovo pridružio Aidi i Teu pa su zbog lošeg vremena radili na gornjoj etaži i nedaleko Kitobrana popeli do kanala Izgubljene kosti koji je ime dobio po kostima većeg sisavca koji je na to mjesto došao padajući niz vertikale od nekog nepoznatog ulaza.

Do kraja godine u Kitu je ušla još jedna ekipa speleologa koji su izvršili mjerenja i uzorkovanja u okviru "podzemne mjerne postaje Kita Gaćešina" koja je uspostavljena još 2012. godine. Istraživanja su usmjerena na čitav niz tema, od praćenja

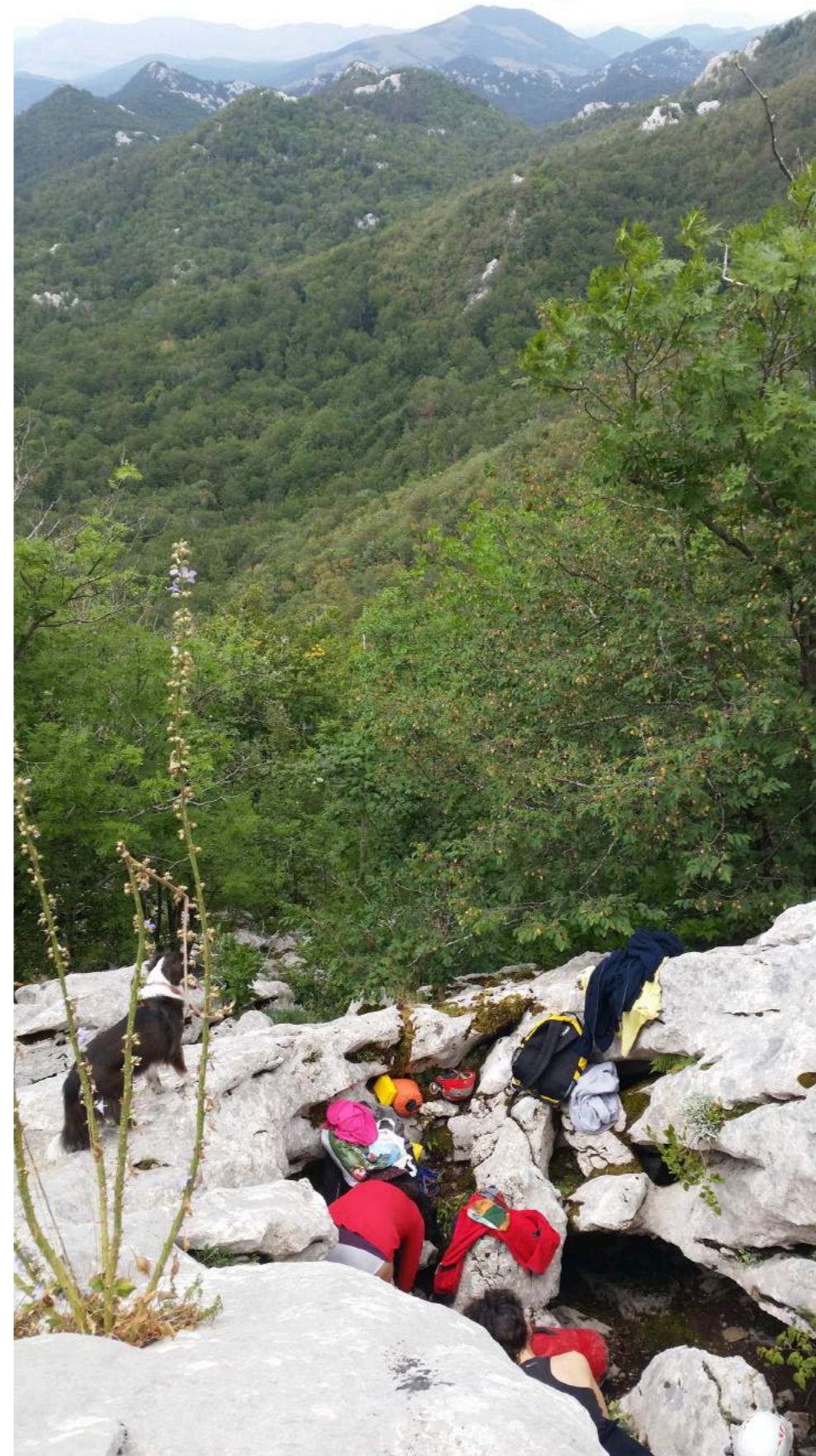
Istraživanje listopad 2015 - listopad 2016
Jamski sustav Kita Gaćešina - Draženova puhaljka i jama Mudim Labudovim

svojstava zraka i vode, geokemijske i strukturne analize sedimentata i stijena te mikrostrukturna istraživanja.

Zima je zapriječila daljnja istraživanja tako da je prvi slijedeći napredak napravio Vjetar penjući dimnjak iznad Vrata percepcije za vrijeme održavanja 14. šibenske speleološke škole početkom travnja.

26.05.2016. u Kitu su ponovo ušli Velebitaši sa nekoliko gostiju iz slovenskog JK Rakek i JK Borovnica i šarajući po upitnicima u S Nježniku topografski snimili novih 248m. Dan iza njih su ušli i Mihovilci Aida, Ana i Teo i nakon dvije godine izbili na zapadnom kraju dugog kolektora na njegov početak pod Facebookom. Iako je izlaz iz kanala prilično neugodan vodi kroz

5m dugu blatom i vodom ispunjenu Drenažnu cijev, ipak je tuda lakše izaći nego se vraćati dugim blatnim kanalima i 150m vertikalom do Šibenskog kanala. Svi speleolozi zajedno izlaze u nedjelju i časte se borovičkom i pivom u Zvonimiru. Mjesec dana kasnije u Kitu ulaze Aida i Teo, preopremaju

užetom doniranim iz IGLU sporta dio od Vrata percepcije gotovo do starog bivka, spuštaju se u Minde pornječe iznad bivka i pokušavaju naći pogodniji prolaz u vrh kolektora u čemu ne uspijevaju, ali snimaju 167m novih kanala.

Početkom srpnja petoro Mihovilaca; Aida, Marijana, Nikolina, Marta i Teo zbog padavina ponovo rade na gornjoj etaži i nastavljaju gdje je Vjetar stao za vrijeme škole. Pronađeno je čak 112m novog kanala nazvanog Put slamki koje su Marti, zaboravljene s nekog dječjeg tuluma, ispadale iz kombinezona. Nakon što je Aida otkopala naslage blata i kamenja, Marijana se zavukla u jedan dugi uski uzlazni kanal za koga se ispostavilo da dolazi do 40m od najveće police na velikoj ulaznoj vertikali u Kitu. I to je uz nekakav pokušaj za vrijeme državne vježbe speleospašavanja HGSS-a da se probije prolaz iz Vlažne Mađarice bilo sve do rujna 2016. Malo vrijeme, malo ozljede i neki drugi interesi su usporili dosadašnji tempo istraživanja u našoj najvećoj jami.

KAKVI INTERESI? HM.....

Priča kaže da su Željezničarci u lipnju u njuškanju oko mjesta u kojem već godinama spavaju u jami Muda Labudova „nešto malo“ ispenjali i upali u širok kanal koji vodi prema Kiti Gaćešini. U nekoliko euforičnih akcija koje su uslijedile kanal je topografski snimljen i pokazalo se da dolazi 60m južno od zadnje točke u kanalu Novi val u Kiti i to na istoj razini.

Na prelazu iz srpnja u kolovoz zvaničnom SOŽ-ovom logoru se uz već tradicionalne Riječane i Istrijane pridružio i naš Vjetar i prvo sa Hanžekom nacrtao 250m kanala u donjem dijelu Muda koji također grabi prema dijelu Kite zvanom Aircondition, a onda i neke upitnike po novom velikom kanalu. Lovel Kukuljan iz SU Estavele je vodio dio ekipe koja je mukotrпно tehničkim penjanjem i širenjem kanala metar po metar napredovala prema Kiti. U još jednom vikendu u rujnu SOŽ-ovci su došlo do mjesta koje je po nekim

89	Toca da Barriguda	Brazil	Bahia	?	20.505	33000	200	61.0	http://www.sbe.com.br/cavernas_maiores.asp
90	Terikan System (Rising, East, West)	Malaysia	Sarawak	Mulu	20.240	32573	0	0.0	Matt Kirby e-mail
91	Ogof Agen Allwedd	United Kingdom	Wales	Powys, Monmouthshire	20.195	32500	525	160.0	www.ukcaves.co.uk/all-longest
92	Cueva de los Chorros	Spain	Albacete	Riopar	20.195	32500	427	130.0	Clasificacion Por Desnivel
93	Gouffre Berger - Gouffre de la Fromagere	France	Iserre	Vercors	19.753	31790	4341	1323.0	http://www.explos.org/blog/via_Jose_Luis_Men
94	Jamski sustav Kita Gačešina - Draženova puhaljka	Croatia	Juzni Velebit	Crnopac	19.625	31583	2418	737.0	Aida Barisic
95	Kihaje Xontjoa	Mexico	Oaxaca	Cerro Rabon P.	19.494	31373	4012	1223.0	http://www.amcs-pubs.org/longanddeep.html
96	Grotta di Monte Cucco	Italy	Umbria	Monte Cucco	19.449	31300	3048	929.0	Class.del.g.piu lunghe/profon.d'Italia
97	Système Prerouge - Litorne	France	Savoie	Bauges	19.444	31292	1667	508.0	
98	Mesacny tien	Slovakia	Vysoke Tatry	Javorinska Siroka	18.921	30450	1480	451.0	Branco Smida e-mail
99	Krem Liat Prah/Um IM/Labbit M /RUBONG	India	Meghalaya	Jaintia Hills	18.888	30397	0	0.0	Indian Sub Coninent Longest/Deepest Limest
100	Cosanostraloeh-Berger-Platteneck Hoehlesystem	Austria	Salzburg	Tennengebirge	18.887	30396	4236	1291.0	

našim računima udaljeno 50m od Kite.

I onda su 28.10.2016. u subotnje jutro u Muda ušla 6-člana mješovita ekipa SOŽ-ovaca, Istrijana i Riječana, a 8-člana ekipa Mihovila i Velebitaša u Kitu Gačešinu s namjerom da se s obje strane istražuje u dijelovima koji su međusobno blizu i da bi se možda uspostavio bliski zvučni kontakt. Četvorodnevno istraživanje je završilo sa novih 187 s jedne i 241m s druge strane, kontakt nije ostvaren, no pojavili su se neki drugi pogledi na mogućnost spajanja.

Uz sve to SOŽ-ovci su pronašli su novu jamu (Sovina oaza) u centru trokuta ulaz muda – kraj uzvodnog kanala Nagrada u Mudima – kraj Air-conditiona u Kiti što je sve otprilike na istoj dubini pa se i tu očekuju zanimljiva zbivanja.

U 2016. je u jami Muda labudova topografski snimljeno 1536m novih kanala pa ukupna duljina iznosi 3604m i ukoliko dođe do spoja sa Jamskim sustavom Kita Gačešina – Draženova puhaljka za toliko će narasti i ukupna duljina.

Jama Muda Labudova je dobila ime djelomično i po Kiti Gačešini jer su je Željezničari tako nazvali u nekoj zabavnoj atmosferi u stilu:

„Kad oni imaju Kitu možemo mi imati Muda“. Kako je jama dostigla značajne dimenzije tako je starijim speleolozima sve teže pred novinarima objasniti postanak imena. Spašavajući se često kažemo da su „muda labudova“ stari izraz za nešto što

Kronologija istraživanja jamskog sustava Kita Gačešina - Draženova puhaljka (listopad 2015 - listopad 2016)

broj	datum	sudionici istraživanja	mjesto istraživanja	duljina istraženoj	ukupna duljina
108.	23.-25.10.2015.	Marijan Sutlović i Nenad Suvajac (SOV)	Kita u Velebita	448m	31362m
109.	6.-8.11.2015.	Marijan Sutlović i Stjepan Dubac (SOV); Ana Kardum, Nada Škrin, Aida i Teo Barišić (SOsVM)	S Nježnik i Kitarovička	131m	31493m
110.	4.-6.12.2015.	Aida i Teo Barišić (SOsVM); Stjepan Dubac (SOV)	Zaboravljene kosti	90m	31583m
	4.-6.12.2015.	Jelena Zovko, Daniel Greblički, Vedran Ferenčak, Dalibor Paar (SOV)	„U okviru znanstvenih istraživanja aktivnih i paleoklimatskih procesa u jama izvedena su mjerenja i uzorkovanja u okviru "podzemne mjerne postaje Kita Gačešina" koja je uspostavljena još 2012. godine. Istraživanja su usmjerena na čitav niz tema, od praćenja svojstava zraka i vode, geokemijske i strukturne analize sedimenta i stijena te mikrostrukturna istraživanja. Osim razumijevanja procesa koji se odvijaju u špiljama i na površini uloga ovih istraživanja je i kontinuirano praćenje stanja u svrhu zaštite prirode.“		
111.	9.4.2016.	Teo Barišić i Goran Rnjak-Vjetar (SOsVM)	Trudnica	27m	31610m
112.	26.-29.5.2016.	Ana Kardum, Aida i Teo Barišić (SOsVM)	Blatarevo blato; Drenažna cijev	90m	31700m
		Edo Vrhčić, Tanja Šinko, Tea Selaković, Jelena Zovko, Daniel Greblički (SOV); Aleš Štrukelj, Ana Makovec (JD Rakek, Slovenija) i Mija Mršek (JK Borovnica, Slovenija)	Kita u Velebita	248m	31948m
113.	22.-25.6.2016.	Aida i Teo Barišić (SOsVM)	Penj Čorak; Otomansko carstvo; Facebook	167m	32115m
114.	2.7.2016.	Aida i Teo Barišić, Nikola Crijenak, Marijana Klisović, Marta Pavčić (SOsVM)	Put slami	112m	32227m
115.	29.-31.10.2016.	Ana Mijić (Kardum), Aida i Teo Barišić (SOsVM); Edo Vrhčić, Ela Kovač, Manna Grandić, Mak Martinović, Marko Ličko (SOV)	Promil	187m	32414m

mladi danas nazivaju „fejk“ - fake, eng. lažno. Već je davno među speleolozima kružila šala kad se Kita i Muda spoje u sustav da će se kanal koji ih spaja zvati Prostata. Zaista je pitanje kako bi se nazvao takav sustav; zabavno Jamski sustav Kita Gačešina – Muda Labudova ili neko novo ime, možda Jamski sustav Crnopac jer su kanali sustava već odavno izašli ispod obronaka Kita Gačešine, prošli

ispod Bijelog kuka i krenuli pod južni greben Crnopca, pa bi se profesoricama iz zemljopisa olakšalo objašnjava koje je naša najdulja jama, a da učionicu ne ispunni glasni smijeh i komentari učenike populacije. No o tom potom....

RAZNO

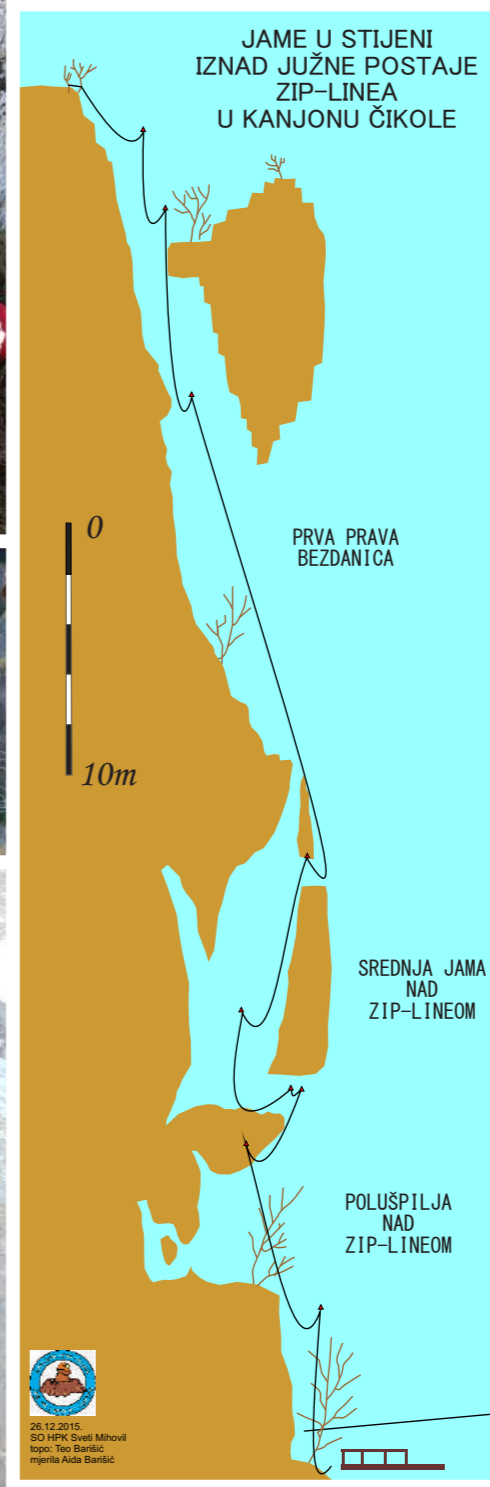
Kako se istražuje sustav tako povremeno novosti s istraživanja dostavljamo ad-

ministratoru jedne od naja žurnijih listi najduljih špilja svijeta, Bobu Guldenu;

The NSS Geo2 Long & Deep Caves Web Site is at <http://www.caverbob.com>

Obično bi nas razveselilo lagano napredovanje po tabeli prema gore i onda neko vrijeme nismo baš pratili situaciju da bi se u rujnu iznenadili vidjevši da je naš sustav sa starom duljinom od 31.583m na 94. mjestu popisa najduljih špilja svijeta.

Bilo bi lijepo da, osim tri jame među 100 najdubljih (Lukina 15., Slovačka 26. i Velebita 97.) Hrvatska ima i jednu od 100 najduljih svjetskih špilja, ali smo pronašli grešku u ovom inače ažurnom popisu u rednim brojevima i shvatili da je sustav ipak na 136. mjestu. Blizina jame Muda labudova I tempo istraživanja ipak govore da bi nam ova davna želja mogla biti ostvarena kroz godinu – dvije!

Goran Rnjak

 foto: Nikola Hanžek
i Goran Rnjak

Istraživanje na lagano zaboravljenom dijelu jame pokušali smo oživjeti za vrijeme logora 2016. godine u organizaciji SO Željezničar, a koji je vodio Ivan Vidović. Udarana ekipa Nikola Hanžek i ja spremni smo za rad na 500 i kusur metara te ostanak dolje i do tjedan dana s time da nam se pridruži još jedna ekipa s kojom bi paralelno istraživali. Po dolasku na bivak postaje nam jasno kako nema druge ekipe i kako dolje nitko nema namjeru doći pa smo prepusteni sami sebi. Novi plan je

istraživati u blizini žice koja nam je ujedno i jedina veza s površinom. Jedini takav upitnik je Jajna stanica, kanal koji se nalazi oko 30 m iznad bivka, a do sad nije istraživan jer je potrebno proći kroz kanal potopljen vodom. Odluka je brzo pala, Nikola se skida i gazi kroz vodu u izviđanje....10 m potopljenog kanala pa suho, pa skok. Idem raspoređivati neku prečnicu te počinjemo postavljanje prečnice iznad jezera kako se ne bi kupali prilikom svakog prolaska...moj je suhi početak, a onda Nikson opet gazi u vodu, ali ovaj put je blato još žitkije pa tone do prsa-prsan :). Prelazimo na drugu stranu, on cupka i pokušava se zagrijati. Ipak se kupao u vodi s temperaturom oko 5 °C. Naredni skok je kosina od 5 m, a za nju nemamo konop pa ju postavljamo dinomom koju imam na po-

jasu. Slijedi velika suha dvorana prekrivena zemljom. U dnu dvorane je mala rupa iz koje jako puše. Krećemo s kopanjem. Sediment koji odlomimo nosi nam u oči pa tijelom zatvaramo rupu i nastavljamo kopati. Nakon kojih sat vremena Nikola uspijeva proći na drugu stranu pa je i kopanje jednostavnije. Prolazak na drugu stranu je naša nagrada pa tako kanal i dobija ime. Suhi prostrani kanali kakve inače vidamo u Kiti nas oduševljava. Optrčavamo ga, dolazimo do penjeva, suženja te do vertikale za koju nam je opet potrebno uže. Pada novi dogovor...idemo raspoređivati vertikalnu koju imamo do bivka pa ćemo s tim užetom ući u nove dijelove. Ujedno, počinjemo i crtanje s početka jezera (Jajna stanica), na mjestu gdje su stali prijašnji istraživači. Metri se prikupljaju, mi smo

sve umorniji, ali htjeli bi još malo. Na kraju ulazimo u vertikalnu za koju smo išli po ono prije spomenuto uže... Opet veliki prostor, visoki i široki meandar kojemu ne vidimo kraj...šta sad...užeta nemamo dovoljno do dna...kako uopće ovo nacrtati...ako sad ne crtamo tko i kad će opet doći ovamo...sto pitanja nam se vrzma po glavi. Iskravamo se na neku policu i prolazimo kroz meandar do jezera koje izgleda poput oka pa tako i dobiva ime. Crtamo prođeni dio i već na rubu snage krećemo prema Nagradi i bivku. Raspoređivanje, provlačenje, prelazak Jajne stanice, ponovno opremanje vertikale i u bivku smo. Čak i Vida (Ivan Vidović) koji je uvijek na speleofonu ovaj put spava. Ipak su jutarnji sati. Zadnjim atomima snage kuhamo i padamo u san. Nakon buđenja spremamo

Muda labudova

CRNOPAC JUŽNI VELEBIT KOLOVOZ 2016.

stvari, kupimo staro smeće i hranu, opremu koju nismo iskoristili itd. i poput teretnjaka gibamo na više etaže među ljude.

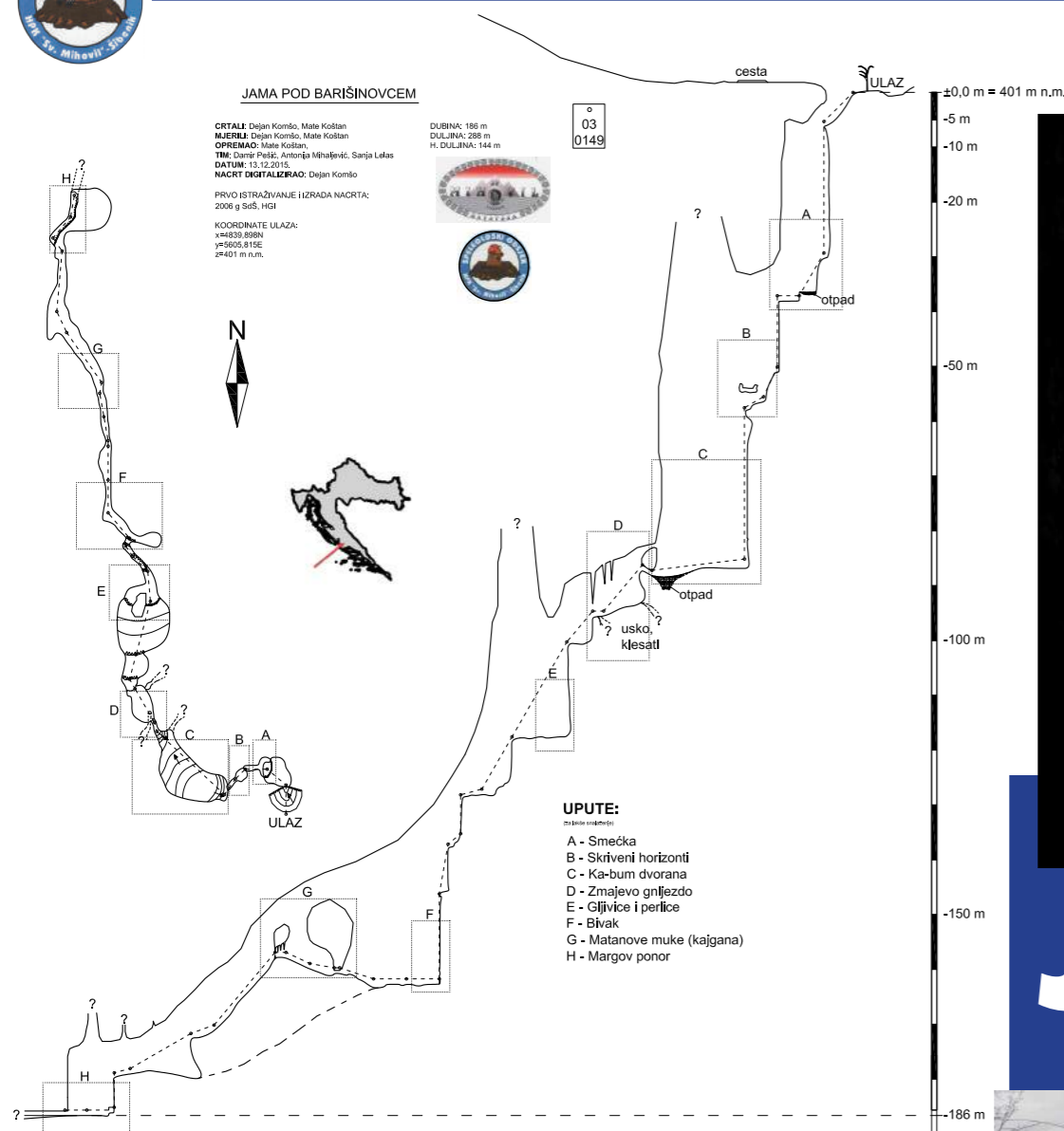
Prvotni plan da se spustimo na dno jame i počnemo rješavati upitnike ostaje za neka bolja vremena, a sad je tu i Nagrada, kanal s velikom perspektivom za daljnje napredovanje. Slijedi pakleno provlačenje kroz već opjevane Glavaševu prčiju tj. pakleno uski i skliski meandar dug oko 50 m kroz koji ne postoji opcija spašavanja eventualnih nesrećenika, pa još skliskih i neopremljenih meandara pa meandar zvan Sjemenovod i konačno Trećemajaska vertikala. Iako smo još uvijek na oko 400 i nešto metara imali smo osjećaj da smo van. Lagano penjemo do starog bivka na 300 m pa i do novog u Plodnom kanalu gdje nas dočekuju Lovel Kukuljan i Dino. Prvi plan da malo po-

gledamo kanal i izađemo van brzo pada u drugi plan. Novi plan je spremati opremu za istraživanje i ići napraviti još nešto. Tako i bi...bušilica, željezo, uže... i krećemo u nove pobjede. Istražujemo i crtamo vertikalnu od cca 35 m dubine koja je u stvari nastavak Vodovoda, Vrećice i na kraju Pakla. Nazivamo je Ljuska jer se sve u njoj lomi u ljuskama. Izlazimo i postavljamo novu vertikalnu koja završava u uskom meandru na dnu kojeg pronalazimo vrećicu koja je vjerojatno upala iz kanala u koji se ide po vodu pa tako i dobi ime. Na izmaku snaga u jutarnjim satima izlazimo i povlačimo se u bivak na spavanje. Sutra slijedi crtanje Ljuske pa izlazak van na sunce i pivo. Na ulazu u jamu srećemo Bernarda Bregara i Robija koji idu na svoju šihlu u jamu. Kratki razgovor i svatko odlazi svojim putem. Mi moramo napuniti baterije

za rasvjetu kako bi opet bili funkcionalni. Iz tog razloga već istu večer se spuštam s Crnopca u Gračac do karlovačana kako bi napunio baterije pa odlazim još na Japage do Cvite na drugi karlovački logor. Već istu večer vraćam se nazad u Gračac kad me zove ekipa s logora da su zapeli na putu za crnopac gdje im je pukla guma koju ne mogu skinuti. Nakon neuspjelih pokušaja opet uskače Peđa (Predrag Rade) i Tomo (Tomislav Mojčec) koji istražuju Cerovačke špilje i donose gedore, poluge.... I točak je zamijenjen. Iz jame se javlja Lovel kako su stali na nekom suženju koje ide prema Kiti i kako im treba tehnika za proširivanje. Dogovor brzo pada... Hanžek i ja ćemo se spustiti s potrebnom opremom i uz put nacrtati još jedan upitnik koji nismo stigli nekidan. Nakon jutarnje kave i marende gazimo od

logora prema ulazu, slijedi lijeno spremanje i krećemo u jamu. Od ulaza do bivka na 300- tinjak metara smo za sat vremena...ekipa se izvlači iz vreća, malo čakulamo i nas dvojica odlazimo istražiti vertikalnu koju nazivamo Mumija. Bilo je tu postavljajnja, proklesavanja i provlačenja ali uski i niski meandar kaže stop! Raspoređujemo i izvlačimo opremu van iz vertikale, skupljamo smeće i van. Na ulazu smo za dva sata... još je dan pa se ne žurimo, mi smo svoje napravili na ovom logoru. Na večer ćemo pričati lovačke priče oko vatre i cuclati pivkana. Sutra još posjećujemo DDISKF-ovce u Žegar i idemo na more.

Rezultati ovogodišnjeg istraživanja u jami Muda labudova su sjajni....Novi val i Kanali u Kiti su na oko 60 m udaljenosti, perspektive su velike, ništa nije stalo...pa može li bolje.

Jama pod Barišincem

Mate Koštan

Šibensko-kninsku županiju krasi mnoge prirodne ljepote i znamenitosti. Vrh Sinjal kao najviši vrh Hrvatske strane Dinare a samim tim i najviši vrh u Šibensko-kninskoj županiji i najviši Hrvatski vrh. Uz prisutne i dobro nam znane vrhove planina koje nas okružuju tu su podzemne ljepote Dalmatinskog krša ne toliko razvikane i stanovništvu približene. Kao kod planinara uvijek prisutna želja za osvajanjem najviših vrhova tako je i kod speleologa ili entuzijasta i za-

ljubljenika u podzemlje prisutna želja za istraživanjem i osvajanjem prirodnih dubina koje kriju ljepote koje čovjek rijetko ima priliku vidjeti.

I ovo je trebala biti jedna od takvih priča ali... Priča je to o grupi Mihovilovih speleologa koji su se upustili u kartiranje trenutno najdublje nam znane jame na području Šibensko-kninske županije – Jame pod Barišincem. Jama je do sada istraživana u više navrata od članova raznih speleoloških udruga kao i članova Hrvatskog geološkog instituta, ali ne u potpunosti i nije izrađen topografski nacrt objekta. Nove izmjere donijele su -186 m dubine i 288 duljine.

Grupa speleologa, članova SO HPK Sv. Mihovil iz Šibenika odlučila je kroz nekoliko posjeta odraditi detaljno istraživanje te izraditi tlocrt i profil jamskog sustava. Skupili smo se i to odradili

ali samu jamu smo napustili tužni. Osim prisutnog zadovoljstva zbog završenog istraživanja, izradene kartografije, potvrde postojanja živog svijeta kao i stalnog toka podzemne vode unutar same jame, razloga za neko veliko veselje baš i nije bilo i opet zahvaljujući ljudskoj ruci.

Umjesto da bude ponos našeg krša kao najdublja jama u našem susjedstvu puna siga, saljeva, jezeraca i svih ostalih ljepota koje je priroda stvarala milionima godina ona predstavlja svu surovost ljudskog nemara pretrpana nabacanim komunalnim otpadom deklarirana kao jedna od najzagađenijih jama u Hrvatskoj. Od samog ulaza na putu prema dolje prate nas hrpe smeća i tako do samog dna, do same kapilare na dubini od -186 m gdje voda otječe dalje u podzemni tok oko koje se nalaze plastične vrećice donesene buji-

cama nastalim uslijed velikih kiša.

Unatoč smeću i zagađenju, u ovoj i u još dvije jame splitski speleolog T. Rađa pronašao je rakušca za kojeg se mislilo da pripada vrsti Niphragus Boskovići no kasnije je analizom molekularne građe utvrđeno da se radi o novoj vrsti koja je dobila naziv Niphragus Zagorae zagori naravno po Dalmatinskoj Zagori

Ovo je tekst od nekoliko riječi o radu Šibenskih speleologa ali ujedno i apel svima da poštuju okolinu u kojoj žive, da poštuju prirodne ljepote koje nas okružuju i da promijene životne navike sa kojima indirektno truju i sebe i sve nas.

Jame i špilje nisu odlagališta otpada, one su nečiji dom!!!

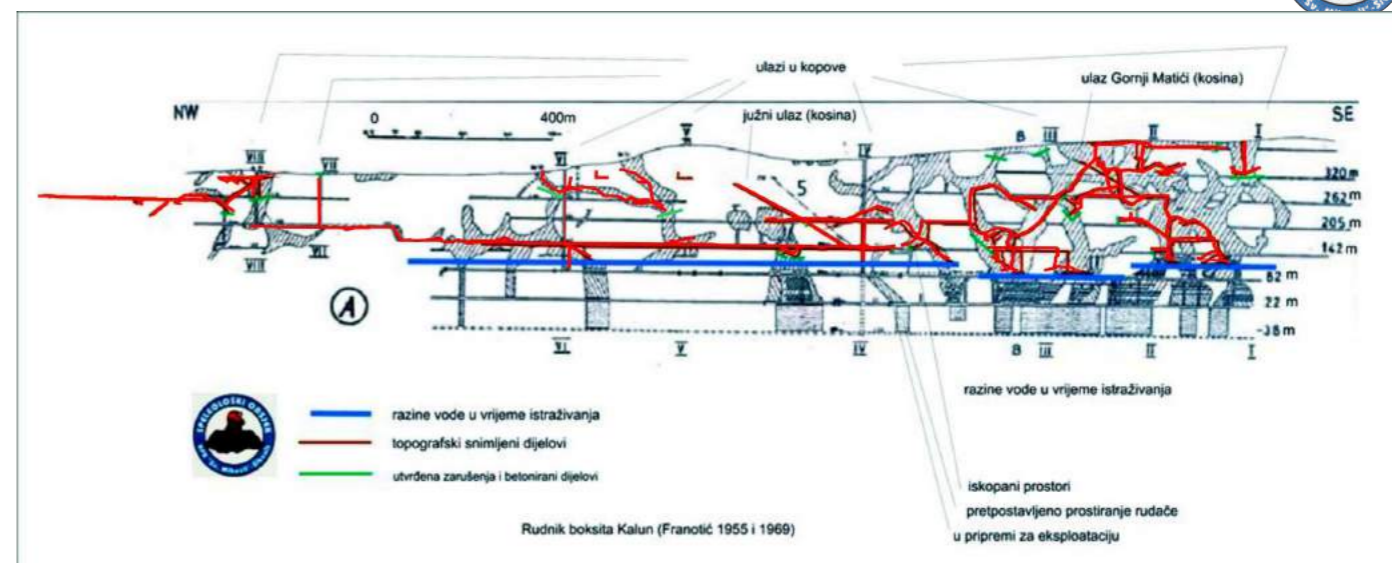
Više informacija o zagađenosti podzemlja na www.cistopodzemlje.hr

ŠTO SE ZBIVA U NAPUŠTENOM RUDNIKU BOKSITA KALUN

**KAD SE RAZINE PODZEMNIH VODA
DIGNU KAO U RUJNU 2014., ILI LISTOPADU
2015. KAD SU POPLAVILE VODICE I NEKA
NOVIJA ISTRAŽIVANJA**

Teo Barišić

Speleolozi HPK Sveti Mihovil već više od 13 godina kontinuirano kartiraju kanale Rudnika boksita Kalun u Trbounju. Iako se čini poluzaludnim poslom kartirati nešto o čemu bi trebali postojati pouzdani dokumenti često nas stvarnost uvjeri da stvari i činjenice od kojih trenutno nema koristi vrlo brzo padaju u zaborav. Vrijedni dokumenti i nacrti u koje su uložene godine truda u trenu postanu hrpa papira koja skuplja prašinu i nerijetko padamo u napast osloboditi prostor za nešto upotrebljivo.

Kako nismo zapravo sigurni u to da li zaista negdje postoje dovoljno dobri nacrti rudnika tako su i naši sati kartiranja povremeni, po par puta godišnje, najčešće u vrijeme kad su nam nedostupne planine i neke velike jame zbog napadalog snijega ili jednostavnog manjka vremena za otići nekud dalje. Kartiranjem pronalazimo zarušenja, neke neucrtane dijelove u postojeće nacрте, promatramo stanje u velikim kopanim prostorima i spajamo dijelove rudnika razbaca-

nih na više različitih papira.

Kad smo se prvi put spustili do potopljenih dijelova rudnika zapravo nismo imali ideje o tome kako cijeli rudnik izgleda. Potopljena jezera bila su nam na raznim nivoima pa smo čak mislili da postoji neka greška u snimanju. Kako je naše iskustvo s dubokim dijelovima postajalo sve veće primijetili smo da se razina vode znatno koleba u jednom od jezera koje smo češće posjećivali. Ostavili smo zamku da visi do razne vode i u slijedećem ulazu svega nekih par dana kasnije donji kraj zamke ostao je visiti 6m iznad vode.

Osim uzdaha olakšanja da nema greške u crtanju počeli smo uočavati i tragove

znatnog dizanja vode u donjem dijelu rudnika, došli do grubog nacрта i shvatili da ispod 4 horizonta na 143m nadmorske visine postoje još dva potopljena horizonta na 82m i 22m nadmorske visine, a da je u planu bilo i kopanje 7 horizonta 38m ispod razine mora. Kažu da je posao prekinut zadnjim plavljenjem rudnika kad su potopljene i neke vitalne instalacije. Prvo u literaturi, a kasnije i na starom nacrtu pronašli smo podatak da je prvi ozbiljniji prodor vode zabilježen na 5 horizontu, na 82 metra dubine i da su na 5. i 6. horizontu građeni betonski zidovi i baraže za usporavanje i sprječavanje potpunog poplavlivanja kako bi

crpke mogle izbaciti vodu iz rudnika.

U ožujku 2014. smo uz potporu Istraživačke postaje Martinska Instituta Ruđer Bošković u vertikalno okno ispod liftova na 4. horizontu na tanko uže objesili logger koji bilježi temperaturu i visinu vodenog stupca. Već u lipnju je logger ostao dva dana na suhom iznad vode pa je zamijenjen novim i spušten 5m niže nekih 0,5m ispod razine dna 5. horizonta. Na podacima koji su prikupljeni s logera zamijenjenog u veljači 2015., očitano je variranje vode od 4,8 do 50,8m vodenog stupca i kad su podaci stavljeni u vremenski slijed bilo je očito da se voda u 2014. podizala 46m i da je podizanje vode uredno pratilo količinu oborina na površini. Voda je svoj maksimum dosegla upravo onih dana kad smo svjedočili prvom valu vodenih bujica kroz Vodice i Šibenik.

Podaci iz slijedećih 308 dana u 2015. bili su još zanimljiviji jer uslijedilo dugo toplo, sušno ljeto s još jačim ekstremnim oborinama u listopadu. 23.09.2015. zabilježen je minimum od 3,09m što nam kazuje da i je i za najsušnijih dana razina 5 horizonta na 82m nadmorske visine uvijek potopljena sa 2,5 metara vode i ovaj podatak bi mogao biti izuzetno zanimljiv za ljubitelje speleorčenja koji bi mogli na vrlo

maloj dubini (velika autonomija bez zahtjevne dekompresije) roniti uzduž 5 horizonta, a za pretpostaviti je da na cijeloj duljini rudnika postoje brojni zračni džepovi odnosno izlazi u kopane dijelove, šahtove i sl., što dodatno pridonosi sigurnosti ronjenja.

Do 10.10. voda se je pomalo popela još 4 m, a onda u dva dana dosegla +37m, pa pomalo stagnirala, a onda se u rasponu od 48 sati 16.10. popela do maksimuma +61,55m. Razna vode se preko 50 sati zadržala na preko 60,5m, potom nešto malo opala i 20.10. ponovo se zadržala 18 sati iznad 60,5m što praktično znači da je voda u dva navrata preko metra dubine potopila cijeli 4 horizont.

Kad smo 12.12. došli promijeniti loger pronašli smo recentne tragove vodenog toka koji tekao prema zapadu. Najlonske vreće koje su nam služile kao visoke ribarske čizme za prelaz jednog stalnog dubljeg jezera su odnesene 200m prema zapadu, a iz šahte pod Brakusima podigla se splav od dasaka i plutajućeg smeća i zaglavila 10-ta metara zapadno od vrha šahte na 5 horizontu. Tu, na 5 horizontu još su rudari zamijetili prirodnu pukotinu koja guta vodu kod ovakvih poplava. Voda je tu kroz rudarski niskop do pukotine izdubila i metar duboko korito, vjerojatno za vrijeme dok je rudnik bio plići. U tu pukotinu još nismo uspjeli ući jer je preuska za prolazak speleologa, ali očito dovoljno široka da zaustavi daljnje dizanje nivoa vode u rudniku.

Vani na površini voda je danima tekla kroz Vodice, formirajući rijeku kojom je drenirano vodičko zaleđe. Ova dosad neviđena pojava omogućila nam je da zabilježimo nevjerojatni raspon od najnižeg i najvišeg vodostaja u rudniku od 57,5m (gotovo dvadeseterokatnice).

Razina vode u rudniku se mjeri i dalje, a podaci te čekaju pravu interpretaciju jer

se iz podataka mogu utvrditi i neki drugi odnosi vezano uz utjecaj oborinskih voda na području Petrovog polja, BiH, vodostaja Krke i Čikole, topljenja snijega na Promini i Dinari.

Odnedavno su iz šahte uzeti i uzorci vode te uskoro slijedi i njena kemijska analiza i daljnje istraživanje. Neki otvori rudnika su izloženi ubacivanju otpada te je zanimljivo koliko zagađenja u podzemne tokove iz kojih crpimo vodu za piće donosi oborinska voda koja prelazi preko tih sumornih deponija.

ISTO SE U RUDNIKU ISTRAŽIVALO JOŠ....

Zadnja istraživačka akcija 12.12.2015. je osim zamjenjive logera imala za cilj i pokušaj proboja u dio rudnika s druge strane ceste Miljevci – Oklaj, kod zaseoka Čupići. U tom dijelu smo istraživali još 2003., gdje nam je prolaz u veću dubinu zapriječilo više zarušenja. 2013. se urušila i velika količina zemlje i boksita koji je dijelio dva ulaza s površine. Pritom je pukla i vodovodna cijev, ukopana u kanal pokraj ceste, a cijeli je događaj dodatno uznemirio lokalno stanovništvo koje živi u blizini nepoznatih podzemnih prostora. Sad smo se tom dijelu približili od strane glavnog rudnika, prolazeći 4. horizontom i iz godine u godinu tehnički se penjući do otvora kanala koji vire u bokovima iznad urušenih većih kopanih prostora.

Put do 4. Horizonta vodi kroz nekadašnji glavni ulaz blizu vojarne iza GIRK Kaluna. Nakon 700m kosoga pa ravnog kanala dolazi se do 3.horizonta na 204m nadmorske visine. Slijedi 62m duboka vertikala („Iron Sky“) sa mnoštvom horizontalno uglavljenih šipki na kojima su učvršćeni ostaci električnih kablova i cijevi. U njenom nastavku prema dolje ostaci su lifta i drvene konstrukcije s ljestvama i platformama koji je vodio u niže horizonte i tu je postavljen loger. Put dalje obilazi četverokutnu

prostoriju nekadašnje trafostanice koja je podignuta nekoliko metara iznad 4. Horizonta jer je i u prošlosti očito bilo problema sa plavljenjem rudnika.

U nastavku kanala gomila je materijala donesena ispiranjem gornjih nivoa pa se prvo hoda pognuto, a dvadesetak metara i puži po naslazi ispranog bijelog šljunka. Tunel ponovo zauzima normalnu visinu za hodanje i slijedi jezero dubine oko pola metra duljine 20m koje prolazimo na način da smo na noge navukli plastične vreće pa se jezero brzo prolazi da se razina vode koja prođe kroz sitne rupice ne podigne iznad visine obuće i ne uđe u nju.

U slijedeću dvoranu ulazimo ponesenim užetom, pa slijedi skakanje po kamenim blokovima, penjanje i provlačenje pa kratki oston preko prečnice prvim ostavljenim užetom, pa ponovo vijugavim tunelom do drugog užeta gdje smo zadnji put tehnički popeli 27m visoku strmu kosinu kojom su rudari spojili prostore Sjevernog i Južnog rudnika. Zanimljivo je da ovaj tunel nećemo naći na starim jamskim kartama, čak je i na nekim objavljenim skicama samo naznačeno crtkanom linijom tako da nije bilo jasno da taj spoj postoji. Slijedi još 200m vijugavog tunela pa dolazimo do dvorane u kojoj smo stali zadnji put. Dvorana je već dio Sjevernog rudnika čije smo dijelove istraživali još 2003. godine. Stali smo desetak metara istočno od ceste koja vodi od Miljevaca prema Oklaju, a na ovoj dionici napravljena je upravo na trasi stare uskotračne željeznice uz čiji je zapadni rub bio i vertikalni ulaz u rudnik. Ulaz je danas betoniran, nalazi se uz samu cestu i treba se zagledati da se uoči jer je okrugli šljunak u betonu sličan agregatu okolnog stijena, konglomerata prominskih naslaga.

Uz dva jedva zabušena fiksa i s prilično sreće izvlačimo se u tunel gdje kombinaci-

jom šina, kamenja i poluzabušenog fiksa u truloj ljusci slažemo sidrište. Niskop se pruža dalje, nakon 70m slijedi križanje, lijevo prema jugu trideset metara kanala do dna vertikalne šahte betoniranog ulaza. Laser ne može izmjeriti visinu pa ćemo je potražiti u starim planovima. Zapadni krak dolazi pod urušene dijelove sa smećem najstarijeg ulaza 8 kopa, svega 30-tak metara od dna urušenja koje nas je zaustavilo 2003.

U plitkom blatu nalazimo tragove neke manje životinje; mačke ili kune koja je tu dolutala i pokušala naći izlaz iz podzemnog labirinta. Najveće iznenađenje nam je sjeverni kanal koji pod 26 stupnjeva od sjevera vodi prema Donjim Matićima. Dno mu čini potpuno zasigani sitni šljunak i u njemu se osjeća lagano strujanje zraka. Zrak koji struji između najviših ulaza pri vrhu brda Kalun i Donjih Matića mogao bio postati istinitom legendom. Kanalom smo prošli 216m, a strop se dalje spušta i potrebno je leći u žitko blato za vidjeti gdje se nastavlja. Dovoljno smo dugo u jami da nam se to ne čini nimalo pametnom idejom, a drugi put možemo pokušati s druge strane. U topografskom snimanju prvog dijela su se izgubile negdje olovke pa podatke dobivene mjerenjem bilježimo u mobitel. Slijedi dugo rasporemanje i izvlačenje 240m užeta, bušilice i materijala za sidrišta.

U 00,30 smo svi vani i vrijeme je za zaslužen pivo pronađeno u prvom otvorenom lokalnu na putu do Šibenika - noćnom baru Pia u Bilicama. Nakon doze narodnjaka slijedi sjetni Zlokin dalmatinski pop melos. Iza 02,00 iskravamo 350km užeta i opremu u Matino dvorište. Oni će za koji sat prema Barišinovcu u neku drugu mihovilovu podzemnu avanturu.

U 27 istraživanja dosad se nakupilo ukupno 9.421m duljine kanala.

Kronologija istraživanja Rudnika boksita Kalun 2014-2016. godine

R.B.	Datum istraživanja	Sudionici istraživanja	Mjesto istraživanja	Novoistraženo DULJINA/LENGTH	Ukupno DULJINA/LENGTH	Ukupno DUBINA/DEPTH
23.	26.01.2014.	T.Barišić, Z.Trokić, A.Mihaljević, A.Vukičević, M.Blatančić, A.Mijić (Kardum)	V kop – VI kop	549m	7181m	
24.	09.03.2014.	T.Barišić, A.Barišić, Z.Trokić	Postavljanje logera			
25.	26.06.2014.	T.Barišić, A.Barišić, Z.Trokić	Izmjena logera, Dvorana Ijuski	164m	7245m	
26.	07.02.2015.	T.Barišić, A.Barišić, A.Mijić, L.Dubravica	Izmjena loger I spoj sa sjevernim rudnikom	450m	7695m	
27.	12.12.2015.	T.Barišić, A.Barišić, A.Mijić, D.Škugor, N.Škrilin, N.Crijenak	Izmjena logera, sjeverni rudnik	556m	8251m	
28.	24.09.2016.	Aida i Teo Barišić, N. Crijenak, Ana Mijić, M.Marguš	Izmjena logera, mjerenje, uzimanje uzoraka		8251m*	
* ukupna duljina svih dijelova 9421m						

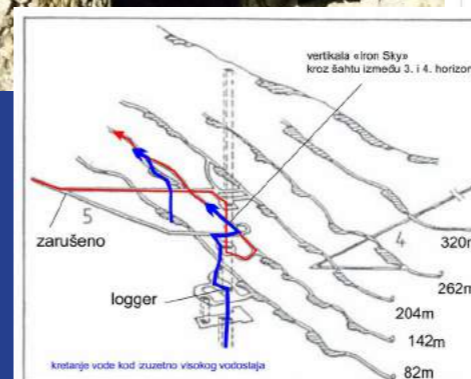
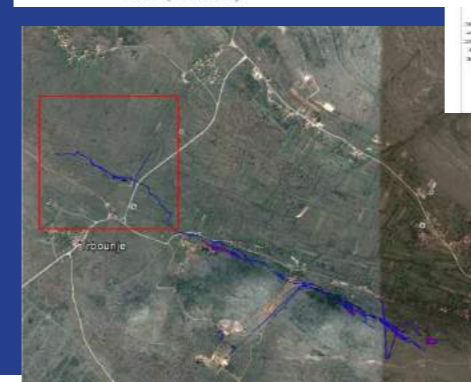
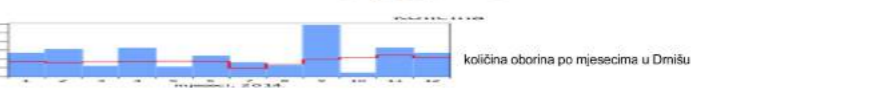
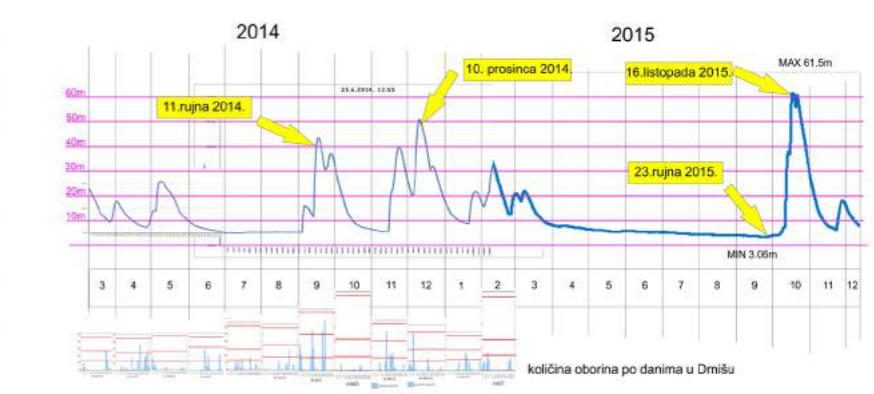

Fig. 12.II. Mine Kalun (after Franotović, 1955 and 1969), opening situation 1955; 4 roof incline, 5 floor incline (v. 12.I.A)

PRAĆENJE NIVOA PODZEMNE VODE U RUDNIKU BOKSITA KALUN (OŽUJAK 2014-PROSINAC 2015)

14. ŠIBENSKA SPELEOLOŠKA ŠKOLA

Tereza Barišić

mladi ljudi, ne mogu se ja s njima fizički nositi, meni tu stvarno nije mjesto. Užasavala me ideja da će visjeti na nekom sidrištu i mene čekati dok se popnem. Cijela grupa od 12 ljudi čeka mene! Rodi-

ku nisam ni pretpostavljala koliko. Prvi vikend su predavanja na Promini. Računam, kući sam nije problem. Odslušali smo sva predavanja, posjetili Lilušu i u nedjelju rudnik u

kako je to sigurno poruka onima za koje to nije da odustanu na početku. Fizički nije bilo naporno i to me malo ohrabrilu. Čvorove ili uzlove znam, nije problem. Za dva dana opet smo svi

sad već poznati ljudi, čak se i veselim druženju. Svi smo se skupili, slušamo pažljivo, podijelili su nas u grupe. Ja

„Hoćemo li biti osigurani?“ Malo - pomalo prolazi vrijeme, idemo s linije na liniju, prelazimo devijator, čvor...

nedjeljak imam problem s kretanjem, ne mogu se ustati iz kreveta, sa stolice, malo teže hodam. Ovakvu upalu

Stigli smo ispod stijene, podigli šatore, čekamo zadatke. Malo je jezivo mjesto gdje kampiramo, između šatora i provalije ima možda 40 cm. Treba biti jako oprezan pri kretanju. I krećemo... najprije prečnica. S mojih 159 cm visine kretanje po prečnici predstavlja izazov. Malo se batrgam lijevo desno, ali je uspješno svladavam. Ostaju modrice koje će sigurno trajati. Slijedeće je vertikala od, kažu, 40 ak m visine. Sto posto lažu-ima barem 60m ako ne i više. Jedva sam se popela. U sebi brojim penjeve: 1,2,3,4,5,6,7, uh-odmor, pa 1,2,3,4,5, odmor, do vrha sam došla na 1,2 pa odmor. Poslije slijedi prelazak sidrišta u prevjesu. Zvone mi dodaje transportnu vreću koju moram nositi. Jedva sam je podigla i ponijela sa sobom. Počinjem penjati, ali nikako se pomaknuti s mjesta. Na stijeni izgledamo kao pauci, jedan do drugog visimo na sidrištima i čekamo. Čuje se „Može!“, ja krenem onda shvatim da nije to bilo za mene, pa čekaj, tješi me

Sjedimo mi na kavi tog dana i mom divnom suprugu bljesne žaruljica iznad glave. Kaže on meni: „Mogli ste vas dvoje u speleo školu.“ Ma kakvu školu, mislim ja, jedva sam završila i ono što sam morala. A tek Ivan, gimnazija, treninzi, tko će naći vremena za to. A onda ostali klinici, posao, ostale obveze... ne mogu ja to. No, nije se on obazirao na to, samo je došao kući i rekao: „Prijavio sam vas.“ I tako je avantura započela...

Na mail je stigao plan i program. I odjednom, eto utorka i početka predavanja. Došli smo pred prostorije kluba Ivan, Roko i ja, svi članovi PD Promina. Gledam nova lica i mislim u sebi kako su to sve

la se mudra ideja- slijedeće godine objavite natječaj za školu u prosincu i stavite kao uvjet fizičku spremu! Predavanja utorkom, izleti vikendom- bit će to napornih 6 tjedana, samo u tom trenut-

Trbounju. Od svega poslušana noga dugo mi je odzvanjalo u ušima predavanje o opasnostima i slika slajda gdje je riječ „smrt“ bila napisana 4 puta velikim tiskanim slovima, boldano. Mislim u sebi

skupa u klubu i vidim nitko nije odustao. Predavanja se nižu jedno za drugim, zanimljivo je, instruktori dobro odrađuju posao. Drugi vikend idemo na Cetinu. Prekrasan krajolik,

sam u grupi koja ide s Teom na „klasiku“. Ostala bez riječi kad sam vidjela kako se čovjek sjurio niz stijenu! Pokazao nam je „francuza“. Moje jedino pitanje je bilo

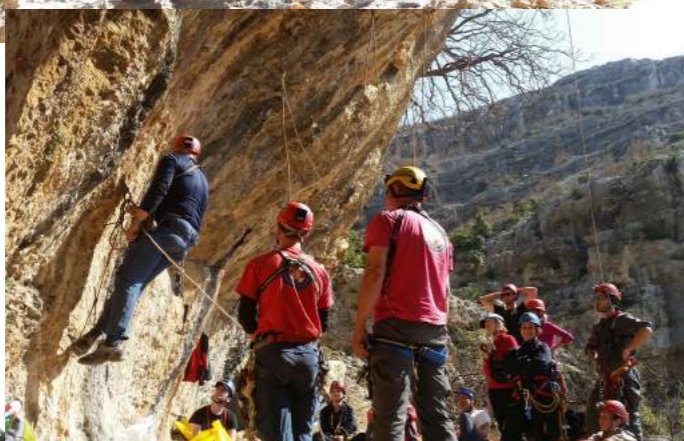
Vrijeme nije obećavajuće, puše bura, ali nije prehladno dok god se gibaš i radiš, a po završetku čekaju nas gradele i vatra. Kući smo se vratili u nedjelju umorni, a već u po-

mišića nisam imala od srednje škole. Treći vikend idemo u kanjon rijeke Bijele. Prekrasna priroda i dobro društvo obećavaju dobar provod.

samo činjenica da instruktori sigurno znaju skinuti osobu s užeta, i mislim kako bi to bila dobra pokazna vježba da baš ja budem ta osoba. Ništa od pokazne vježbe, svi smo uspješno, samostalno sišli, a pokazna vježba je bila slijedećeg dana, samo je naša šefica Ana glumila unesrećenog.

Četvrti vikend po planu je Jamar, jama u blizini Unešića. Kažu oni koji su bili da nije ništa strašno, a ja, naivna, povjerovala. Stvarno nije strašno, autom smo došli relativno blizu tako da ne moramo tegliti opremu, do jame se samo popneš. I nakon iščekivanja došao je i moj red. Polako krenula u mrak. Sporo to ide, čuju se glasovi, svjetlo dopire s ulaza sve se čini ok. Malo se družili i krenuli van. Opet čekanje na sidrištima, a ja ponosna ne sebe jer nitko ne čeka mene. Sve dok pred zadnjih 20 ak metara Jere ne prijede na

drugu liniju i ne izađe prije mene van, čovjeku je dosadilo. Ode moja motivacija. Taj izlazak je stvarno bio težak. Na sreću, bio je lijep dan, vani nas je dočekalo sunce i panceta sa svim pripadajućim radostima. U nedjelju smo, onako ležerno, na travi, imali zbrinjavanje i bivakiranje u podzemlju. Zadovoljstvo je raslo proporcionalno težini odrađenih zadataka.

I zadnji vikend škole je posjet jamskom sustavu Kita Gaćešina-Draženova puhaljka. Brojke koje se vezuju za jamu su impresivne, nakon izlaska imamo ispit iz čvorova. Već u srijedu počinju pripreme. Pregledava se osobna oprema, rasvjeta, kupuje hrana, prati vremenska prognoza: kiša na području Crnopca s visokih 86%. Boli me želudac od ispita, poznat osjećaj koji me pratio dok sam studirala. Prestara sam ja da se mene ispituje, a što ako nešto ne budem znala?

U školi sam dobrovoljno, trebala bih učiti, ali mi obveze ne dozvoljavaju. Kao štreber u duši pročitala sam sve materijale koje smo dobili, ali sve moje znanje je na razini prepoznavanja. Nikako nisam zadovoljna. Pošli smo u subotu rano iz Drniša, kupili Roka u Trbounju i krenuli. Misli su mi daleko ispred. Sreli smo se s ostalom ekipom prevezli do kampa i naravno kiša nas prati cijelo vrijeme, nemam više vremena misliti, što je tu je, sad više nema odustajanja. Podijelili su nas u grupe, i krećemo grupa po grupa. Ponovo smo Jere i moja malenkost skupa. Jere nosi transportnu (Hvala!) Antula ide s nama, strpljivo objašnjava sve što trebamo znati, vodi nas kroz jamu pokazuje, upozorava, potiče...ne skrivamo oduševljenje. Pridružili su nam se Vedran, Nuša i Odesa. Nema presinga, opušteno prolazimo kroz jamu i otkrivamo podzemni svijet. Penjemo se, pužemo, blatnjavi i mokri do kože. Uvijek sam mislila da će biti neugodno biti moker do te mjere, ali ni sama ne vjerujem koliko mi to tad nije smetalo. Došlo je vrijeme da krenemo van. To je bio trenutak kojeg sam se bojala. Treba se popeti 100m. I krećemo: Leo, Jere, ja i Vedran na jednoj liniji, Antula, Nuša i Odesa na drugoj. Čujem glasove ostalih iz ekipe i stalno ponavljam sama sebi: „Penji, čekaj!“ . Penjem, polako napredujem i već kad sam stekla samopouzdanje pored mene uzleti Nuša. Sjetila sam se predstave koju je gledao moj sin u vrtiću „Putovanje malog puža“, mislim da to prilično dobro opisuje kako sam se osjećala. Svašta se vrtilo tad u mojoj glavi, da sam malo vještija mogla bih napisati cijeli roman toka svijesti. Popela sam se i vjerovali ili ne sa smiješkom izlazim van, Antula se nasmijala kad me vidjela. Uspjela sam! Nakon ovog iskustva ni ispit iz čvorova nije bio težak. Kava u nedjelju ujutro u

Gračacu na suncu bila je melem za svih nas.

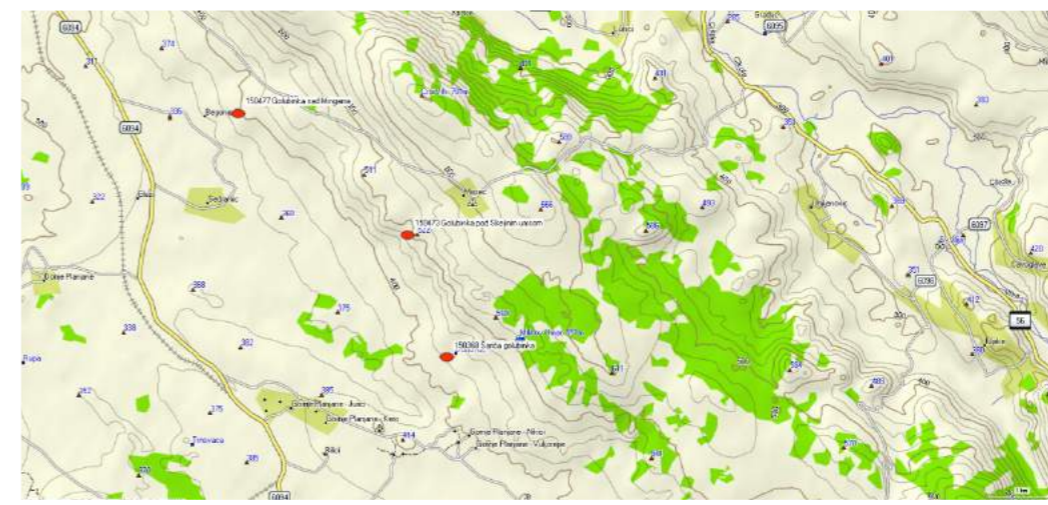
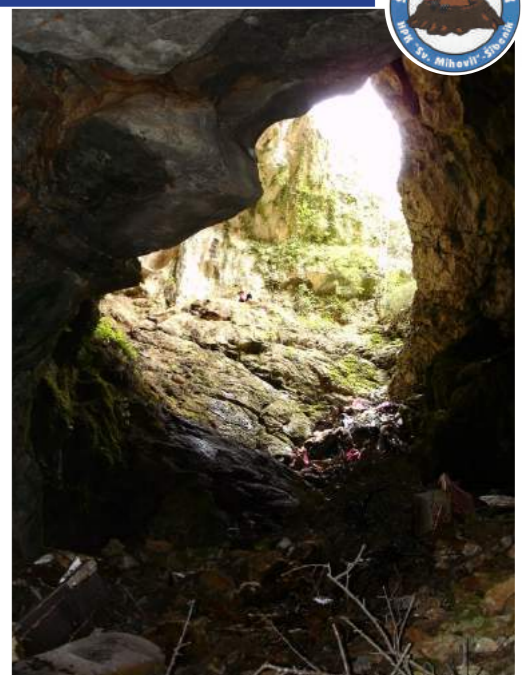
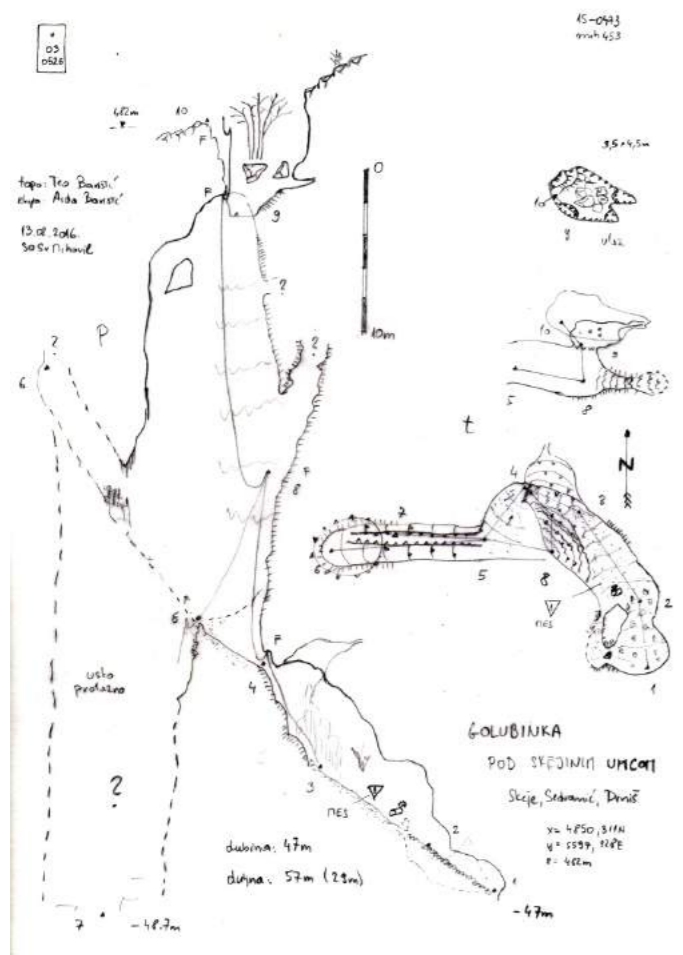
Moram priznati da je bilo trenutka kad sam mislila odustati, bilo mi je preteško,

prvenstveno fizički. Netko mudar je rekao: nije sve za svakoga i slažem se u potpunosti. Na sreću, nikome se ništa nije dogodilo, svi smo

ustrajali i postali speleolozi pripravnici. Nadam se da će od nas bar neki postati speleolozi. Nedostajat će mi: „Ajmo, školarci!“

I na kraju, ali nikako manje važno jedno veliko hvala instruktorima jer su s radošću vikali na nas, jer su imali volje i živaca raditi s nama, pokazivati i poučavati nas, jer su visjeli na sidrištima i smrzavali se, jer su nas poticali iz čistog entuzijazma i bez ikakve osobne koristi i jer su odvojili svoje vrijeme i posvetili ga nama!

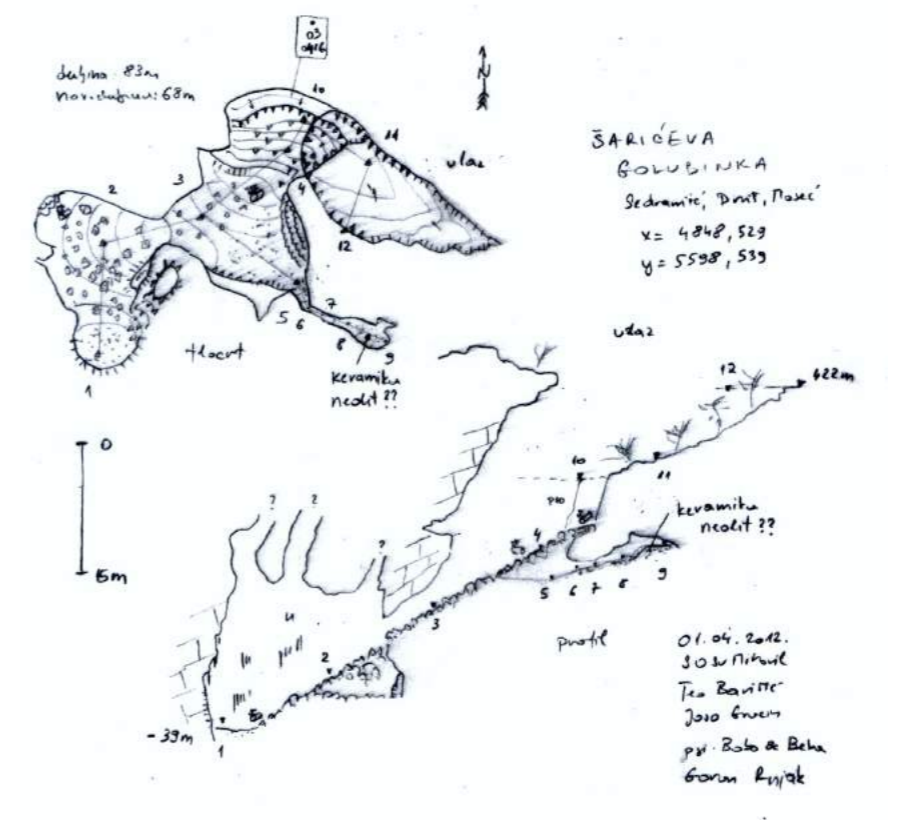
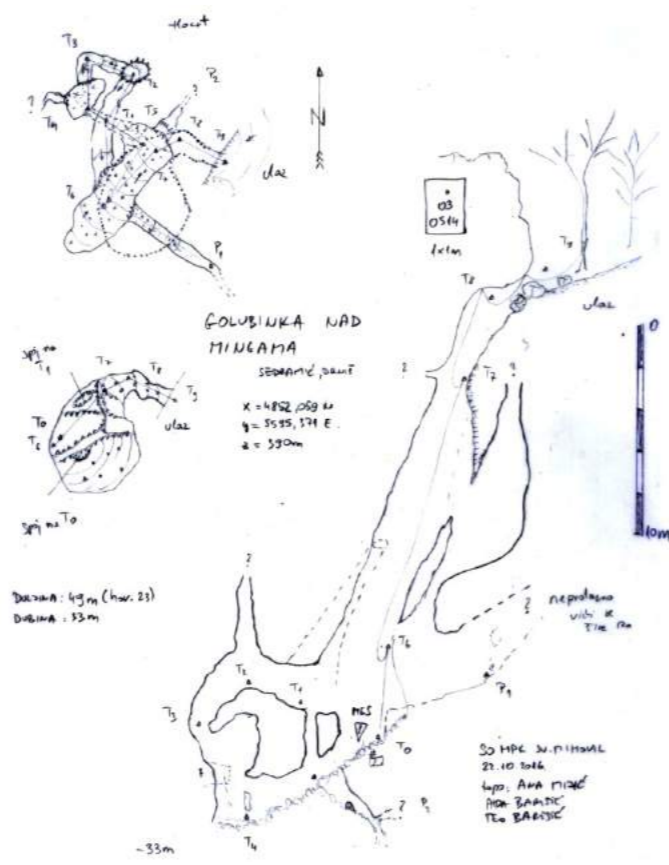
Napomena instruktora: Školarci, bilo nam je zadovoljstvo! :-)

TRI
GOLUBINKE
U MOSEČU

SPELEOLOŠKI ODSJEK
HPK SVETI MIHOVIL
ŠIBENIK

VIKEND U VELIKOJ PAKLENICI

ILI KAKO SMO SE SATRALI

Antonia Viljac

Spontani dogovor „ajmo se satrat“ u Paklenicu se ostvario.

U subotu rano ujutro krećemo nas četvero sa natpanim ruksacima na ludu turu, nit svjesni koliko kilometara i uspona nas čeka naredna dva dana. Počinjemo od parkin- ga u NP Paklenica, stanemo na brzinsku kavu u domu i zaputimo se put Buljme, pa na Struge di smo marendali pancete i sira za nastavak puta prema Vaganskom vrhu. Na putu do vrha na padinama nailazimo na ledosnig..... sri- ča pa su temperature visoke i pažljivo smo mogli preći pre- ko svega, po potrebi nam je Ale radia skale u snigu. A vitar koji nas je nosia-skoro nas u Liku bacilo od udara juga. Nakon 7 ipo sati uspona eto nas gori, malo veselja i fotografir- ranja i pravac prema Svetom brdu. Nisam nikad prolazila

putem Vaganski-Sveto, ali moram reći da sam oduševljena stazom, klekovinom, pogledom...idealno za planinarenje. Na križanju na Čičinoj dolini sa putem prema S.brdu skrećemo za sklonište na Ivinim vodicama i napokon, nakon 11 sati gozjanja dolazimo na msto za počinak. No, u skloništu gužvanac pa smo Anita i ja odlučile pokraj na poluravnom terenu napraviti mali skromni bivak.

Malo smo sa kolegama iz hrvatske i inozemstva uživali u časkanju, kobasicama i pivi i već smo se oko 21 sat pokupili leći, nakon prekrasnog crvenkastog zalaska sunca.

Mislim, priko noći udari juga su bili toliko refulasto jaki da nam je u jednom momentu odnilo ceradu. Počele smo se smijati ko lude, nebo nam se poviše glave otvorilo, drveni balvan koji smo stavile da drži ceradu sa strane se skotrlja niz padinu, a ja onako izivcirana lamatanjem i vitrom u bičvama ga po njivi vatala. Komedija.

Ustajanje malo iza 3 ujutro i u 3 ipo put Svetog brda, da dočekamo zoru na vrhu. Naravno, vitar i dalje ludo puše, svi se borimo sa hodanjem. Na usponu nam se pridružio i jedan kolega iz Žaborića, koji je

došao na grob bratu Predragu Šumeri, branitelju koji je poginuo 1994. na području Ivinih vodica. On inače nije planinar, ali kad je navečer čuo za naš plan, pridružio nam se. Na putu prema gore reka mi je da mu kući neće niko virovat di je iša i u koju uru, pa je malo i slikava- za dokaz.

Točno u 6 sati ujutro nas petero smo došli na vrh. Jooj lipote! Taman počelo svitat, divota samo takva, brzinski smo se slikali i sa strane se sklonili da marendamo i uživali u izlasku sunca. Vitar i dalje ne prestaje.

Kolega se uputio prema Dušicama di su ga čekali prijatelji, a mi smo priko Vlašskog grada išli po stvari u sklonište. Vratili smo se oko 8, taman kad su se ostali počeli dizati. Popili smo kavu i ipak smo odustali od dužeg vraćanja priko Anića kuka, pa smo priko Martinovog mirila išli na dom u Paklenici.

Opet sve skupa 10 sati bazanja. U domu i na penjalištu gomile ljudi. Napokon lipo vrime, dug dan i puno obitelji sa dicom, penjača, planinara i rekreativaca pohitalo u Paklenicu uživati. Mi jadni izmaltretirani vitrom, pa suncem, kilometrima, usponima i silanjenjem pali na zemlju na par-

kingu,haha, i sa guštom uočali nogice jadne u mrzlu rječicu. Izgledali smo ko luđaci, neki su nas i pitali di smo bili sa tolikom ruksacima i opremom...

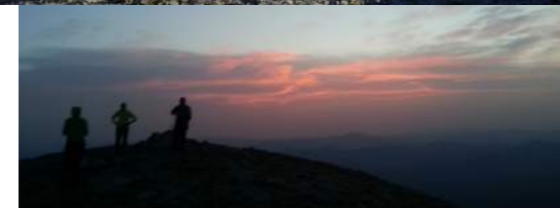
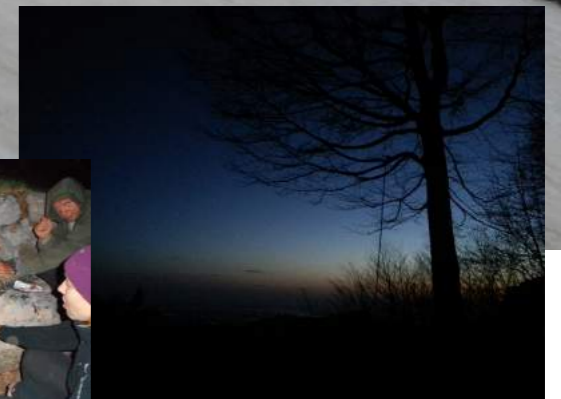
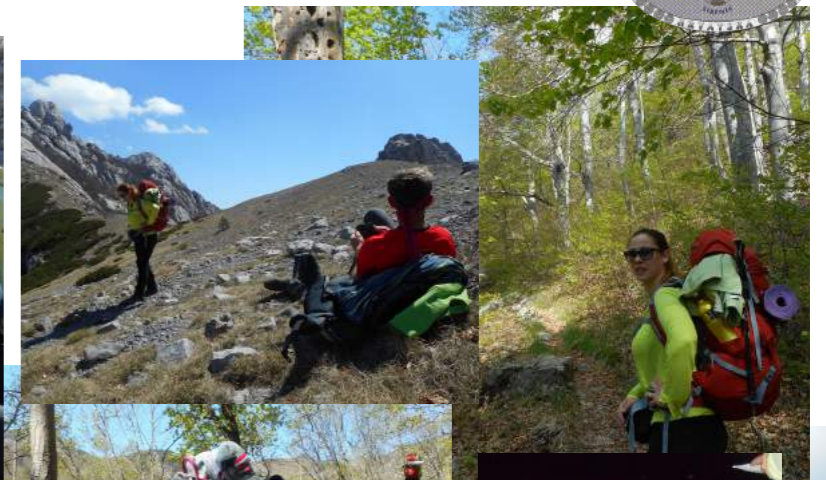
Putem smo sreli puno malih poskokića i njihovih roditelja, bjelouškica, pa smo saznale dan posli da smo spavale na mistu di obitava mladi mrki medonjo, napokon sam se vratila kući sa manje kili, jer uvijek pretjeramo sa hranom, ali ovaj put smo sve izgubili. Nas četvero smo se odlično slagali, vježbali smo stajnu točku, smijali se, uživali na velebit- skim padinama, prominilo se više vremenskih uvjeta, led i snig, prekrasne šume, rijeke i potočići, pogledi veličanstveni..... Anita, tvoja ideja za ova- kvu turu je perfektna!

Tribala mi je takva žustratura, pravo kvalitetno planinarenje.

Ukratko:

subota: parking NP Paklenica-Struge-Vaganski-Čičina dolina-Ivine vodice-11 sati sa 50 m/nv na 1757, pa spust na 1195m/nv- brutalis nedilja: Ivine vodice-Sveto brdo-Vlaški grad-Ivine vodice- Martinovo mirilo-Paklenica-10 sati

Sudjelovali: Anita Živković, Belinda Jokić, Ale Omerović i Antonia Viljac.

DEVET DANA UŽIVANJA

Božo Dodig

Od kada sam vidio slike sa prošlogodišnjeg izleta po Prokletijama znao sam da ću prvom prilikom tamo i otići. Početkom 2016. nakon što je predsjednik Mate najavio da se ide i ove godine prijavio sam se među prvima

i odmah rezervirao godišnji odmor za početak 7. mjeseca kad je planiran izlet.

Jedva se dočeka 7. mjesec i napokon polazak. U dva kombija naguralo se 16 Mihovilaca sa punom opremom, kako onom osnovnom planinarskom, tako i onom za zimske uspone (cepini, dereze, kacige). Gdje je sve stalo – ne pitajte.

Vožnja u super raspoloženju, uz nekoliko zaustavljanja relativno „brzo“ 12 h vožnje stižemo do mjesta Vusanje. Tu je kraj asfalta i izlazimo iz kombija. Pogled mi bježi na sve strane Isprid

dolina Ropojane iznad koje se izdižu planine Prokletije malo koga mogu ostaviti ravnodušnog a kamoli nas planinare, desno potok i vodopad i ponor Grlja, lijevo domaće krave slobodno pasu i još mnogo onih sitnih neopisivih detalja. Nažalost tu idilu nam pokvari jedan neugodni detalj, osjeti se miris nafte te otkrivamo na jednom kombiju curi gorivo. Pokušava se ustanoviti kvar, ali zaključujemo da nismo u mogućnosti sami popraviti, te ga ostavljamo kod lokalnog majstora na popravku. Od Vusanja dalje do bivše

vojne karaule Zastan koja nam je bila cilj i bazni logor za uspon na Maja Jezerce i Maja Rosit vodi makadam koji nije u najboljem stanju, te je dogovorena pomoć lokalnog planinara da nam sa džipom prebaci stvari, dok mi šetnjom očaravajućom dolinom Ropojane ne dođemo do nje. Pola ekipe je krenulo sa ispravnim kombijem dio puta, ali nakon što su uvidjeli da je ne moguće probiti se sa njim morali su stvari iz kombija tegliti na svojim leđima.

U sumrak smo stigli pred derutan objekt karaula Za-

stan, gdje su nas već čekale stvari koje je džip prebacio. Iako smo mi duže pješačili bolje smo prošli jer nismo nosili ruksake kao ekipa iz drugog kombija koji se probio samo polovicu puta. Kako prije dolaska nismo znali u kakvom je objekt stanju većina nas je ponijela i šatore, ali se nakon dolaska u karaulu za takvu opciju odlučila manja skupina jer se ipak moglo spavati u njoj.

Prvu noć se krenulo rano na spavanje – ipak sutra nas očekuje zahtjevna tura, a i svi su bili umorni od puta.

Ujutro buđenje i predsjednik Mate dijeli nas u dvije skupine (već smo prije dogovorili – jedna ide na Maja Jezerces (zahtjevna tura – potrebna zimska oprema), a druga na Maja Rosit (manje zahtjevna - i kraća tura).

Ja se prijavljujem za Maju Rosit zbog obećanja danoj kćerinoj kumi Draženi da na sve ture po Prokletijama idemo zajedno.

Grupa odabrani (kako smo ih u šali kasnije prozvali) krenula je prva i nešto ranije prema vrhu Maja Jezerces jer ipak je to dosta zahtjevna tura, a nas 8 laganim tempom prema Maji Rosit.

Vrijeme je ovaj put bilo stvarno za poželjeti, prekrasan sunčan dan tako da sa svakim metrom uspona su nam se otvarali predivni vidici. Na jednom strani neopisivi Karanfili, na drugu stranu Vrh Maja Jezerce koji se nalazi u Albaniji i djelomično prikriven snigom koji gledajući sa ove udaljenosti čine svakakve oblike pa su neki tako vidjeli patkice, neki lisice i ostale kojekakve likove. Iako uspon na Maja Rosit nije tehnički zahtjevan potrebna je ipak određena kondicija za njegovo savladavanje. Joka prilagođava tempo grupi i drži sve zajedno sve do malo prije vrha kad nam kolega Dečko odlučio da dalje ne ide te da će nas tu sačekati.

Kako nas je od vrha dijelilo nekih 100 tinjak metara mi ostali smo zapeli i izgurali dosta strmu završnu dionicu nakon koje nas je dočekala

hrpica kamenja sa srušenom limenom pločom na kojoj piše MAJA E ROSIT – ROSI PEAK - 2522,5 MET. Koje olakšanje ispenjao sam –moj dosad najveći vrh. Kod cijele grupe vladalo je oduševljenje i neopisiva radost dolaskom na vrh. Otvaraju se limenke i koje kakve bočice i kreče nazdravljane – pa zaslužili smo. Svi viču slikaj me tu slikaj me tamo - ne znaš koja je ljepša strana za pozadinu slike - dali ona prema Zla Kolati (najvećem vrhu Prokletija u Crnoj Gori), da li ona prema dolini Valbone u Albaniji ili ona prema vrhu Maja Jezerces našem sutrašnjem cilju. Dok traje foto-session do vrha se popeo i Dečko te zaokružio super atmosferu koje se nastavila sa marendom i cjelostatnim izležavanjem na vrhu.

Teška srca napuštamo vrh uz još jednu turu zajedničkih slika. Do karaule smo se spustili u dvije grupe. Jedna veća istim putem kojim je i došla, a nas troje vodeći se dijelom gps tragom koji je išao kružno oko dijela planine, ali nemarkiranim puteljcima. Na kraju se ispostavilo bržom ali dosta zahtjevnijom dionicom (dobro da nisu svi pošli sa nama).

Stigavši u karaulu iznad nas nakon što su nas ostavili cijeli dan na miru, nadvili su se oblaci i počela je kiša. Sa prvim kapima i drugi dio naše ekipe stigao je do karaule. E sad da nam sretno stigne i ekipa koja je išla na Maja Jezece pa da dan proglasimo savršenim - i dok tako razmišljam oni počnu utrčavati jedan po jedan u karaulu. Izmoreni i pokisli, te dio vidno razočaran jer se nisu uspjeli popeti do vrha. Posli saznajemo da je predsjednik Mate donio odluku da se prekine uspon na dijelu strme staze koja je okovana ledom, jer bi za njeno savladavanje grupa od 9 ljudi potrošila puno vremena, a samim tim bilo bi upitno siguran povratak. Predsjedniče svaka čast na takvoj odluci jer je najvažnije da ste nam se svi vratili

živi i zdravi.

Iako mi je prvo penjanje na vrh Maja Rosit najljepši dan cijele ture (vjerojatno zbog samoprovzane ekipe Tifusara i predivnog vremena) uspon na vrh Maja Jezerces 2694m koji je uslijedio drugi dan ostavit će dubok trag u mom planinarskom stažu.

Jedva smo skupili ekipu da se uopće ide jer je večer prije bila proslava rođendana našim dvjema kolegicama a nezaboravna fešta sa kojekakvim igrokazima traje do duboko u noć. Tako na uspon kreću Joso Gracin - Joka, Damir Pešić-Kralj (sa probavnim smetnjama) i ja. Još po mraku izvukli smo se iz Karaule i do svitanja došli do izvora koji se nalazi poviše karaule. Tu smo se nakrcali svježom vodom i krenuli prema granici sa Albanijom koju označava srušeni betonski stup. Od tog dijela uspon se nastavlja u predivnom okruženju 6 jezera oko kojih se izdižu predivni vrhovi koji su u našem slučaju bili djelomično skriveni u magli. Laganom šetnjom prolazimo pokraj svih jezera i dolazimo do prve krpe sniga u koju se spremaju voda, pive i rakijica za povratak.

Laganim tempom se nastavlja dalje gazeći naizmjenično krpe sniga, sipar, kamen. Cilo vrime magla nas hoće sustići ali se ne damo i okrećemo oštro uzbrdo po snigu koji je taman da se može gaziti bez dereza.

U daljini nam Joka pokazuje kamenu gromadu ispod koje su on i Tatjana prespavali u vučjoj jami ovog Uskrsa prilikom njihovog prvog uspona na Maja Jezerces. Oblačimo dereze, te navlačimo pojas i kacigu kako bi uspon postao sigurniji te tako opremljeni nastavljamo uzbrdo.

Nekoliko puta smo još skidali i stavljali dereze da bi došli prid snigom prikriven kuloar ispod kojeg je jučerašnja ekipa (odabrani) odustala. Na tom dijelu Joka se navazuje u vodičko užu i kreče uzbrdo dok ga Kralj osigurava. Taj dio je išao polako, ali sigurno bez puno komplikaci-

ranja i sa najjednostavnijim rješenjima osiguranja.

Moram naglasiti da se ja kao planinar tek drugi put susrećem sa hodanjem u derezama i korištenjem cepinom, ali niti u jednom trenutku nisam se osjećao nesigurno, što je sigurno zasluga Joke našeg vodiča koji je u svakom trenutku bio siguran gdje i kako se popeti, te kako se sigurno osigurati.

Nakon svladavanja snijega skidamo dereze i nastavljamo uzbrdo po vrlo krušljivom terenu. Uspon na takvim dijelovima teče naizmjenice-dok jedan penje ostala dvojica se sklone iz zone odrona. i onda nešto u magli ispid - križ - zar je stvarno moguće, zar sam stvarno uspio? pa onda pogled uokolo oblaci ispod, oblaci iznad (bajka kažem vam) Vadim zastavu države, kluba - slijedi foto session i marenda na vrhu (i još nešto al ne smijem reći, al ostavio san u Albaniji) Uživali smo u pogledu više od sat vremena, nazdravili i krenuli nazad. Prvi dio oprezno dok nismo se spustili ispod najtežeg kuloara, a onda je krenuo ubrzani spust jer se snig već toliko otopio da su noge dovoljno upadale, pa se moglo trčati po njemu. Baš smo se sjurili do jezera i onda šetnjicom do karaule.

Putem smo osmislili plan da ostaloh ekipi ne obznanim odmah da smo se popeli na vrh već da to napravimo za večerom, ali se taj plan nakraju izjalovio - valjda su nam lica govorila više od riječi ... ili sam se izda kad su čuli mene kako pjevam Mišin svevremenski hit 'Poljubi zemlju po kojoj hodaš'.

Ukupno tura trajala 15 sati 45 minuta (krenuli u 4:00-na vrh stigli u 14:00). Jedva sam dočekaao večeru pa bez obzira na upozorenja kolega o presoljenom fažolu meni je on taman sjeo (valjda zbog količine izgubljenih minerala prilikom uspona). Ubrzo smo se pokupili na spavanje jer sutra je premještaj iz karaule u dolinu Grebaje, a otom nekom drugom prilikom.

Dražena Berović

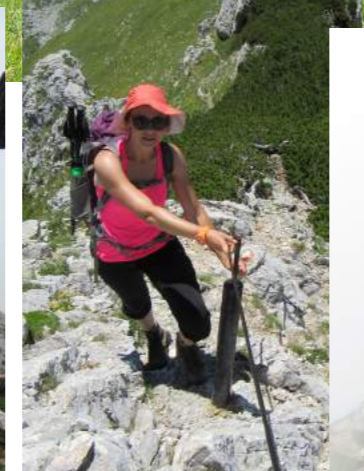
I tako, peti dan naše turneje po Crnoj Gori dođosmo mi u Žabljak. Nakon izmišljenih Prokletija i bajne doline Grebaje, teško nas je bilo više impresionirati. Ali, Durmitor je to uspio. Po do-

lasku smo se stacionirali u kampu Mlinski Potok kojeg vodi bračni par, neumorni zavodnik Mina i njegova supruga, strpljiva i divna Jelena, žena koja definitivno sprema najbolju janjetinu u Crnoj Gori, a i šire.

Sutradan smo krenuli na Bobotov kuk (2523 mnv). Uspon smo počeli s prijevoja Sedlo (1907 mnv) koji se nalazi između Sedlene grede i Uvite grede. Vrijeme je bilo dosta loše, hladno, oblačno, vjetrovito, maglovito. Valjda mi je zbog toga taj uspon bio na mjestima čak i depresivan.

Mi mali, okruženi gomilama kamenja, u magli, kao mali smrznuti pingvini. Staza prolazi pokraj Zelenog vira, prekrasno zelenog jezera, usput zadivljuje i pogled na Šarene pasove. Do vrha vodi dosta težak uspon, skakutanje po kamenim gromadama, sam vršni dio je osiguran sajlama. Na vrhu, naravno, gužva, multinacionalno druženje, špica, ispunjavanje upisne knjige i marenda. Na žalost, magla nam ometa uživanje u pogledu, brzinsko fotografiranje i spuštanje. Slijedeća postaja nam je Ledena

pećina (2129 mnv), koja se nalazi u podnožju vrha Obla glava, pećina u kojoj zima nikad ne prestaje, šuma ledenih stalagmita različitih veličina i oblika, pravo malo čudo prirode koje odolijeva globalnom zagrijavanju. Puno lipo za viditi i doživiti. Putem smo bacili na tradicionalno grudanje po krpicama snijega, prošli pokraj katuna Lokvice i sreli njegovog čuvara i opskrbljivača, od milja prozvanog Joja na njegovom konju vrancu. U popodnevnom sa tima spuštamo se do našeg privremenog doma u kampu.

Sutra ujutro krećemo prema Međedu. Markirana staza vodi od Crnog jezera, ledenjačkog jezera u samom Žabljaku. Nakon tri sata hoda stižemo do Debelog nameta, durmitorskog ledenjaka, jednog od rijetkih na Balkanu. Zaštićen visokim stijenama Šljemena odlično je čuvan od sunca, površina mu varira, ali se ipak uspijeva zadržati preko cijelog ljeta. Tu se nalazi preslatko sklonište upadljivo crvene boje pokraj kojega se stacioniramo, triba nešto marendati i malo uživati.

Nastavljamo dalje, pojedine dionice staze su zahtjevnije za proći, potreban je oprez, a pred vrh nam pomažu i sajle, nove, gumirane, pomoću kojih se pomažemo prelazeći vršni greben i izlazimo na Veliki Međed (2287 mnv). Pogled s vrha je zaista impresivan: Bobotov kuk, Terzin Bogaz, Savin kuk, Šljeme, jezera. Nakon sieste i odrađenih photo sessiona na vrhu, idemo dalje i u revijalnom tonu dogazimo i do Malog Međeda (2223 mnv). Koliko god da je očuvan i zaštićen kao nacionalni

park, na Durmitoru se baš i ne može pobjeći civilizaciji. Odasvud se vide njeni znakovi: kuće i hoteli u Žabljaku, cesta koja do njega vodi. To ništa ne umanjuje osjeća prirodne ljepote i opuštanja koje ovdje doživljavamo. Na vrhu Malog Međeda opet prekrasno, pogled na Crno jezero, slikavanje - obavezno, kulise - savršene. Krećemo se spuštati, staza je dosta strma, ima svega, kamenja, sipara, blata, padanja, šume, sunca, hladovine. Tura je trajala sve skupa oko desetak sati, tako

da se kasno popodne vraćamo u kamp, našim šatorima i neizbježnoj janjetini. Tu večer pada dogovor da polovica ekipe odlazi za Šibenik sutra ujutro, a druga polovica, nas osam, odlučila ostati još jedan dan da bi hedonistički uživali u leškarstvu, šetanju po Žabljaku i ljudikanju s mještanima, vozikanju kanuima, kupanju u Crnom jezeru i sređivanju dojmova. U nedjelju ujutro, ne baš veselo, napuštamo Žabljak i krećemo svojim kućama.

VOLONTIRANJE

na uređenju Terezijane 23.-24. i 25.9.2016.

Maca Crljenak

Organizacija Javne ustanove "Park prirode Velebit" organizirala je volontersku akciju čišćenja i uređenja raslinja na stazi Terezijani. Kao dugogodišnji volonter rado sam se prijavila za tu akciju još od prošle godine.

Cesta Terezijana je izgrađena 1786.god. u vrijeme austrijskog cara Josipa II i dobila ime po njegovoj majci. Tako je zamijenjena tadašnja Karolinska cesta na Baškim Oštarijama, koja je spajala Gospić sa Karlobagom. Terezijana je zaštićena kao kulturno dobro 2007. god.

Smještaj volontera je organiziran u pl. kući Vila Velebita na Baškim Oštarijama. Dva noćenja su besplatna, dok se na dan akcije o pre-

hrani volontera brine Javna ustanova PPV.

Rano sam došla na Baške O. s namjerom da iskoristim vrijeme za planinarenje. Veliki Sadikovac 1286 m n/v, je bio dovoljan na napojim dušu ljepotom velebitskih šuma i proplanaka. Sa samog vrha čaroban pogled na brežuljastu Liku i plavetnilo Paga.

U planinarskom domu ljubazna domaćica Dijana, već je naložila peći na drva, pa se topla prostorija ubrzo ispunila smijehom mladih ljudi. Uz kavu i brze sendviče petnaest ljudi je komuniciralo kao da se već dugo poznaje.

24. ujutro smo se okupili u dvorištu, hvatajući prve zrake sunca. Po dolasku članova NP i voditeljice, Ivane Svetić, uzeli svoje sendviče i otišli na doručak u obližnji hostel, gdje smo pozvani kao gosti. Radna akcija je počela podjelom škara i rukavica. Raspoloženi i uz hrpu smijeha i šale čišćenje se odvijalo brzo i učinkovito. I mala Tara je nosila

grane, trčkarajući za Totom i malim, seoskim psićem. Čistili smo oko 3-4 km staze od raslinja koje je izraslo na samu stazu, zatvarajući prolaz za hodanje. Naravno, sve biljke s jestivim plodovima smo ostavili stanovnicima šume. U kasno popodne, negdje iza Konjskog, rad je prekinut i autima smo odvezeni u Vilu Velebita na toplu večeru. Organizatori su nam uz riječi zahvale darovali diplomu,

kacija je jako loša, treba biti izuzetno pažljiv da se ne zaluta. Moja prednost su karta i to što sam sama, pa pazim, reče trojka Riječana koja je išla iza mene i zalutala jer su se zapričali. Staza je dosta okomita, no prolazi padinama i bukovom šumom, izlazi na travnati vrh, pa ta ljepota pobija težinu. A s vrha pogled očarava: od Ličke doline pa preko Oštrog Kozjaka i V.Sadikovca do Kize i Dabrova.

Na povratku sam pokušala skupiti kamenje u stošcu na par mjesta skretanja i očistiti granje koje zaklanja markaciju.

U domu sam sačekala svoje planinare za Markarsku koje sam iskrcala u Šibeniku. Tako su Paula i Ivan umjesto mene prisustvovali mihovilskoj prezentaciji na rivi, čekajući autobus za dalje. Dok sam se ja sretno umorna, odvezla doma uz nadu da će mladi iz kluba poželjeti biti volonter neke sljedeće godine.

MIHOVIL na Danima planinara Hrvatske 2016.

Tina Šarić

Ove godine Dani planinara Hrvatske održani su u „ravnoj“ Slavoniji na Psunju pod organizacijskom palicom PD Psunj. S obzirom na to da je srijeda 22.6. bio praznik, a kakvi bi mi bili rvati da praznike ne spajamo, odlučile smo (u kombinaciji s Antonom Petković, Jelom Konjevodom) prije Psunja posjetiti i park prirode Papuk.

22.6. ujutro oko 11 po najvećoj žegi kad svaki normalni čovik biži prema moru i Dalmaciji mi sidamo u Jelinu mazdu i drito kroz Bosnu ponosnu do Slavonije. Uz par zaustavnih kava/piva dolazimo U planinarski dom Jankovac u 20:30h. Dom je prilično turistički za pojmove nas planinara naviknutih na kari-mat i vriću. Smišten je u park šumi Jankovac na predivnoj lokaciji di mozak odma prilazi na off mode. Noć u domu je za planinare 70kn, u sobama imate sve i sve je uglancano.

Potrebno nosit- ništa.

Restoran u prizemlju nudi relativno jeftine i jako obilne obroke tako da se za ta dva dana nismo ni mučile teglit spizu i puste bagaje. Ko se odluči za verziju „kupit ću usput“ nek to obavi u Velikoj podno Papuka jer od tamo makadamom ima do doma nekih 20-30 min, a nije ni usput jer većina planinarskih staza kreće od samog doma. Staza ima puno i dobro su markirane. S obzirom na to da su većinom u gustoj šumi uz potoke teren je prekrasan za hodanje po litnjim vrućinama. Prvi dan odlučujemo se za stazu Jankovac prema Ivačkoj glavi (najvišoj točki Papuka).

Prvi dio staze spuštamo se makadamom i čitavo vrijeme pratimo rijeku u kojoj se svako toliko i osvježimo. Za cca 1 ipo sat dolazimo do skretanja prema Ivačkoj glavi. Izlili smo na sebe tonu sredstva za komarce i krpelje jer ulazimo u travnati dio šume, a malih napasti ima krcato. Ne prolazimo niti 5 minuta uspona kad nailazimo na krdo divljih svinja s hrpetinom mladih. Pošto smo bile tihe i penjale se svinje nas uopće nisu primijetile. Ukipile smo se na mistu i krenile lagano unatrag kad su mali radoznalci krenuli prema nama. Kad nas

je mama veprica pogledala i napravila dva koraka već nas je bilo na sve strane. Sjurile smo se natrag na makadam i potuljeno otišle do Slatinskog Drenovca nadajući se da ćemo naći još neko skretanje za naš cilj. Ništa od toga. Svinje nam sje.... plan.

Natrag smo gazile šumskom stazom po preporuci rendera kojem smo se naravno iskukale o svojoj dogodovštini. Izbijamo na prekrasni slap Skakavac koji je u sklopu Grofove poučne staze. Zaboravljamo odma na veprove i poraz. Brzo smo se složile da okružimo i tu stazu i vridilo je. Staza je lipo uređena i zanimljiva. Duga cca 1h. Završile smo kraj svoje polazišne točke Jankovca. Nakon odmora i marende idemo prema Klaku. To su ostaci starog grada do kojih vodi oduži silazak. Nas su pomalo razočarali. Teke ruševina u srid šume s kojih pogled puca na nigdi. S obzirom da smo pribrdile činjenicu da je oko 20:00h u šumi već mrkli mrak nazad smo ubacile u petu. Suma sumarum tog dana je više od 20 prehodanih kilometrara po ne baš ravnom Papuku i teški umor iz kojeg nas brzo izvlači ledena piva i obilna večera.

Idući dan kupimo stvari i idemo prema Velikoj. Taj

dan odlučili smo se za poučnu stazu iz Velike na Vrh Lapjak. Traje oko 1 ipo sat u kraćoj varijanti koju smo mi i odradile jer je bilo užasno vruće. To nam je ujedno bio i jedini vidikovac s Papuka s obzirom na to da smo jučer cili dan provele u ugodnoj gustoj šumi. Nakon malog odmora u Velikoj idemo za Voćin kraj kojeg se nalazi spomenik prirode Rupnica - geološki lokalitet i staza Dva hrasta. Hrastovi su stari preko 400 godina, al mi smo našli samo jedan. Mislimo da je drugi pokojni jer tolike grdosije nisu baš nezamjetne. Navečer iscrpljene vrućinom i vožnjem (aj malo i hodanjem) dolazimo na Omanovac i priključujemo se ostalim planinarima.

Naše Mihovilke (Sanja, Saška, Anka) su već postavile šator i čuvaju nam mjesto. Sutradan pod vodstvom PD Psunja idemo na srednje tešku turu od nekih 4 ipo sata koja se pokazala podosta zahtjevnom radi vrućine i strmih padina. Omanovac - Cviljina staza-Begovača - Dolina Rogoljice - Planinski rt - Omanovac. S tim smo završile svoje trodnevno hodanje pa je ostalo samo da proslavimo sve to do dugo u noć...E to je već neka druga priča... :D

USPON NA SUTVID

Katarina Šoda

Biokovskom planinskom masivu, u širem smislu pripada i Rilić planina, nastavljaajući se na njega jugoistočno od Podgore. Njen najviši vrh Sutvid, visok "skromnih" 1155 m, svojom ljepotom i vidicima koje pruža nimalo ne zaostaje za ostalim biokovskim predjelima. To je svakako znala i Julija, naša biokovska vučica, organiziravši uspon na Sutvid.

Osmero članova kluba krenulo je put juga do malog mjesta uz more, Živogošća Porat. Uspion započinjemo od samostana sv. Križa i malog parka čempresa, koji su

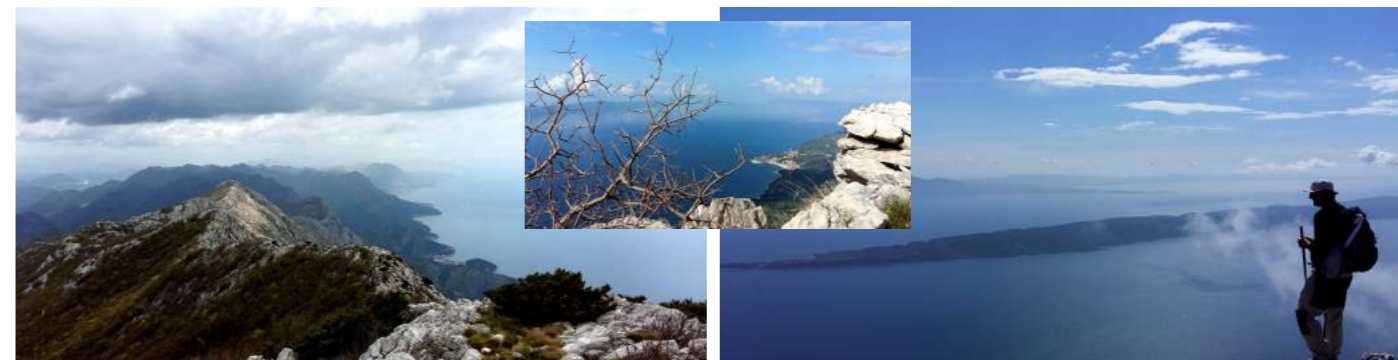
svojom ljepotom i drevnošću od gotovo devedeset godina zaslužili status zaštićenog spomenika prirode. Prešavši magistralu, staza vodi kroz borovu šumu, te ubrzo izbija na stari seoski put. Kraj seoskog groblja nailazimo na još jednu zaštićenu skupinu moćnih čempresa, divimo se brojnim brižno uređenim maslinicima uz put, te ubrzo stižemo do zaseoka Gornje kuće. Od starih kamenih kuća dalje nas vodi građena staza po serpentinama, a svakim korakom otvaraju se sve ljepši vidici. Nešto niže, ilirske gomile na malom brdu Suzine svjedoče o naseljenosti ovog kraja od davnih vremena, krovovi Živogošća i Igrana u podnožju čine nam se sve manji i dalji, a negdje između neba i mora izranja otok Hvar. Nakon tri sata uspona stižemo na prijevoju planine, zeleni proplanak sa presušanim pojlom. Odmaramo se i sladimo čudesnom Macinom pitom, do vrha nam preostaje

svega tridesetak minuta. Sa prijevoja uspon nastavljamo stjenovitim grebenom. Vidljiva staza nestaje, zamjenjuju je goleme stijene, vrtače i kamene ploče, sve dobro obilježene markacijama.

Na vrhu čarolija, uvijek jednako opojna i snažna, sa svakim novim usponom na planinu... Ovom je vrhu sveti Vid podario ime, zadržavši do danas svoju staroslavensku inačicu Sutvid. Crkve svetog Vida u pravilu su i građene na uzvisinama odakle sveti Vid "sve vidi". I zaista, vidimo sve! Mrežasti krš Biokova rasuo se na sjeverozapadu, u igri oblaka čas vidimo sv. Juru, čas nam se skriva. Okrenemo li se prema sjeveru, nižu se hrptovi Vrgoračkog gorja, Šibenik, Sveti Mihovil i Matokit. Na jugoistoku, greben Rilić planine strmo se nadvio nad uvalama Drvenika i Zastroga, a na jugu beskraino plavetnilo iz kojeg kroz izmaglicu naziremo obrise Pelješca, Korčule i Hvara. Teško se

odvojiti od ove ljepote, dugo lješkarimo pod toplim zrakama proljetnog sunca.

Za povratak nastavljamo grebenom prema jugoistoku, vraćamo se kružnom stazom preko prijevoja Prosik. U surovom kršu nailazimo na male ograđene zelene oaze, nekoliko ih je i u dubinama sa sjeverne strane planine. Nakon sat i po grebeninga stižemo do prijevoja, odakle se još jednom građenom stazom, serpentinama spuštamo prema moru. U planini nismo sami, susrećemo stado bikova i krava koji se spretno i brzo kreću kršem. Nekad ih je sigurno bilo još i više, razmišljamo prolazeći kraj starog napuštenog sela Kolvrat i ograda za stoku usječenih duboko u stijeni. Od sela Strnj, kojem se približavamo nakon dva sata hoda od prijevoja, stari seoski put vraća nas u Živogošće. Stižemo baš na vrijeme, u smiraj dana, okupani posljednjim zrakama sunca.

ATLAS

OD DOKUMENTARCA DO VRHA

Ale Omerović

Gledajući dokumentarac o Maroku, jedan detalj mi je odvuкао svu pažnju – pogled na Visoki Atlas iz luksuznog apartmana u Marrakeshu,

gdje noć košta 700 eura. Nije mi ni zbog cijene ni tog Marrakesha, ali jest zbog tog Atlasa. Famosno je izgledao kroz taj prozor od petnaestak kvadrata, ogroman masiv obučen u bijelo, a tik ispred njega palme – stvarno bajkovito! Odluka je pala u tom pogledu... i prije sam razmišljao ići u Maroko, ali uvijek je bilo nešto važnije, ali sad već guglam i tražim avionsku kartu, i nakon desetak minuta našao sam let iz Venecije za Casablancu,

uzimam dvije karte i čekam Belu da dođe s posla. Nisam bio svjestan ni kuda, ni kako, ni što sve ovo znači, ali znao sam da idemo. Kad netko može dati 700 eura da ga jedan dan gleda kroz prozor svoje sobe, onda ga ja mogu doživjeti za možda istih tih 700 eura. Jedva sam čekao da dođe s posla da joj to kažem, kao da je to sutra, ali let je bio tek za mjesec dana...

I evo nas! Taj čudesni Maroko nas je dočekaо, noć u Casablanci puna boja, mirisa

i nepoznatih zvukova Afrike bila je pravi uvod u avanturu. U vlaku za Marrakesh sjedimo s četiri Marokanke i jednom curicom. Stidljivo nas promatraju, osjeća se da su to dobri ljudi. Pričaju svoje priče, a mi osvajamo naklonjenost male curice nudeći joj slatkiše i kekse. Dolaskom u Marakesh osjećamo taj marokanski temperament. Svi nam nešto nude i nešto bi da nam prodaju. Brzo bježimo s ulice u neki luksuzni restoran piti kavu i dogovo-

riti se kud dalje. Kava je bila odlična, ali sad opet treba izaći na ulicu i cjenkati se s njima. Za taksi do podnožja Atlasa traže nam 70 eura, i nakon pola sata cjenkanja dogovaramo se za 30 i krećemo. Stari Merdžo 123 vozi nas prema Atlasu, jedinoj planini na koju krećem taksijem, ali drugog prijevoza do Imlila, sela iz kojeg se kreće na uspon, i nema. Čim smo izašli iz centra kroz redove palmi ukazuju se vrhovi prekriveni snijegom, tako da mi se ona slika iz dokumentarca sada činila stvarnom, tu sam i idem ga penjati.

Smjestivši se u Imlilu, idemo u izvidnicu, putem uzbrdo da vidimo što nas čeka sutra. Nakon pola sata stižemo u prvo selo smješteno uz rijeku, a na ulici srećemo djecu, igraju se ispred svoje kuće. Ništa to nije čudno, ali kad sam ih malo bolje počeo promatrati, sjetio sam se svog djetinstva. Ovako sam i ja bio obučen – neke duge hlače ručno šivane, ako se pokakiš ono ispadne kroz nogavicu i ideš dalje... I ta djeca su bila balava, obrišeš to rukavom a bala se razvuče preko obraza. Izgledali su simpatično, ali balavi do ušiju. Simpatično je to gledati, ali kad su to tuđa djeca. Okrećemo se mi svom Atlasu i uviđamo stazu, vodi uz rijeku i ne izgleda strašno. Vrativši se u podnožje, naš domaćin Mohamed priprema nam tađin za večeru, jedno od dva marokanska tradicionalna jela. Valja se dobro najeći jer sutra nas čeka naporan dan. Krećemo iz Imlila sa 1700 m, a sutra valja popeti do doma koji se nalazi na 3200 mnv. Večeramo u domaćinskoj atmosferi, jedini smo gosti pa se i Mohamed i njegov sin opustili s nama.

Jutro je, osam sati. Krećemo u uspon. Dan je sunčan, vrijeme će biti dobro - pratili smo prognozu. Prošli

samo ono balavo selo i prešli rijeku, tu počinje malo veći uspon. Samo da ne bude prevruće i ovo ćemo proći bez problema. Imamo kondicije a i volje, oboma nam je ovo najveći uspon do sada. Nakon sat-dva evo ljudi, čovjek na sred staze ima štand, prodaje suvenire i sok od cijedene naranče. Pijemo sok, a onda stiže drugi domorodac, simpatični starac, i već nakon desetak minuta oblače me u svoje nacionalne nošnje i fotografiramo se. Nedugo poslije toga stižemo do drugog sela, i ono se smjestilo u kanjonu na samoj rijeci. Živahno je u selu, gledajući mojim očima baš im je lijepo, ali kad bolje razmislim teško je tu preživjeti, jer osim ljutog kamena i brze rijeke tu i nema ništa drugo... Napuštamo selo kojim dominira bijela džamija, oštro penjući dalje uz rijeku, i nakon dosta napornog i vrućeg dana stižemo do doma. I on se smjestio tik uz samu rijeku, iznad se izdižu vrhovi planina ovičeni bijelim prekrivačem. Na proljetnom suncu, sve vese-

lo vrvi od ljudi, neki dolaze, neki odlaze, a neki tek stižu s vrha, izgoreni i umorni od ovog afričkog sunca. Nakon

stižemo na sedlo koje je na 3600 mnv. Već se vide gore neki daleki vrhovi, a koji je naš još ne znamo. Bele hvata dah, već osjeća lagani umor, a i dosta smo visoko pa nadmorska čini svoje. Nakon još nekih dvjestotinjak metara uspona zrak postaje sve rjeđi, Bele ide sve sporije, pa u jednom trenutku odlučujem sam izaći na greben koji je nekih stotinjak metara desno od staze, a onda po njemu ponovo izaći ispred Bele. Oštro krećem ravno uzbrdo, i nakon 50-ak metara gubim dah, ne mogu disati, u stvarim dišem jako ali ne mogu nahvatati kisika. Sjedom da se ne srušim i dahćem ko riba na suhom. Baš sam glup – znao sam za ovo i opet sam se zaletio, ali dobro je, umirio sam se i uravnotežio disanje pa krećem dalje. Stalno se okrećem prateći Belu i njen lagani hod... Izašavši na vrh grebena otvorio mi se pogled na ogromno prostranstvo planine Atlas, bio je to najveći masiv koji sam ikad vidio, a tako divlji kao da ljudska noga nikad nije kročila na njega. Hrabrim Belu da izdrži barem do ovog vrha, ali njoj nije ni padalo na pamet da odustane. Iako joj je bilo muka, stiže do mene i sad već vidimo vrh, tu je dvjestotinjak metara poviše nas. Uzimamo veliki odmor i jedemo, prikupljamo snagu za završnicu. S puno muke i napora Bele uspijeva pobijediti tu mučninu i umor i izlazi na vrh, 4167 metara! Bravo Bele! Radovali smo se i skakali od sreće, osvojivši najviši vrh Sjeverne Afrike, Jebel Toubkal! Gledajući prostranstva Visokog Atlasa, već smo pogledom tražili put za pustinju, gdje smo planirali ići idućih dana, ali o tome u nekoj drugoj priči.

Vrijeme za razliku od prostora nije samo spoznajna kategorija već je i realna kategorija svijesti. Doživljavanje vremena u svijesti uzrokuje svijest u vremenu. Sadržaji naše svijesti se javljaju u spoznajnom vremenu dok se svi svjetski događaji odigravaju u realnom vremenu s kojim se spoznajno vrijeme povezuje u sadašnjosti... Doživljavanje prolaznosti vremena uzrokovano je povećanjem broja tragova u pamćenju. Prošlost promatrana iz sadašnjosti nije uzročno nužna ali je zbiljska a i budućnost je zbiljska ali nije nužna...

Jeste li razumjeli išta od ovih pametnih umotvorina?

na leđa i negdje u divljinu poći. Znam da vas naslov kao i mene sama asocira na one male čokoladice što smo ih svi kao djeca rado kupovali i čuvali sličice ali ovo štivo nema nikakve veze sa njima. Jedina poveznica je ta što je izlet na koji smo pohodili sladak naravno ne doslovno..

Zato krenimo iz fotelje čitati i putovati. Ja dok ovo pišem a vi dok čitatate. Zamislite cestu na koju ste izbili nakon što ste prošli cijeli Knin. Cesta Strmica Split, na tom križanju skrenite lijevo za Strmicu i vozite se 7,5 km. E tu je vožnji kraj. Sa lijeve strane velika livada i kuća zgodno mjesto za parking. Nas petero stisnuti u Opelu jedva smo dočekali zagaziti na travu uprtit ruksake i poći kroz divljinu Surdupa.

Dočekala nas je bura za do-

bez žurbe koristimo pogled sa obje strane da napravimo dobre fotografije i napasemo oči. Bura zlokobno huči kroz krošnje oko nas a na refule udara i po nama pa taktički uzmičemo dva tri metra ispod ruba hrbata. Penjemo se u zavjetrini jednakim tempom, oprezno korak po korak. Negdje iznad naših glava tutnji vjetar a mi kao da nije „naš posal“ sve smo bliže stijeni. Ipak mami nas rub pa se popnekad vratimo na njega jer šteta je ne baciti pogled i na drugu stranu, ali vjetar kao da odnekud pazi na to i svaki put nas dočeka jakim udarom. Ako se ne pazi lako baca iz ravnoteže. Nama već svima iskusnim planinarima to nije velika teškoća i volimo igre sa prirodom. I tako sa vjetrom koji nas je zadir-

je ispred njega duboki ponor. Kroz procjep desetak metara pa odmah desno nizbrdo, tik uz stijenu oko nje pomalo se uspinjemo i zaobilazimo je u podnožju za pola sata. Uspješno obavljena naporna dionica, vrijeme je za zasluženi odmor i marendu. Vjetar opet priča svoje „štorijske“ naglas nema nam druge nego uzmaknuti u zavjetrinu. Bacamo se po suhom lišću gdje vjetar nema što za reći pa uživamo u pogledu i odmaramo prije nastavka. Čeka nas još bar pet sati hoda trebamo prikupiti snagu. Gledam samu surdupsku stijenu proučavam dali je moguć uspon na nju jer me to svi pitaju pa onako odokora brzo odustajem da bih ja bio među onima koji bi to pokušali. Jedini prilaz je sa ove strane na koju smo sada gdje bi se moglo

nam pahulje snijega vodoravno između debla pa se bodu po našim jaketama i ruksacima. Uzalud su bile četiri klupe na samom rubu iznad Rakova potoka na koje smo naišli jer je nemoguće na njih sjesti i diviti se pogledu. Vjetar odozdo kao kroz lijevak ubrzava iz daljine pa se sužava i sabija u manji prostor koji ga opet diže uvis pa kod klupa divlja punom snagom. Razmaknute po par stotina metara svaka na svom osobitom položaju vjerovatno su posebne po doživljaju pogleda ispred njih. Ovaj put ipak tako nećemo uživati, moramo produžiti jer dan još uvijek nije dug, hladno je a imamo još puno ispred sebe.

Nogu pred nogu lagano se uspinjemo rubom surdupskog masiva. Duboko ispod nas

tisli Dinaru a bura i dalje pegla po nama. Miriše na snijeg a dan je još uvijek u onoj fazi kad se brzo smrkava. Vrijeme je da našu šetnju uvedem u fazu koje se zove povratak. Još uvijek smo dosta visoko i daleko od auta a sljedi nam spuštanje kako mi kažemo na divlje. Bez markirane staze onako od oka po osjećaju moramo naći put na visoravan. Odozgo gledajući ona je ko na dlanu izgleda lako dohvatna ali to može biti varka. Oko šest će pasti mrak a mi odavde imamo još tri sata hoda. Matematički sve štima stižemo na vrijeme ali moram uzeti u obzir da idemo neprohodnim terenom i postoji šansa da se neplanirano izgubi još vremena. Zato je krajnje vrijeme za nizbrdo...

napa. Omatam oko pogodnog debla konop pa se pridržavajući njega spuštam nizbrdo. Sljede me Jelena i Marica pa nastavljamo dalje etapu po etapu koliko imamo konopa. Koristimo samo pola njegove dužine jer nije zavezan oko stabla nego samo omotan tako da je uduplan prema dolje pa se na kraju jedan kraj poteže i izvuče sve do početka. I tako ponovo koliko god treba a trebalo nam je sat vremena ali bili smo sigurni u kretanju. Uz to nije loše malo i vježbati tehnike spuštanja i snalaženja u takvim situacijama.

Stižemo do visoravni gdje nas čekaju „odbjegli“ pa krećemo dalje. Sada je preostalo samo rutinski odraditi dva sata šetnje do auta. Najveći dio posla je obavljen uspješ-

teško je ostati ravnodušan i ne osjećati se dobro u sred ove divljine i prirode. Sat vožnje od kuće netaknuta priroda sa predivnim krajolicima. Ponegdje ne pristupačan teren blizu granice sa Bosnom vjerovatno je mnoge odvratilo da ga pohode. Surdup je mjesto gdje sam vidio Poskoka više nego igdje. U potoku ima riječnih rakova a krajem ljeta uz njega rastu slasne, sigurno da jesu, eko kupine. Danas smo vidjeli šest srna i jednog zeca a ono što su veprovi napravili na nekim mjestima dok su „tulumarili“ sigurno kazuje da i njih ima znatan broj. Surdup je sigurno životinjsko carstvo i sladak komala čokoladica koju smo svi kao djeca rado jeli. Zbog svega toga sigurno ću ga pohoditi još puno puta. Šteta je ovakvo igralište ne koristiti. Koristiti ga i poštivati sve što nudi... I doći se pomladiti lako i jeftino. Mars je ipak nedostižan za naše gojzerice... I kako bi rekli na televiziji „upravo smo primili informaciju“ dok sam ovo pisao surdupska stijena je ispenjana. Neven i Tome su uspjeli popeti se na nju. Vjerovatno ne prvi ljudi na njenom vrhu ali prvi mihovalci jesu zato bravo za njih dvojicu...

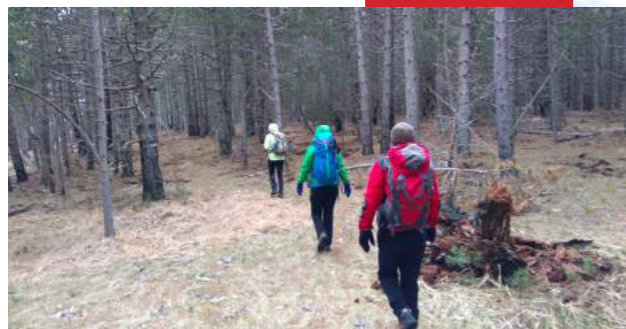
Opraštamo se sa Surdupom pa šumskim putem nizbrdo vijugamo kroz kanjon Rakove vode prema autu. Nekoliko puta put presjeca nabujali potok pa se na odlasku još malo igramo preskakujući vodu, netko sa više a netko sa manje uspjeha pa za sat stižemo u civilizaciju... Mrski nam asfalt pod nogama na cesti Knin-Strmica. Sada još tridesetak minuta do auta i puni krug je gotov.

I tako u rano predvečerje auto sa pet umornih planinara klizi prema Šibeniku ostavljajući dinarske gudure iza leđa pogledom uprtim prema moru i svakodnevnim obavezama ponedjeljka i novog radnog tjedna a sa zvučnika pjevajući nam lagano Diana Krall... It's wonderfuul... oprobano i testirano više puta idealna „mjuza“ za povratak kući... i laku noć.

ŽIVOTINJSKO CARSTVO

Mio Kožić

E da tako vam zbere mudre glavice kao Illobrand von Ludwig diplomirani fizičar, astrofizičar, analitičar u svemirskoj inustriji, član njemačkog instituta za kozmologiju, te predsjednik MUFON-CES. Knjiga gosp. Ludwiger mi došla pod ruku pa mi se probudio istraživački duh da otkrijem koje sve tajne tu leže. U kišnu, prekišnu zimu ove godine zgodno je tako istraživati iz fotelje pokriven dekom, čitati, maštati i putovati... i koliko god se trudio nisam se daleko odmakao.

Vidim ja nema pravog putovanja bez da se nabiju gojze na noge i nabaci ruksak

brodošlicu ali nije nas pokolebala. Volja je jaka i spremni smo krenuti prema samogradskoj stijeni koja se diže visoko iznad naših glava. Prelazimo cestu pa odmah preko mosta iznad pruge ulazimo šumskim putem među stabla. Desetak minuta ravnog terena taman će dobro doći za zagrijavanje. Još od auta cijeli uspon do stijene vidi se odlično. Hrbat koji dijeli dvije vododerine stepenasto se diže ravno prema našem prvom cilju. Sve je kao na nekoj maketi po gustu svakog ljubitelja prirode. Uspinjemo se malo po malo,

kivao nakon dva sata eto nas ponad stijene. Tim pravcem dalje se ne može. Stepenast teren cijelim putem nam daje malo ravnog malo kosog puta ali zadnja dva ukošena su podosta strmi što uz vlažnu podlogu i krušljivo tlo ispod nogu zahtijeva više pažnje pri kretanju. Sada nam je dobro došao konop kojeg sam zavezao za stablo nakon što sam ispenjao sam pa je ostalima prolaz siguran i puno lakši.

Zadnji kamen prije surdupske stijene nam daje znak da skrenemo lijevo nizbrdo jer

popeti ali krušljiv je to teren i trebalo bi koristiti sve mjere opreza. Svaki pa makar i mali pad ili posrtanje pri usponu ili silasku bio bi koban.

Vrijeme je za polazak, lijepote prirode svuda oko mene nas da krenemo dalje. Opet po rubu ali bez uspona, ravno radimo lagani luk prema sjeveru. Super prohodan i ugodan teren. Mekano tlo od tapeta borovih iglica bez trave i grmlja koji bi nas usporavali. Stabla visoka i raširena a šuma puna zraka. Vjetar naš divlji suputnik to koristi i šalje

pružila se travnata visoravan na koju se moramo spustiti. Kružimo u širokom luku jer su stijene sa naše lijeve strane strme i nemoguće je njima se spustiti. U daljini teren se ipak spušta nešto blaže pa ćemo dobro protegnuti noge do tamo. Neće nam teško pasti zbog toga smo i došli. Foto aparati su stalno u rukama i škljocaju na sve strane da sakupe što više uspomena za neka buduća vremena kad nećemo moći ovako hodati pa ćemo putovati onako, iz fotelje... Gledati fotke i prisjećati se.

Dok se mi divimo prirodi i ne osjećamo kako vrijeme brzo prolazi. Već je tri popodne, sa sjevera crni oblaci pri-

Strmina je velika pokrivena mokrim lišćem i suhim granama koje su otpale sa stabala. Uz malo nepažnje lako se klizne i postoji mogućnost ozljede Anka kreće prva da ispita put pokušava pronaći najlakšu dionicu prema dolje. Sljedi je Edo ali ubrzo nestaju ispred nas u dubini zaklonjeni gustišem ne vidim ih a ne mogu ih ni dozvati. Nije baš za pohvalo ud njih što su otišli, tražeći put zaboravili su se osvrnuti gdje je ostatak ekipe i tako izmakli podaleko. Nas troje ipak ne žurimo, želimo spuštanje izvesti potpuno sigurno a to će biti polako i uz pomoć ko-

no. Znamo da je najteže prošlo i da uskoro napuštamo ove divna brda i šume. Još jednom se osvrćemo i gledamo divotu svuda oko nas. Kalkuliram u glavi eto da sam se rodio 1967. na Marsu a ne ovdje na Zemlji i da sam na Marsu živio sada bih bio vrlo mlad i u punoj snazi. Tek bi čekao proslaviti 26. rođendan. Zaista nisam imao sreće što se rodih na trećoj planeti od Sunca pa sam do ovih dana nakupio nekih 49. Zato moram naći načina kako se pomladiti na jednostavan način i smislio sam. Rješenje je Surdup, pravo mjesto za to...

U ŠVICARSKIM ALPAMA

Damir Labor

Na zapadu Švicarske, na sjevernom rubu švicarskih Alpi, na razmeđi triju kantona (Fribourg, Vaud, Valais) smjestio se planinski lanac Préalpes fribourgeoises. Dok je sa južne i istočne strane okružen višim dijelovima Alpi, na sjeveru i zapadu ovaj lanac dominira nad dolinama i brežuljcima švicarskog platoa, odnosno nad rivijerom Ženevskog jezera. Préalpes fribourgeoises bogate su vodom, njima protječu brojne rijeke i rječice stvarajući prirodnu granicu samog lanca, a ujedno ga razdvajajući na manje masive. Tako rijeka Sarine, protječući dolinom Intyamon, Préalpes fribourgeoises prirodno razdvaja na masiv Moleson i masiv Vanil Noir. U sjeverozapadnom dijelu lanca pak, rijeka Jogne od ostatka lanca izdvaja masiv Kaiseregg.

Prvi izazov u istraživanju ovog dijela švicarskih Alpi bio nam je masiv Vanil Noir. Njegov istoimeni najviši vrh, visok 2389 m, najviši je vrh lanca Préalpes fribourgeoises, te ujedno i najviši vrh kantona Fribourg. Vanil Noir, sa okolnim područjem površine 15 km², zahvaljujući svojoj iznimnoj flori i fauni te geološkim karakteristikama, prirodni je rezervat te je uvršten u popis prirodnih spomenika od nacionalnog značaja u Švicarskoj.

Prije uspona na Vanil Noir, put nas neizbježno vodi kroz Grandvillard, prekrasno alpsko mjesto nazvano "muzej

na otvorenom", zbog svoje iznimne ruralne arhitekture. Kuće izgrađene u razdoblju od 15. do 19. stoljeća, do danas su sačuvali svoj izvorni oblik. Od ovog pitoresknog mjesta, uska planinska cesta dovodi nas do polazišne točke uspona, na visini od 1265 m. Dvadesetak minuta nakon polaska nailazimo na malo jezero Coudré, skriveno među jelama, suho i žedno u iščekivanju novih kiša i snjegova. Nakon sat laganog uspona kroz tunele raznovrsnih stabala, stižemo do malog planinarskog doma Bounavaux, smještenog na visini od 1620 m. Vjerno ga čuva statua divokoze, simbol ovog kraja. Nakon male pauze, počinje strmi uspon prema prijevoju Bounavaletta. Preko dubokog grobla naziremo naš cilj označen velikim željeznim križem. Nakon prijevoja Bounavaletta, crveno-bijele planinske markacije prelaze u plavo-bijele alpske, upozoravajući nas da prelazimo na teži i opasniji teren. Ovaj je dio planine dosta stjenovit, mjestimice je potrebna i pomoć ruku. Brojne su provalije pod nama kojim se spretno kreću krda divokoza, a uspon dodatno otežava i skliskost i krušljivost terena, posljedica nedavnih kiša. Ipak, dva sata nakon prijevoja, odnosno četiri sata od samog početka uspona, svladavši visinsku razliku od 1100 metara, stižemo na vrh. Prekrasan vedar dan omogućio nam je najljepšu nagradu svakom planinaru, pogled na cijeli horizont. Vidimo cijeli lanac Préalpes fribourgeoises, njegove vrhove, udoline i seoca, a u daljini impresivne bijele vrhove Alpi. Za povratak odabiremo kružnu stazu, koja nas izrazito strmim terenom nad dubokim groblom, uz pomoć sajli, spušta do prijevoja Plan des Eaux.

Oštrim spustom sa prijevoja, po jako skliskom terenu, nailazeći na nekoliko malih gorskih jezeraca, zatvaramo krug do doma Bounavaux.

Naše sljedeće odredište je Schwarzsee, idilično planinsko jezero smješteno na visini od 1046 m, okruženo brojnim planinskim vrhovima. Za uspon smo odabrali najviši i najmarkantniji od njih, Kaiseregg, visok 2185m. Od jezera do samog vrha, savladavajući visinsku razliku od 1100 metara, krajolik pred našim očima stalno se mijenja. Nakon nekoliko stotina metara prorijeđuju se visoke jele, zamjenjuju ih travnati tereni, u prijepodnevnim satima još bijeli od rose. Još neko vrijeme i zabijeliti će se potpuno, zelene padine postati će skijališta. Nekoliko stotina metara više, teren prelazi u golet i kamenjar sa siparima. Hladno je, snijeg koji je padao prošle noći čini stazu skliskom, a sunce je još uvijek nisko s druge strane, zaklanja ga golemi Kaiseregg. Sunčeve tople zrake dočekuju nas na

prijevoju, odakle uskoro stižemo na sam vrh. Vidici su zaista spektakularni, zelene doline na kojima se mjestimično zrcale male gorske oči rastrle su se pred nama, a alpski vrhovi nižu se jedan za drugim. Lako uočavamo markantni švicarski Matterhorn, a i car Mont Blanc nazire se u daljini. Ovaj je kraj raj za paraglajdere, nekoliko ih lebdi prostranstvom pred nama. U međuvremenu, na vrh naviru brojni planinari. Pozdravljaju nas ljubazno, stalno se čuje "bon jour", "bon jour". Ipak, drugačiji je to narod naše moderne Europe, nemaš tamo s kim pošteno proljudikati. Ali, nećemo im zamjeriti na tome kad imaju tako lijepu zemlju. Silazimo sa Kaiseregga dijelom istim putem do prijevoja Riggisalp, odakle se odvajamo na stazu preko doline Brecca. Ovom prekrasnom dolinom oblikovanom ledenjacima prije nekoliko tisuća godina, kojoj Švicarci tepaju da je jedna od najljepših alpskih dolina, vraćamo se na Schwarzsee.

Krešimir Palinić

Kada u planinarskim krugovima netko spomene Pelješac, obično ima na umu uspon na sv. Iliju, no ovog puta slika je bila nešto drugačija. Naime, opremajući penjalište u kanjonu Čikole krajem prošle godine, sklopili smo niz poznanstava s penjačima iz cijele Hrvatske, ali i šire. Tako nas Jozo iz Orebića jednom prilikom poziva na opremanje smjerova u njegovom kraju, a mi obećajemo doći nakon blagdana. Sredinom siječnja potvrđujemo dolazak, pakiramo opremu i krećemo put Pelješca. Ekipa je Vodičko - Šibenska, mala ali nabrušena, Damir, Ivan i majself.

Silazimo s autoceste u Pločama, te nastavljamo očaravajućom dolinom Neretve prema Neumskom koridoru. Granicu prelazimo bez duljeg čekanja te smo ubrzo na našem drugom najvećem poluotoku. Zastajemo u Stonu, onom većem. Pomalo smrznuti obilazimo pust grad iznimno bogat kulturno-povijesnim nasljeđem. Mali i Veli Ston povezan je bedemima s nizom utvrda koji se ubrajaju među najdulje gradske fortifikacije na svijetu, a poznat je i po solani zbog koje su i izgrađene te marikulturi. Vozimo dalje prema unutrašnjosti Pelješca, otok je izrazito brdovit, pogled nam pada na sve strane tako da smo prava opasnost na cesti. Prolazimo cili niz živopisnih sela, zaselaka, zastajemo u onim najlipšim. Slikajemo se pored starog Tamovog autobusa koji pomalo podsjeća na "Magic Bus" iz odlične knjige Johna Krakauera "Into the Wild". Za potpuni doživljaj još nam

PELJEŠAC

samo fali istoimena pisma grupe the Who u pozadini. Gibamo dalje, vino, po kojem je Pelješac poznat, prodaje se na svakom koraku.

Stižemo u Viganj di nas srdačno dočekuje obitelj upečatljivog prezimena, Dalmatin. Nazdravljamo, a čime drugim nego izvr-

snim plavcem malim kojeg proizvode naši domaćini. Razgovaramo o nizu tema; naravno vinu, planinarenju, penjanju, surfanju... Dobro, možda ne tim redosljedom važnosti. Pelješki kanal je jedno od, ako ne i najbolje mesto za windsurfing na Jadranu. Kanal je uzak (otok i

grad Korčula s druge strane su kao na dlanu) pa je stoga vitar i dva puta brži nego na nekim drugim pozicijama na našoj obali, ponekad dosegne i pet bofora (izvrsno za nešto spretnije surfere). Dovoljno je još spomenuti da je u Vignju 2013. godine održano svjetsko prvenstvo kad

se imalo prilike pogledati na djelu neke od najboljih surfera današnjice.

Uz večeru dogovaramo plan opremanja za sutra, posjećuje nas Tonči iz gss stanice Orebić, dok je nesritnog Jozu pokosila viroza. Ujutro sviće prikokrasan dan, iako prilično leden. Pakiramo se u aute i pravac uzbrdo za Nakovansku visoravan, zaista posebno mesto koje zrači prirodno-povijesnim blagom. Naš vridni domaćin Dino, ujedno nam je i vodič, logistika, neprisušni izvor informacija kad je u pitanju Viganj i okolica, njegove znamenitosti i bogata povijest. Vodi nas do "Grada", Ilirske gradine koja poput nasukanoog broda leži na uzvisini usred Nakovanske Visoravni. Na njezinim "bedemima", slikovitom vapnencu, započinje naša priča o opremanju na Pelješcu.

Nakon razgledavanja stine i njezinih potencijala, izabiremo sektor za rad. Sjeveroistočni dio opremili su Jozo i belgijanac Alex prije koji misec, nedugo nakon Čikole. Nama u oči upada njezin jugoistočni kraj te ubrzo postavljamo sidrišta i krećemo

u čišćenje i opremanje. Damir ide desno, odabire čvrsto komad stine na kojem bužasmjer koji se pretvara u neku opaku šesticu. Naučnik Ivan i ja opremamo komad stine koji baš i nije toliko kompaktan, temeljito čišćenje je neophodno. Kidamo raslinje i odvaljujemo glonđe od po "tristo" kila, jedna takva ploča pada pod česminu i postaje prigodan stol za marendu. Nakon sređivanja stine ubrzo krećemo u opremanje te stvaramo jednu zgodnu peticu. Dan je kratak, jutro i večeri ladne te ga nastojimo što bolje iskoristiti. Prvi dan smo do mraka zgotovili tri solidna smjera. Spremamo opremu i vraćamo se u Viganj na dobar gulaš i neizbježni crnjak. Ekipa je vesela, ugodno časkanje se nastavlja do kasno u noć, samo ja izmoren, odlazim leći kad i kokoše.

Sljedećeg dana pronalazimo zgodan komad stine nedaleko jučerašnjeg dijela koji je izložen suncu. Temperatura se lagano diže i uvjeti za rad su idealni, kao i pogled koji puca na Lumbardu i Mljet. Dino je danas naoružan motornom pilom

kojom krči teško prohodan put i makiju uz buduće smjerove, a za posli nam sprema gradele. Damir i ja postavljamo sidrišta i ekipa je opet u pogonu. Netko pronalazi staro kozje zvono što nam daje inspiraciju za ime jednog od budućih smjerova na kojem bi zvono bilo postavljeno na gornjem spitu sidrišta, sasvim zgodna ideja. Ivan "buža" svoj prvi smjer, ostali dodaju po još koji. Miris vrisa i kadulje odjednom nadvladavaju mirisi pečenog mesa. Gradele su gotove, okupljamo se na platou poviše sidrišta s kojeg imamo veličanstven pogled na okolicu. Nakon obida uz pivo ispraćamo i ovaj dan. Pogledi nam vrludaju po visoravni koja je naseljena više od 8000 godina! Na gotovo svakom koraku zemlja je raskopana, ne od motike težaka kao nekad, nego divljih gudina kako ih tu zovu.

Zabijamo zadnje spiteve dok nas polako vata mrak, iza sebe ostavljamo šest smjerova plus jedna varijacija ocjena od nekih 4c do 7a. Penjanje ostavljamo za sutra.

Zadnji dan našeg boravka na Pelješcu Dino nas vodi sli-

kovitim poljskim putevima kroz Gornje i Donje Nakovane. Zaselci su napušteni, tek jedan stariji mještanin živi u gornjem selu. Stare kamene kuće, gumna, ognjišta, čekaju neke bolje dane.

Odlazimo do nekadašnjeg Ilirskog svetišta, špilje zvane Spila na brdu Kopinje, prvorazrednog prirodnog i arheološkog spomenika. Spuštamo se do gradine na toliko priželjkivano penjanje novopečeni smjerova. Krećem s onom zgodnom peticom, a skupa sa mnom kreće i kiša pa smjer nazivam "Kišni Dalmatin". Damir napada onaj najteži na kojem ostavlja litru znojna i nešto manje krvi. Kiša se ne obazire na naše vapaje te je stina uskoro potpuno mokra tako da ostajemo na jednom prvenstvenom usponu, no ono najvažnije, opremanje, je ionako završeno dan prije. Negdi oko podneva pozdravljamo se s obitelji Dalmatin te krećemo kući. Stajemo kod Tončija u Orebiću po vino, na povratku obilazimo i legendarne padine Dingača. Napuštamo Pelješac s osmijehom u srcu priželjkujući ponovni posjet.

Nikolina Crljenak

PENJANJE

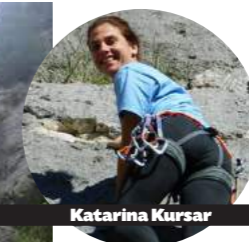
NA PREZIDU - OBLI KUK 1.10.2016.

Nakon ljeta i čestog penjanja u Kanalu sv. Ante jedva sam dočekala otkriti neko novo penjalište. Samim spomenom Crnopca, raja za planinare, ideja da se tu može penjati bila je više nego odlična. Dogovor za penjalište Obli kuk je pao dan ranije. Penjalište se nalazi 10 min od parkinga za Crnopac. Marijana, Damir i ja smo krenuli oko 9:30 iz Vodica i došli na Prezid oko 11h. Već iz Benkovca smo strepili zbog magle i kišnih oblaka koji su se nadvili nad Velebitom ali kiše je palo doslovce samo dvije kapi. Cijelo vrijeme smo bili oduševljeni apsolutnim mirom prirode koji je hranio naše duše, detaljima koji su uzburkivali našu strast i ljepotom prirode na mahove okupane suncem koja je mazila naše oči.

Penjali smo na sektoru A/1-Glavica. Ispenjali smo Dragi deda (5b) i Baka Lika (6b) koji uživaju u mirovini na istom sidrištu. Samo što Baka Lika leži po dijagonali tj. ukoso pa smo se dodatno osiguravali sa kompletima. U kanalu (Kokolo (6a+)) kojeg je brzinski postavio Damir smo vježbali uglavljivanje noge, trupa, ruku i glave. Kokolo moj! Na istom sidrištu je Generacija pizdeka (7a) koju je prošao Damir. I na kraju sam pokušala biti Gola u smjeru (5c+) ali od srama nisam uspjela. A kako je Damir otvoren tip ponudio se da odradi Golu u smjeru koja je brzo svladana. Sretni i zadovoljni sa zadnjim zrakama sunca smo krenuli kući.

Penjački izlet OMIŠ 17.07.2016.

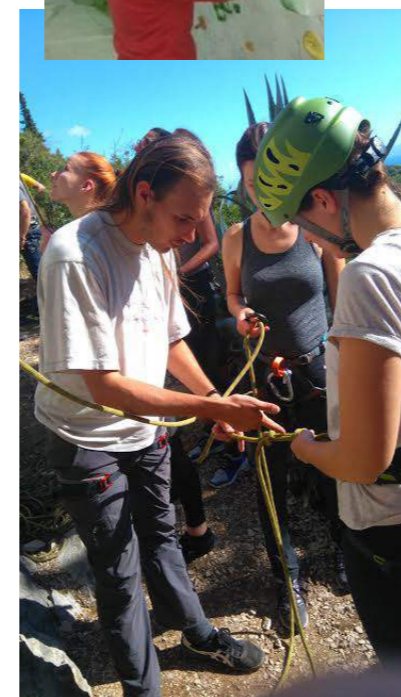
Katarina Kursar

Dogovorili se brzinski (nakon što zadnja dva mjeseca govorimo, ići ćemo do Omiša... how yes no). U 9:30 kod bazena spremna postava žene PAO, nas 5 (Nur, Draža, ja, Nikolina, Marijana) i jedna ženica-mala Kate. Dolazak u Omiš, laganini odmo uz kavu, ženske čakule pa pomalo do sektora Babina bara. Sunce nas napustilo, idealno. Krenuli smo s nekim lakšim smjerovima da se malo upenjemo. Penjalo se od 4b do 5c. Nikolina postavila 5c, 33m Jaropas kao od šale, dok smo trepnili. Tokom dana postavljene su još Bareša, Vukojarac, Prvi, Babilo. Dražena je postavila Prvoga (5b), doslovce ga pretrčala. U međuvremenu se sunčalo, spavalo, kupalo u robu. Dobili smo i službeni portret od naše male ženice koja nas je svojom domišljatošću stavila na papir. Buduća naša snaga, hehe. Uglavnom, jedan lijepi penjački dan koji ćemo zasigurno uskoro ponoviti.

Škola sportskog penjanja

PRVI VIKEND

Nina Živković

U pisale smo penjačku školu da uživamo u prirodi, da se malčice veremo i družimo, a već nakon prvog susreta s našim instruktorima na predavanju u klubu, samo po broju ponavljanja riječi opasno i osiguranje moglo nam je biti jasno da će škola biti sve, samo ne opuštena. I da, nakon prvog vikenda osjećam bolove u leđima na mišićima za koje dugo godina nisam imala spoznaju da ih posjedujem, prsti su mi krvavi i teško tipkam, ali unatoč svemu s nestrpljenjem čekam slijedeći vikend, jer na penjanje se lako „na-

vući“.

Vikend smo proveli na dvije lokacije, na stijeni u Kanalu i u klubu Kocka na umjetnoj stijeni i boulderima (a valjda sam sve to dobro napisala). U kanalu je bilo ledeno i čekajući svoj red da se popenjemo svi smo se smrзли. Mislim da nas se okupila većina, 15-16 „učenika“, skupa s instruktorima. Uvijek kad gledam kako netko ispenje prvi put, bez konopa mislim se hoće li ikad doći tren da ću i ja to moći? Sigurno još ne :P. Kod penjanja dok čekaš svoj red i sjediš i jedeš i piješ. Jedino radiš vratom i gledaš kako to drugi rade. Dok idu iskusni čini ti se vrlo jednostavno, „neš' ti“ i onda ti kreneš i zapneš. Najvažnije je osvijestiti da si siguran 100%, što ja nisam samo osvijestila, već i doživila jer sam sklizla

i samo se zaljulala na konopu. No to je s druge strane i problem jer se ne moraš truditi toliko (makar u mom slučaju). Dosadi mi i ja bi sjela ili bi se bacila i kao ninja dolje. To spuštanje mi je najbolji dio od svega. Ima li neki sport koji se zove spuštanje na konopu? E pa taj je za mene. Možda bi ti u glavi trebalo biti da si sam na toj stijeni i da ti život ovisi o tome kako ćeš se popeti, možda bi se tada više potrudili? U svakom slučaju svi školarci su se penjali po nekoliko puta. Stijene su oštre, a koža je zbog bure bila ko papir tanka, tako da smo ostavili svoje krvave tragove. Nije tako strašno kao što zvuči, ali već smo sada svjesni da se nećemo moći šlepati.

Stijene u Kocki u Splitu izgledaju jednostavno, no nije baš tomu tako. U Splitu

smo otkrili da imamo talenta za navijanje i bodrenje i da neki već imaju svoj style u penjanju za sada prozvan žablji. Za sve one koji vole stvari raditi na teži način to je to. Iz polučučnja na okomitoj stijeni teško ustaju i oni u najboljoj kondiciji. U boulder dvorani imali smo vojni drill, nešto sklekova, trbušnjaka i sličnih vježbi koje nisam radila od '95. i onda smo morali proći smjerove koje su nam instuktori zadali. Moram priznati da mi je ljepše vani, na stijeni, nego u dvorani, ali sigurno oni koji imaju priliku nekoliko puta tjedno prolaziti bouldere imaju bolju tehniku, više ideja, snage i vještine da bolje savladaju stijenu.

Što sam naučila nakon prvog vikenda na penjačkoj školi: Sigurnost, sigurnost, sigurnost. Strpljenje. Penje žuljaju gore od baletnih papučica. Ne gazi po konopu. Oslanjaj se na noge. Instruktor voli odojka - a to je važno znati ;)

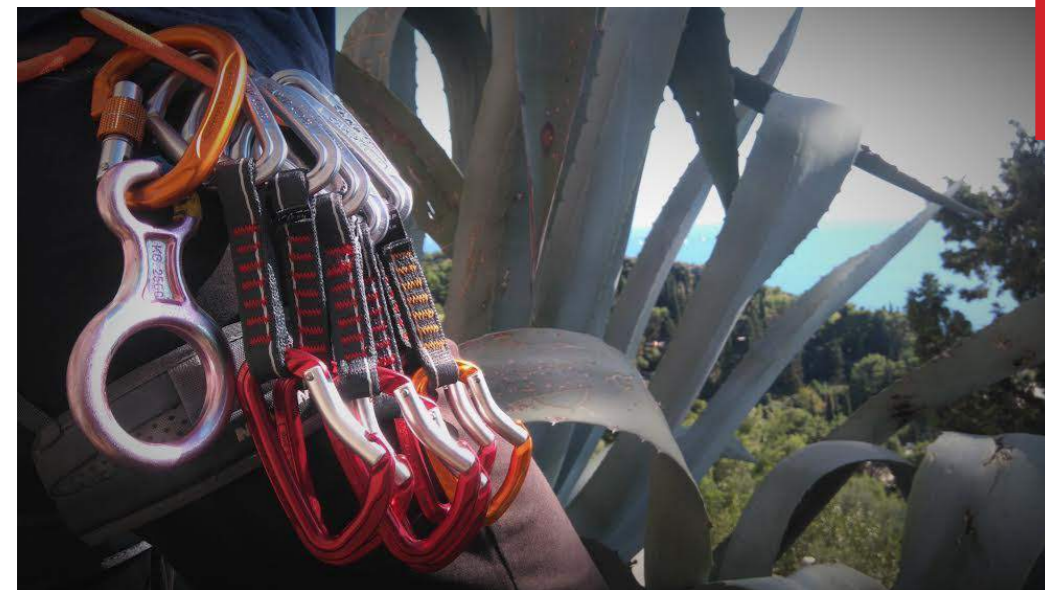
DRUGI VIKEND

i na umjetnim stijenama, ali ovo je svakako bila dobra prilika za poraditi na tehnici, snazi, zaraditi nove žuljeve i 5 upala mišića.

Idući dan vrime nas je odlično poslužilo te smo išli penjati na Marjan. Slijedilo je uživanje u lipom danu, pogledu na more i uspon prema vrhu uz primjenu znanja stečenih na predavanju o osiguravanju. Moram priznati da iz početka nisam imala povjerenja u sebe i bilo me strah, ali odlična ekipa je bila tu da te bodri ako negdi zapneš. Bilo mi je u glavi da P.A.O. ne znači penjačko-alpinistički odsjek, već pao, pada i pašti ćete sa stijene. No to se ipak nije dogodilo jer je

sve bilo prilično sigurno, a i tu su bile spretnne ruke instruktora i asistenata, te sam se brzo oslobodila od straha. :) Najvažnija lekcija je početi virovat u sebe i osobu koja nas osigurava, a najveći gušt je dokazati sebi kad misliš da nešto ne možeš, pa na kraju uspješ i dokažeš da možeš.

Penjanje za mene predstavlja osobni izazov i pomicanje vlastitih granica i zbilja san uživala u aktivnom vikendu, kao i ostali školarci. Najbolje od svega je šta ne misliš na ništa drugo, ispucáš svu negativu, i ako te je neko naljutija zadnjih dana, ne možeš se ni siliti zašto si bija ljut. Idući tjedan Omiš - jedva čekamo! :)

Ivana Laća

Nakon uzbudljivog vikenda u kanalu sv. Ante i nekima od nas prvog susreta sa stijenom, žuljeva, bure i upale mišića, iza nas je kišno-sunčani drugi tjedan škole. Usprkos neobećavajućoj vremenskoj prognozi, uz obavezno žicanje gutljaja jutarnje kave iz termosice pored bazena, krenuli smo put Čikole.

Sritništa ne pada kiša, entuzijastično smo raspripremili opremu, dok su asistenti postavljali smjerove. Ovo nam je bija prvi veći izazov, jer smo morali osiguravati jedni druge konopom na "krušku" te provjeriti jesu li naši penjači ispravno obukli opremu i vezali čvorove. Kao i prvi tjedan, opet je naglasak bija na sigurnosti, a da sve bude u redu pazilo je budno

oko instruktora i asistenata.

Naše uzbuđenje nije splaslo na prve kapi kiše, te smo usprkos kišici krenuli penjati. Ipak, naš entuzijazam ubrzo je rastopila kiša koja je sve jače padala pa smo privremeno sklonili opremu i sakrili se u obližnju špilju. Nakon 10ak minuta, kiša je prestala te smo opet krenuli penjati ali nakon, po drugi

put raspripremljene opreme, opet kiša. Ovaj put je padala bez namjere da stane, stoga smo tako, ka pokisle kokoši kljucali nazad do auta i pravac Šibenik na boulder. Moram priznati da mi se ne sviđa penjanje u zatvorenom

put raspripremljene opreme, opet kiša. Ovaj put je padala bez namjere da stane, stoga smo tako, ka pokisle kokoši kljucali nazad do auta i pravac Šibenik na boulder. Moram priznati da mi se ne sviđa penjanje u zatvorenom

TREĆI VIKEND

Ante Toni Caktaš

Nakon dva vikenda penjanja na red je došao Omiš. Prognoza za vikend je bila i više nego obećavajuća, dosta sunca. Standardno okupljanje je bilo kod bazena, ispijanje kave na brzinu i pokret. Dolaskom na mjesto gdje cemo provesti cijelo popodne, počeli smo oblačiti pojaseve, dok su asistenti postavljali smjerove na kojima cemo danas vježbati. Brzinsko ponavljanje čvorova, te provjera opreme,

podjela u grupe i penjanje je moglo početi. Vježbalo se od osiguravanja, osiguravanja

radili prva dva tjedna. Nakon uspješnog odrađenog dana, u povratku smo stali na pla-

prvog penjača, postavljanje smjerova, dakle sve što smo

žu u Dućama na zasluženju pivoce za živce.

Sljedeći dan mjesto radnje kao i dan prije, neko je dolazio iz Šibenika, neko iz Splita, uglavnom svi smo se našli na penjalištu. Dolaskom na penjalište zatekli smo samo jednog asistenta i par školaraca, kroz priču smo saznali da se naš instruktor naljutija jer je velika većina školaraca zakasnila nekih 15 tak minuta, tako da smo taj dan uz lekciju iz sigurnosti dobili i lekciju o kašnjenju. Izuzev tog nemilog događaja, dan je prošao u dobrom ozračju, utvrdili smo naše stečeno znanje. Sve u svemu super vikend iza nas, i nestrpljivo očekujemo sljedeći vikend i nove smjerove.

P.S. Poruka trećeg vikenda penjačke škole: Nemojte kasniti na penjalište!

Jure Šarić

njanjanje.

Penjali smo tri smjera. Smjer "Engleski", "Trešnjica" i "Stakleno oko".

Smjer "Trešnjica" nam je poslužio za uvježbavanje pokreta ukapčanja konopa u međuosiguranja. Smjer "Engleski" je velikoj većini ostavio gorak okus u ustima. Gotovo svatko tko je poku-

nja opreme zaputili smo se u planinarski dom "Malačka" na zaslužno pivo. Za vrijeme našeg boravka održavao se tečaj Vodičke službe HPS. Naš klub je postao bogatiji za tri vodiča. Čestitke Mihovilci! Nakon piva i razmjene dojмова, instruktor Mario nas je odveo na jezero koje se nalazi 10ak minuta od doma.

planinarskom domu. Dok se ostatak zaputio svojim domovima. Večer smo proveli u uživajući u panorami i društvu novopečenih vodiča.

Ujutro smo se kako nalaže planinarski kodeks pozdravili s gazdom, zahvalili mu na smještaju i hrani, te se uputili prema Omišu.

Ovog puta u nešto manjem broju okupili smo se u Omišu. U Omišu nas je dočekala bura, koja s odmicanjem dana slabila. Bilo je upitno

hoćemo li uopće penjati smjerove u Omišu ili ćemo se zaputiti na Marjan. Odlukom vodstva odlučeno je da ćemo ipak ostati u Omišu. Isto kao i na Malačkoj u Omišu smo menjali tri smjera. Smjerove "Zara", "Vukojarac" i "Baleša" Za razliku od Malačke, smjerovi su dosta duži.

Najviši smjer "Vukojarac" iznosi 33m. Smjer koji je stavio na test sve članove koji strahuju od visine.

Nakon uspješnog penjačkog dana, instruktor Mario nas je od-

veo na Radmanove Milinice. Pošto je kompleks zatvoren, prošetali smo uz obalu rijeke Cetine. Neki su se i okupali, mada to nije bilo svojevrijedno. Nakon kratkog razgledavanja i uživanja u prirodi uputili smo se prema obližnjem kafiću. Kako bi u narodu rekli "Popili jednu putničku", zahvalili jedni drugima na ugodnom druženju te se zaputili toplim domovima.

Nekolicina nas je ostala uživati u pogledu na prekrasan Split i okolne planine, dok se ostatak grupe uputio prema jezeru. Nakon razgledavanja jezera, grupa se vratila u dom. Instruktori uz dogovor s asistentima su odlučili da u nedjelju idemo u Omiš. Nakon kratkog informiranja, dio grupe je izrazio želju da ostatak večeri provede u

šao ispenjati smjer je završio s ranama na rukama. Mnogi su po prvi puta okusili pad prilikom ukapčanja konopa u komplet. Među njima je i moja malenkost, stoga se još jednom zahvaljujem Karmen na brznoj reakciji koja mi je spasila glavu. Hvala Karmen. "Stakleno oko" je velika većina riješila bez puno muke.

Nakon penjanja i sprema-

ČETVRTI VIKEND

Odlukom voditelja škole i instruktora iz Splita. Odlučeno

je da ćemo s obot u provesti na penjalištu "Malačka" i nedjelju u Omišu na predjelu "Babina bara". Polazak je bio ispred prostorija planinarskog kluba Sveti Mihovil u Šibeniku. Okupili smo se oko 7h. Ukrcali osobnu opremu, opremu za penjanje, te se uputili prema Malačkoj. Ovim putem se zahvaljujem našem predsjedniku kluba, gospodinu Mati Protegi na ustupljenom kombiju.

Došli smo na Malačku nešto prije 9h. Za one koji ne znaju penjalište Malačka se nalazi na Kozjaku, iznad mjesta Kaštel Novi. Spot za pjesmu "Oči u oči" u izvedbi Klape sv. Juraj HRM je snimljen na spomen obilježju poginulih hrvatskih branitelja na Malačkoj. U sklopu penjališta se nalazi planinarski dom "Malačka". Dolaskom na penjalište postavili smo kamp, raspakirali opremu i spremili se za pe-

Dražena Perkov

Peti i ujedno posljednji radni vikend penjačke škole je za nama. Na žalost vremenske prilike nam nisu dopustile

PETIVIKEND

stara poslovice veli; nada umire zadnja...e pa tako je i naša umrla dok smo došli do Splita. Scenarij se ponovio i sljedeći dan i posljednji vikend škole proveli smo u dvorani Lapisa.

Subota je bila rezervirana za vježbanje alke i samospuštanje ilitiga popularno

U nedjelju smo dobili i društvo, pridružili su nam se školarci Mosora tako da smo svoju penjačko - zderačku naseobinu morali minimalizirati u jedan dio dvorane i u sportskom duhu prepustiti nešto mjesta i kolegama.

Dan je prošao u sličnom ritmu kao i prethodni, po-

i asistenti već bili na pragu postizanja ekstaze od ponavljanja istih fraza čitav dan premjestili smo se na boulder gdje smo uz vesele ritmove glazbe iskušavali različite smjerove, od onih po "posebnom programu" do onih nadobudnih gdje ti panceta opet završi u grlu, u svakom slučaju po nešto za svakoga.

Nikad manje slika nismo ispuicali, vjerojatno smo bili ozbiljno usredotočeni na

da ga provedemo na otvorenome i na prirodnim stijenama već smo ga morali provesti u dvorani u zatvorenome.

Našu višednevnu nervozu koju nam je vrijeme priuštilo nisu pomogli ublažiti ni Bego, ni Vakula ni Norvežani tako da do zadnjeg trenu nismo znali kuda ćemo. Po sportskom običaju rano u jutro krenuli smo smjer Splita i dalje se nadajući da će oblaci da nam se smiluju i propuste koju sunčanu zraku. I kako

absail, postavljali smo i teže smjerove s prevjesom gdje smo uglavnom demonstrirali svoje umijeće padanja dok su naši kolege kapali znoj od muke osiguravajući nas sa poda. Bilo je i nešto odernih prstiju, nabijenih koljena i sličnih ratnih ozljeda...ali kako veli još jedna stara; po mucu se poznaju junaci!!

navlanje i utvrđivanje školskog gradiva ispresijecano tek kratkim intervalima za skupljanje fizičke i duhovne snage za nastavak ozbiljnih priprema za ispit: alka - duvan- absajl- sendvič - osiguravanje- krafna...

Kad je gradivo bilo već dobro utabano u našim mozgovima i kad su naš učitelj

učenje, ovo malo što se našlo ipak će biti dovoljno da dočara atmosferu.

U svakom slučaju vikend je prošao dobro i veselo kao i svi prethodni vikendi ove penjačke škole.

Poruka 5. tjedna: šteta što škola ne traje duže, mislim da smo se svi navukli na ovo druženje.

Poruka 5. tjedna učiteljima i asistentima: hvala vam što ste nas istrpili i sreća da škola ne traje duže.

Antonia Viljac

Čak 11 mjeseci čekala sam da počne 2. visokogorski tečaj u organizaciji HPD Mosor, na koji sam prošle godine zakasnila..... već sam prije pisala u tekstovima da se ljubav prema hladnoći, minusima, spavanju u snigu i usponima po snježnim strminama javila prije 2 godine na Lupoglavu, Prenj.

Isplatilo se, jer osim šta smo puno toga naučili od našeg instruktora Denisa i popratne iskusne svite, upoznali smo genijalne i nabrijane kolege iz Splita, koji su kao i mi zaglibili u planinarenje i s kojima već dogovaramo lude ture u budućnosti. Sa nekima smo ostali u kontaktu, čak se vidili u Francuskoj nakon ispenjanog Mont Blanca i jedva čekamo novu zimu za otići na Čvrstnicu.

Ajmo o tečaju, pisat ću po tjednima, predavanje + teren.

Osim domaćina Mosoraša, na tečaju sudjeluju i planinari iz PD Promina i mi iz HPK Sv.Mihovil.

U utorak na prvom predavanju slušamo osnove visokogorstva i koja nam je oprema nužna za kretanje u visokom gorju te uvod u

tehnike koje ćemo raditi na terenu. Da ne kažem da smo se odma klikli sa tečajcima. Anita je ušla na predavanje u bijeloj „bundi“ i odma smo bili primijećeni.

Prvi vikend-pravac na Blidinje, na padine Čvrstnice. Snijega nit u snovima, ali tješimo se nađenom „trakom“ debljeg na ski stazi Risovac, pa smo vježbali kretanje u navezi, uporabu cepina, ponavljanje čvorova, ali i učenje nekih novih, kao npr.francuski prusik koji se koristi u izradi ledenjačkih naveza te korištenje prusika koji služe za samoosiguranje ili za povećanje trenja užeta ukoliko član naveze upadne u ledenjačku pukotinu. Odlično za prvi vikend -bez snijega.

VALENTINOVO NA KUPRESU, LAVINSKE VJEŽBE

Drugo predavanje: Milena Šijan, članica prve ženske hrvatske ekspedicije na Mo-

unt Everest. Ne znam o čemu je pričala, bila sam previše oduševljena samim time di je žena bila. Upsss. Znam da smo je Anita i ja oduševljeno promatrala i zapamtila sam samo da je najbitnije nositi pancetu sa sobom.

Naravno da je nas četvoro iz Šibenika išlo dan ranije na

VISOKOGORSKI TEČAJ

Kupres, hrana je razlog.

Ujutro se nalazimo sa ostalim tečajcima, opet u potrazi za snijegom.... Idemo prema skijalištu di se nešto nazire i „oblačimo se u opremu“. Kretanje u snigu, pravilno korištenje opreme, hodanje sa derezama, izrada sidrišta, vojno snježno pužanje i

slične tehnike. A onda: bacanje niz zaleđenu padinu sa cepinom i načini zaustavljanja. Auuuu, platili bubrizi. Svi smo bili mokri od bičve do kape. Šta od sniga, šta od kiše koja je počela padat ranije popodne. Ali nema veze, uživali smo ko dičica, natežući jedni druge u navezi ili

samostalno prsimice bacajući se. Instruktor Denis sa pomoćnicima nam je pokazao izradu gljive, sidrišta sa dva cepina i njegovu nosivost pa sve smo mi to još morali sami izraditi, zanimljivo.

Moram li pisati da smo u to ime nazdravili na preobilnom mesnom ručku u resto-

ranu, sa pivicama i palačnicama. Ekipa, bravo mi (za hranu).

SONDIRANJE I LOPATANJE, VIKEND TREĆI

Opet pošli mi dan ranije na Blidinje, nas desetak u kombinaciji Split-Šibenik, spavanje u Orlovoj stini. Do-

govorili smo se da Anita peče palačinke, kolega Tonči presritan izvadila kil tešku nute lu iz ruksaka, ali čorak, nema jaja. Oprostajte nema. Kako je rekla Ivana, bar gulaš nismo čekali, već smo ga pojeli ranije, oko 22 sata, hehhe.

OZBILJNA VJEŽBA JE U PITANJU BILA, KRENIMO REDOM

Napokon palo sniga, pa smo sa 15ak kg na leđima, u punoj zimskoj opremi (u kratkim rukavima) krenili iz Boričevca prema Mandaruši di smo našli prikladnu padinu za današnju terensku nastavu. Vježbu je vodio pročelnik splitske stanice HGSS-a, Frane Bebić u pratnji Ane Buklijaš i Denisa.

Frane nam je objašnjavao opasnosti koje nam prijete prilikom kretanja na lavinoznim terenima, kako ih izbjeći, te ukoliko se dogodi nesreća kako izvesti potragu

u klekovini zakopavao primopredajnike i mi smo ih sa drugim trebali tražiti (po zvuku), potom sondirati i pažljivo otkopavati. Svi smo bili uspješni.

Nakon toga učili smo o terenu, tehnike provjere kompaktnosti snježne podloge uz pomoć planinarskog štapa, slojeve (kad su opasni za prelazak), važnost količine snježnih naslaga, načine kretanja preko opasnih dijelova, nagiba terena, zakrivljenosti padine i ostale faktore koji mogu izazvati lavine.

Za kraj u Hajdučke vrleti na vraćanje kilaže u tijelo.

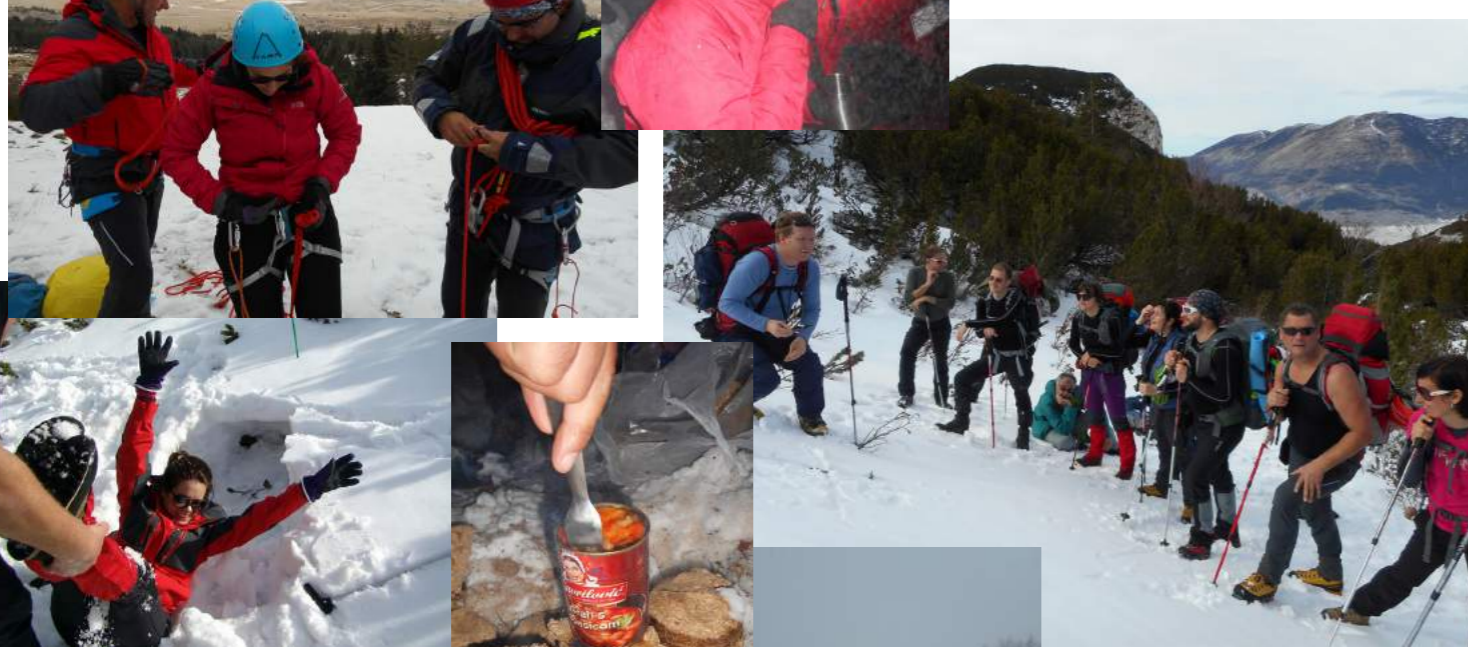
Malo sam kopi-pesjt iz Vincijevog teksta, jer je vježba stvarno bila detaljna pa da ne zaboravim nešto.

IGLU NOĆENJE NA 1700 M/NV, ZAVRŠNI VIKEND

Predavanje Stipe Božića o organizaciji ekspedicija. Simpatično mi je kako Stipe drži predavanje o uspjesima alpinista u ex Yu i Hrvatskoj, a većinom ustvari priča sam o sebi.

Ne možemo mi dalje od (sad već) naše Čvrstnice. U 15 sati svi smo se našli na Boričevcu da se dogovorimo kako finalizirati tečaj: spavati u snigu ili nee? Kaže Denis da ćemo se ipak penjati preko Risovca, jer je dobro napadalo, izraditi ćemo bivak u snigu pa ko oće, može ostati spavati a da se on i Googley se vraćaju nazad. Ahaa, svi toliko nabrijani na spavanje u bivku, da su i njih sva odlučili noćiti sa nama, ipak.

Oko 17 sati smo se uputili natovareni ko magarad tražeći idealno mesto za izradu nečega. Na kraju smo se svi odlučili za izradu iglu-a. A tad je krenila masovna histerija lopatanja, izrade ledenih blokova, gletanja, zatrpavanja.... divnotica, svi smo jedni drugima međusobno pomagali u izradi „objekta za spavanje“. Sve smo to radili po mrklom mraku sa tikicama na glavi, muški su brzo (2-3 sata) napravili svoje spavaonice pa su pomogli meni i Aniti u izradi naše sprtjlane i klimave ledene sobe. Prije spavanja i pro-

vjere očemo priživit noć smo se okupili oko lopate, na kojoj smo pekli kobasice za večeru i pijuckali vino i pive, čakulali i uživali. Idemo na spavanje, u ukupno 3 iglua i 3 šatora. Anita i ja smo bile same u našoj snježnoj palači, pitajući se jesmo li mi normalne i uvijek ono isto: jel nama ovo triba. Naravno da da. Čeličenjeeeee. Usred noći kreće mećava, bura/sjeverac, neka luda kišica sa snigom i cerada nam je cilo vrime lamatala, nisam mogla od straha ako odleti-ko će to namištat po ledu.

Ali naravno da smo mi to sve dobro napravili, pa smo ipak uspiale zaspat po 10 minuta po satu. Jutro-svi smo živiii!!! Spavale smo svaka u svojoj vrići, na karimatima i pokrivenene trećom Anitinom vrićom, u punoj zimskoj odori, na vrata smo stavile ruksake a ostalo sve natrpale ispod i oko sebe. Čak smo nešto i spavale. Još uvijek se čudimo di smo noćili, nekima je bilo lipo i toplo, a ovi koji su spavali sa strane iglua nisu dobro prošli. Znamo za drugi put, ekipa se mora mijenjati svakih par sati- iz sredine na

rub, takvo je pravilo da svi mogu bar malo odpavati. Preko noći napadalo još 20 cm, jako je hladno. Nakon marende kreću vježbe iz svega šta smo dosad učili plus još novoga. Izrada snježnih sidrišta (sa cepinom, klinovima, gurtinama, gljiva....), osiguravanje kolege, absail, Sv.Bernard i slične zimske tehnike. Uh, moram se osvrnuti na led. Otkad planinarim, bila sam na dosta snježnih i burvith tura, ali tek sam sad osjetila šta znači kad otkazu prsti na rukama: triba uložiti

u prave kvalitetne rukavice. Naravno da smo Anita i ja pohitale po jedne takve nakon tečaja, a tribat će nam i za daljnje visokogorske uspone. Nema goreg nego stajati na mistu dok pada snig i držati onaj smrznuti cepin a ti pokušavaš izraditi sidrište. Rukavice, rukaviceeee!

Naknadni / zadnji šesti tjeđan, mislim u travnju, tečaj-

ci su išli na biokovsku feratu a ja sam kući uplakana ležala sa slomljenim stopalom (pala kući na skalama, ne u brdu). Rekli su mi da im je bilo super, ali me to ne interesira :D

I eto, kraj jedne zimske avanture. Brzo je prošlo, unatoč prekidima i čekanju da pošteno zasnižeži, dočekali ga napokon zadnji vikend.

Neću nit govoriti o našim novim kolegama i prijateljima, znaju da su odlični. Fala Denisu i mosorašima, vidimo se uskoro u planini sa cepinom u rukama. Lipo mi je ići na tečajeve, naučiti nešto novo ili samo obnoviti znanje jer ga možeš dalje dijeliti sa kolegama. A i sigurnije se ja osjećam znajući da sam možda eto spremna za neke iznenadne

situacije, ipak ti ljudi koji su nam držali predavanja i vježbe imaju iskustva po našim i svjetskim planinama, dugogodišnji su članovi gorske ili vodičke službe i jako su se potrudili da nam prenesu znanje. Ja zadovoljna.

Sudjelovali: Zoran Kolombo, Damir Pešić, Anita Živković, Odesa Gatara i Antonia Viljac.

Moja najdraža planina

Ale Omerović

U jednoj banalnoj priči obećao sam da ću ove godine popeti dvadeset vrhova preko 2000 mnv. Kad dadeš neko obećanje nekom drugom, ako i slažeš onda se toga sjetiš, i to te muči samo onda kad njega sretnoš, ali kad to obećanje dadeš sebi, onda je to stalno tu, sebe stalno srećeš. Naravno, tada nisam ni

slutio da ću otići na Atlas i Mont Blanc, ali kad sam to rekao mislio sam ozbiljno. Do polovice svibnja popeo sam samo tri vrha, i tada sam počeo sumnjati u svoje obećanje. Mislim da sam ipak stavio prevelik zadatak ispred sebe. Ali sada evo studeni je, i dok idemo prema Čvršnjici – mojoj najdražoj planini, iza mene je 19 vrhova i svoj dvadeseti želim popeti baš na njoj, svojoj najdražoj. Iako sam na Čvršnjici bio bezbroj puta, više se radujem njenim vrhovima i ljepotama nego samom tom rezultatu.

Prvi dan penjemo na Hajdučka vrata, tu je to i počelo jer je prvi moj ovogodišnji uspon preko 2000 metara

bio baš tu. U ožujku Čvršnjica okovana snijegom i ledom pruža nezaboravne dojmove, a želio sam vidjeti ta vrata obučena u bijelo. Sad tih snijegova nema, sunčano je i prvi dan protiče u znaku mističnosti tih Hajdučkih vrata i jezera Crljenak.

Noć u domu Vilinac počinje rakijanjem, kao da već slavimo, ali tek sutra penjemo Pestibrdo - 2039 mnv, moj dvadeseti vrh. To je jako zahtjevna tura, po meni jedna od najtežih na planini Čvršnjici. Jedina teža tura je recimo sa skijališta popeti na Vilinac, pa s njega otići na Pločno i onda spustiti se preko Masne luke opet do Risovca. Naravno, sve u jednom danu.

Tu sam turu išao krajem lipnja i ona me doslovno ubila. Noseći pet litara vode u Masnu luku sam došao iscrpljen i suh kao barut.

Inače, Pestibrdo penje jako malo ljudi, možda baš zbog težine staze ili zbog svoje izdvojenosti, jer je taj vrh malo sa strane kao neki napušteni dio Čvršnjice. Njegovom ljepotom dominira Studeno jezero koje u podnožju brda, u grotlu sipara i kamene galerije vjerno čuva ledeni izvor pitke vode. Nakon 4 ipo sata uspona osvajamo Pestibrdo, moj dvadeseti vrh! Najviše se Bele raduje mom uspjehu, a i meni je ipak lakše, smijem sebe sresti a ne moram lagati.

MIHOVILCI

NAPADAJU BRAČ 7.-9.10.2016.

Tina Šarić

Unatoč tome što smo mi planinarski klub i štoviše smišteni smo u srcu Dalmacije, kad god se oglasi izlet na bilo kakvi naš otok odaziv članova je najblaže rečeno fenomenalno, super, ekstra, giga enorman. Lipi vikend, malo sunca, teke mora i pokoje brdo super su pozivnica za one željne guštanja, one bez kondicije, one s kondicijom koji se žele odmorit, a i one koji žele relativno jeftino razgledat naše otoke. S obzirom da naša lipo, mlada tajnica ima

bodulsko-Bračko podrijetlo odlučila nam je organizirat planinarsko-turistički vikend baš na tom otoku.

Petak nakon posla 22 člana potrpalo se u 2 kombija i 2 auta i krenulo na trajekt za naš najviši otok. Osobno stvarno volim putovat trajektom tim više šta vožnja do mog otoka Zlarina traje svega 20 minuta. Do Brača smo plutali nekih 40-50, popili kavu/pivu, poili 1/100 onog šta smo ponili tako da smo revni i orni krenili na prvu avanturu...traženje kućice u mjestu zvanom Gažul. Nama koji smo bili u kombiju koji je vozio naš predragi Kojo to je stvarno u detalje o tome ;) Kućica je obavještajna točka HGSS-a i napravljena je od bivše hladnjače (kaže Mate Protega). Nama svakako nije bilo hladno s obzirom da smo naložili peč na drva i da nas

je bilo dvadeset dvoje u njoj. Navečer su se pridružila još 3 naša člana.

Ujutro smo od kuće krenili na Vidovu goru (778m). Vidova Gora je najviši vrh otoka Brača, i najviši otočni gorski vrh na cijelom Jadranu. S Vidove gore se pruža prekrasni pogled na Bol, popularnu plažu "Zlatni rat" te otok Hvar. Nalazi se na južnom dijelu otoka Brača, iznad Bola. Staza do nje je šumasto predivna, više relaksacija nego umor. S vrha smo sišli u Bol, a vozači natrag po kombije. Nakon pauze u Bolu di su se neki kupali, a neki kafenisali, zaputili smo se u Murvice da se nađemo s vodičem koji nas je odveo do Zmajevе špilje. Do nje se stiže pomalo napornim usponom iz mjesta Murvica zapadno od Bola, nakon 30-tak minuta hoda. Nekada otvorena za posjet, spilja je bilo ošteće-

na i pokradena, pa je danas zatvorena željeznim vratima. Naš vodič (Zoran, tel: 091 514 9787) je jedan od koncesionara i ima pravo vođenja grupa u taj neočekivano zanimljiv objekt. Teško je ukratko ispričati sve šta nam je on govorija jer je čovik toliko zanimljiv i stvarno educiran u tom području. Broj sam namjerno ostavila kako bi se svi zainteresirani u budućnosti javili baš njemu (nećete požaliti). Tim su aktivnosti za prvi dan završile, a standardno druženje uz ica i piće se nastavilo u planinarskoj kući.

Idući dan smo posjetili pustinju Blace i poznati samostan. Pustinja Blaca, nekada slavna glagoljaška pustinja, a kasnije i zvjezdarnica, nalazi se na istočnom obronku doline na južnoj strani otoka Brača između Bola i Milne. Lako je primijetiti da se ovdje ne radi o pješčanoj

pustinji. U ovom je slučaju riječ o izoliranim područjima u kojima su redovnici stvarali zajednice koje su se u miru mogle posvetiti molitvi i duhovnom životu. Blacu su osnovali poljički svećeni glagoljaši u 16. stoljeću kad su bježali od osmanskih osvajača. Ispočetka su prvi doseljenici na tom području

obrađivali zemlju, da bi nešto kasnije dobili dozvolu za izgradnju crkve i samostana. Gotovo istodobno osnovana je i poljoprivredna zadruga, utemeljena na načelima podjele ostvarenih dobitaka i zajedničkoga vlasništva, odnosno sav imetak uvijek je ostajao zajednici. Sve to je lipo za vidit uz zamjerku vo-

diču unutar samostana-muzeja koji je zainteresiran za prezentaciju istog ki moja baba za iphone.

Nakon Blaca laganom šetnom (cca 30min vraćamo se na mjesto di smo ostavili kombije i idemo za selo Nerežišća kako bi vidili njihovu poznatu crkvicu s bonsai stablom crnog bora koje ra-

ste iz krova same crkvice, a staro je cca 100 godina!!!

Završna stanica je Supetar gdje čekamo trajekt za Split. Sve u svemu jedan lipi izletić. Malo planinarenja-malo turizma. Ostaje još podosta toga za vidit na Braču.... Ostavljamo to za drugi put kad definitivno mislin doć sa šugamanom i šlapama.

Branko Tucak

Organizaciji planinarske udruge Dinarići iz Splita, održan šesti po redu Put Oluje. Ove godine sudjelovalo je 30-ak planinara iz više planinarskih društava diljem Hrvatske, među kojima i 3 člana HPK Sv. Mihovil. Priča je počela 2011 godine kada je skupina entuzijasta, ljubitelja Dinare i bivših sudionika Domovinskog rata došla na ideju da pokrenu planinarsku turu kojom bi se očuvala uspomena na vojno-redarstvenu akciju Oluja, te na ostale vojne akcije koje su joj predhodile, a rezultirale su završetkom rata u RH i BiH; i naravno, da se Dinara što više približi kako planinarima tako i turistima, budući da je dugo vremena bila što zbog ratnih zbivanja, što zbog granice-neprestupačna.

Riječ je o vrlo zahtjevnoj turi od 150 km u trajanju od sedam dana, duž vrhova Kamešnice i Dinare sve do kninske tvrđave koja je ujedno i cilj pohoda, uz visinsku razliku 7263 m.

30.07. PLANINARSKO SKLONIŠTE SV. MIHOVIL (1340M)- ROSNI DOLAC

Kamešnica je granična planina koja dijeli RH i BiH. Proteže se od prijevoja Vaganj na sjeverozapadu pa sve do Kamenskog na jugu. Veći dio pripada BiH, gdje se

nalaze i najviši vrhovi: Konj (1856m), Kurljaj (1809m), Gareta (1773m), Burnjača (1770m); dok je s hrvatske strane najviši Glavaš (1308m)

Pohod „Put Oluje“ krenuli smo iz planinarskog skloništa Sv.Mihovil koje se nalazi na području Žlabine, na lijepom proplanku okruženom bukovom šumom, od kud nas put vodi na najviši vrh Kamešnice (Konj 1856 m), do kojeg nam treba oko 3h laganog hoda, uglavnom kroz gustu šumu. S vrha planine može se jednim pogledom obuhvatiti prostor dviju država: s jedne strane Livanjsko (BiH), a s druge Sinjsko polje (RH). Taj pogled će nas pratiti sve do vrha Kurljaja 1809m, nakon kojeg slijedi spuštanje do planinarskog skloništa Bunarić 1600m. Vrhovi kojima prolazimo od Bunarića su: Bliznički Brig, Gareta i Bunjača.

Sam sebi sam obećao da neću pisati o hajducima, ali

ne mogu si pomoći. Nedaleko od vrha Gareta nalazi se u jednom strmom usjeku na sjevernoj strani planine Šimića spilja, o kojem je više bilo riječi u prošlom broju Helopa. Po svom položaju, veličini mjestu gdje se nalazi, kao da je izgađena za potrebe hajdučke družine u bijegu. Iako, u pričama i pjesmama otpjevana kao moćna i velika, riječ je o skromnom skloništu dužine šest-sedam koraka, a i takve je širine. Ulaz je takve veličine da bi prosječni čovjek morao sagnuti glavu, da bi ušao. Prema narodnoj predaji u njoj se još nalazi blagoglinena posuda zapremine 3 litre, do vrha napunjena zlatnim i srebrenim dukatima- koje je Šimić zaplijenio za vrijeme svog hajdukovanja.

Nakon Kurtegića doca na 1450m spuštamo se- nakon 11 sati i 25 km pješaćenja- do Rosnog doca, koji je ujedno i cilj prve etape.

31.07. Rosni Dolac- Mali Maglaj
Rosno jutro u Rosnom Docu, odkud nakon postro-

javanja i kratkog briefing-a o tome što nas očekuje u danu pred nama, nastavljamo do 3 km udaljenog prijevoja Vaganj, koji je ujedno i granica između Kamešnice i Dinare. Put nas vodi preko opustjelih zelenih pašnjaka, gdje s vremenom na vrijeme nailazimo ostatke stočarskih naseobina. Ovisno o regiji ove naseobine nose različite nazive: bačije, glade, staje, u Hercegovini čest je naziv- mahala. Kod nas u primorskim planinama poznati su nazivi: stan, staja, pojata i koliba. Svi spomenuti nazivi označavaju sezonske stočarske nastambe na planini. U tim nastambama se boravilo od sredine lipnja (Antunovo, Sv. Ante) do početka rujna (Mala Gospa). Iz današnje perspektive teško je pojmiti da je stočarstvo bilo jedna od najvažnijih grana ekonomije (meso, sir, vuna) u Dalmaciji i šire. Tako iz arhivskog spisa iz 1792 godine (drž. arhiv Zadar fil. IX/1, spis 97) saznajemo da je iste godine „ljetovalo“ na Dinari 105 850 grla. Službene statistike iz

perioda od 1840 g. do 1900 g. pokazuju, da je u tom razdoblju na dinarske pašnjake odlazilo u prosjeku 120 000 do 180 000 stoke, među kojima su prevladavale ovce. Godine 1930 procijenjeno je da je na Dinari obitavalo 150 000 hajvana, dok je 1965 g. bilo svega 15 000 grla stoke. Na prijevoju Vaganj se nalazi zloglasna Husina jama, stratište velikog broja ljudi, nastradalih 2. Svjetskom ratu i njegovom poraću. Prema riječima svjedoka iz jame je izvađeno preko 50 sanduka posmrtnih osataka žrtava, koje su u istu bacili neljudi neovisno o obilježjima na kapama. Nakratko zastajemo odajući počast žrtvama, nastradalim zbog svojih političkih uvjerenja, ili zbog toga što su se jednostavno našli, u krivo vrijeme na krivom mjestu.

Od Vagnja za oko 3h stižemo do poznate špilje- Mračne Peće, koja je ujedno najposjećenija spilja na Dinari. Unutar spilje se nalazi nepresušni izvor vode, u sklopu kojeg se nalazi drveno pijilo.

Okrijepljeni bistrom izvorskom vodom nastavljamo preko Kauriskog Koviljovca (Kaurin- pogrđni naziv za kršćanina) do Malog Maglaja (1478m), koji je završna točka druge etape, u kojoj smo pješaćili oko 25 km.

01.08. Mali Maglaj- Velika Duvjakuša

Treća dionica počinje podno Malog Maglaja, gdje smo predhodnu noć logorovali. Na samom vrhu je 2006 godine postavljen veliki mramorni križ u spomen hrvatskim braniteljima (HV i HVO) koji su živote izgubili na širem području Dinare. Nakon slikavanja i odavanja počasti poginulima, put nas vodi prema Vještici Gori, jednom od rijetkih šumovitih predjela na ovom dijelu Dinare, koju nećemo proći, nego podno iste nastavljamo prema Troglavu. Sa svojih 1913 m. to je najviši vrh na Dinari. Krajolik je išaran raznim puteljcima, koji su vjerojatno probijani za vrijeme prošlog rata; svako malo nam se ukazuju table koje nas upozoravaju na mine,

kojih na ovom području ima u izobilju, pa stoga i ne pomišljamo skrenuti s dobro utabane i markirane staze. Unatoč vremenskog prognozi, koja je najavljivala kišu, jutro nas je dočekalo sunčano, tako da smo bili uvjereni da ćemo biti kuhani na „ugodnih“ 30 C, kao i prethodna 2 dana. Međutim, kao i mnogo puta do sada, planina nam je pokazala svoje prevrtljivo lice. Jedna od glavnih značajki Dinare su česte, iznenadne klimatske promjene, budući da se ovdje sudaraju mediteranska i kontinentalna klima.

hoda, stižem na cilj, gdje me čeka spasonosna vatra. Ostatak dana provodimo sušeći se, u nadi da će nam se stvari (gojzerice) osušiti do jutra i kužinavajući.

02.08. Velika Duvjakuša-planinarsko sklonište Rupe

Jutro je razbilo sve moje iluzije o suhoj obući. Svatko tko je imao zadovoljstvo obuti mokre gojzerice, zna koji je to užitak, taj osjećaj ugone, koji traje i traje. Upravo to blaženstvo sam osjetio četvrtog dana naših putešestvija. Prva točka današnje etape je Velika Duvjakuša (1709m),

ZNG koji su već imali ratno iskustvo istaknuvši se u operacijama za oslobođenje južne Hrvatske, odnosno dubrovačkog zaleđa. Tijekom 1993. godine, od veljače do listopada dio brigade sudjelovao je u obrani karlovačkog bojišta na području Generalskog stola. Drugi dio brigade sudjelovao je u obrani zadarsko-šibenskog zaleđa na području od Stankovci, Budak, Islam Latinski, Posedarje, Novigrad. U ožujku 1993. godine dio postrojbe sudjelovao je u ratnoj operaciji oslobađanja sela Drače u zadarskom zaleđu. Početkom 1994. godine 7. gbr

borbene crte osvajanjem važnih strateških visova na Dinari u operaciji "Skok 1".

Temeljem Splitskog sporazuma, u srpnju 1995. godine stvaraju se pretpostavke za izvođenje operacije "Ljeto 95". U energičnom naletu brigada razbija neprijateljsku obranu i zauzima Bosansko Grahovo.

U ratnoj operaciji "Oluja", uz izuzetno visok bojni moral, 04. kolovoza 1995. godine 7. gbr započinje napad, da bi već 05. kolovoza u 10,00 sati ovladala okolicom i gradom Kninom te postavila zastavu RH na Kninskoj tvrđavi. 7. gbr je nositelj i operacije "Mae-

Za današnji dan zapovjedništvo je predvidilo šetnju otprilike 19 km, za što nam treba uz veće i manje pauze 10 sati. Tako da smo danas obišli Torlakovu Glavu (1654m), Jankovo Brdo (1780m), Čorin Lacmen (1550m), Marini bunar, pizdu materinu itd.

03.08. Ps Rupe-Glavaš

Jutro nas ne dočekalo na ugodnih 12 C, praćeno jakim udarima bure. Teškom mukom raspripremamo šatore i krećemo. Nakon Lišanjskog vrha koji je bio prva postaja puta, silazimo prema izvoru

očuvani, neki od 5 bunara imaju poklopac, dok je većina ostala otvorena, odnosno bez poklopca, te je prijetila opasnost da neka od životinja upadne unutra, i tako zagadi taj rijedak uzvor pitke vode na Dinari. Organizator se pobrinuo da otvori svih nezaštićenih bunara pokrijemo metalnim poklopcima, i tako zaštitimo pitku vodu za sve putnike namjernike.

Nakon 3 h hoda stižemo izvor rijeke Cetine, gdje plandujemo veći dio dana, uživajući u hladovini i kupajući je u rijeci na osvježava-

ni same neznaju kako, uspjele se zadnjim atomima snage dovući do skloništa. Nisu ni svjesne bile koliku su imale sreću da takve nabasaju na pripadnike HV i HGSS koji se spremaju za objed. Štoviše, među nama je bila osoba koja se služi znakovnim jezikom gluho-nijemih. Nakon pružene pomoći i nakon večere smo ih pustili na slobodu. Eto, bolje se rodit bez nego bez sreće!

04.08. Glavaš-Brezovac

Iako su pred nama još dvije etape, već se pomalo čuti

jenjena. Nakon nekoliko sati stižemo do Sinjala, s kojeg se pogled pruža na sve strane, s jedne strane: Šator, Staretina, Vran, Čvrnsnica, s druge pogled se pruža sve do mora. Pogledavam prema Troglavskoj skupini koja se proteže sve do Kamešnice; nestvarno mi djeluje činjenica sa smo jučer bili tamo, i da je iza nas 100 km hodanja.

Tko zna koliko dugo bi tako plovio mislima, da me Mate nije zazvao tražeći klubsku zastavu, koja mi je povjerena na čuvanje. Sa zebnjom otvaram torbu,

„... bijaše to oko 10 ure, kad nastaje tama po svojoj zemlji, i pomrča sunce...“, u pola sata iz ljeta smo upali u jesen, pošto se temperatura spustila za 10-15 C, sve to praćeno grmljavinskim nevremenom i pljuskom biblijskih razmjera (Il pleut comme vache qui pisser). Zbog novonastale situacije današnju etapu smo morali malo modificirati, budući da nam je Ilija Gromovnik uskratio pristup Troglavu, te mokri do gole kože produžavamo direktno prema planinarskom domu Pume, koji je cilj današnje etape. Nakon sat vremena

na kojoj je 2012g. podignut spomenik poginulim pripadnicima 7. gardijske brigade-Pumama. Spomenik je sastavljen od kamenih ploča na kojim su uklesana imena poginulih i nestalih pripadnika brigade na Dinari, blokovi su ostaci srušene crkve u Kijevu. Evo nekoliko informacija o njima koje sam našao na internetu.

Odlukom Vrhovnog zapovjednika OS RH 23. prosinca 1992. godine osnovana je 7. gardijska brigada "PUMA" sa sjedištem u Varaždinu. Osnovnu strukturu činili su pripadnici 5. bojne 1. "A" brigada

nalazila se u obrani područja između kanjona Krke i planine Velebit, u zoni odgovornosti ZP Split, gdje je ostala do pred kraj 1994. godine. U prosincu 1994. godine brigada sudjeluje u ratnim djelovanjima na livanjskom području i Dinari, u ratnoj operaciji "ZIMA-94" u kojoj daje veliki doprinos osvajanju dominantnih visova na Dinari. Sve do svibnja 1995. godine, 7. gardijska brigada se izmjenjuje sa 4. gardijskom brigadom u ratnim djelovanjima na livanjskom području i Dinari gdje osim obrambenih djelovanja značajno pomiče prve

stral", na području Glamočkog polja, Mliništa i Drvara u rujnu 1995. godine te operacije "Južni potez", na području Šipova i Mrkonjić grada u listopadu 1995. godine. Nakon posjedanja zadanih pozicija (Mala Manjača - s. Bočac), dostignute crte se utvrđuju i predaju postrojbama HVO, a 7. gardijska brigada se nakon 840 dana boravka i borbe na terenima ZP Split, vraća u Varaždin. Tijekom ratnih djelovanja poginulo je 90 pripadnika 7. gardijske brigade, jedan pripadnik je nestao, a preko 500 ih je ranjeno i ozlijeđeno.

Cetine. Na pola puta nedaleko Preodačkih Dolaca, zastajemo kod bunara. Iako, osobito preko zime ima dosta snijega i kiše, dinarski masiv, pogotovo iznad 1200 m je izrazito bezvodan. Budući da je vapnenast, propustan je poput spužve. Sve se oborine cijede kroz planinu prema podnožju, od kojih nastaju rijeke: Krka i Cetina, i rječice: Butišnica, Raljevac, Ruda i Kosovčica. Bunari su, osobito na većim visinama prava rijetkost, poput rečenih u Docima podno Lišanjskog vrha. Unatoč zubi vremena, bunari su relativno dobro

jućih 14 C.

Nekoliko km dalje se nalazi cilj današnjeg hoda kod planinarskog skloništa Glavaš. Baš tu smo imali priliku vidjeti klasičan primjer, bezglavog i neodgovornog odlaska na planinu. U trenutku kad smo se spremali za večeru, pažnju su nam privukle dvije gluho-nijemice koje su se tog jutra, precijenjujući vlastite mogućnosti, uputile na planinu. U međuvremenu si se izgubile, te su nakon čitavog dana, u teškom psiho-fizičkom stanju, dehidrirane i s opekotinama, tik do mraka,

kako se kraj puta bliži kraju. Pred nama ja uspon na Sinjal, najviši vrh Hrvatske. Iako je Sinjal krov Hrvatske, nije najviši vrh na Dinarskom masivu, nije ni među prvih tri. Viši od njega su: Troglav, Veliki Bat (koji ove godine nije uvršten u rutu) i Bunjevačko Brdo. Prva trojica se nalaze s bosanske, a Sinjal s hrvatske strane granice. Poznato je - o tom je u više navrata pisano i u Helopu - da državna granica presijeca Dinaru, danas RH i BiH. Granica koja datira iz 18 st. (Otomansko Carstvo i Mletačka Republika), a koja je do danas ostala nepromi-

strepeći što ću u njoj zateći. Naime, do danas zastava mi je već dva puta bezobrazno i bezobzirno otuđena. Nakon što je nađena, pod prijetnjom izbacivanja iz kluba, ako je još jednom izgubim, Mate mi ju je i treći put očinski povjerio na čuvanje, i tako stavio veliki teret na moja leđa, i moje bezbrižno pješaćenje pretvorio u košmar. Vjerovali ili ne, u našem klubu postoji osoba koja je slaba na zastave, da, dobro ste pročitali, u našem klubu postoji ženska osoba kojoj su fetiš zastave, pogotovo klubska; jednostavno gospođa

ne može odoljeti iskušenju da je pod okriljem noći ne prisvoji. Nevjerojatno! Mislio sam da sam u svom životu svašta vidio – imam nemali broj godina- i da me ništa ne može iznenaditi, ali ovo..... A Bože moj, svakom njegovo veselje.

Nakon obaveznog slikavanja s zastavom, slijedi spuštanje prema Brezovcu. Za razliku od uspona, gdje smo išli u skupini, prilikom silaska na slobodnu volju nam je dano, kojoj brzinom ćemo se kretati do cilja. Neki su odjurili, dok ja laganim korakom napredujem, želeći što više upiti pejzaže oko sebe koji se nižu jedan za drugim. Prolazeći Dulerom, nestvarno djeluju kamene skulpture, koje je veliki meštar isklesao, i ostavio zaboravljene pored puta (koja pate-tika, pljuc).

Kad sam dolazio u logor, ugodno me iznanadilo što je logistika danas stigla prije nas, što smo mogli uživati u hladnom pivu dok smo dočekivali ostale kolege. Ostataka dan ljenčarimo i tamaramo Brezovcem tražeći bunare i zavirujući u ostatke pastirskih pojata.

05.08. Brezovac- Knin

Osvanuo je Dan domovinske zahvalnosti, koji RH slavi kao pobjedu u Domovinskom ratu, koji je ujedno zadnji dan naših putešestvija, koje su započele u Voštanima i završit će u Kninu. Tik pred polazak pridružilo nam se 20-ak članova našeg planinarskog društva, te nakon „postrojavanja“ zajedno krećemo prema Kninu.

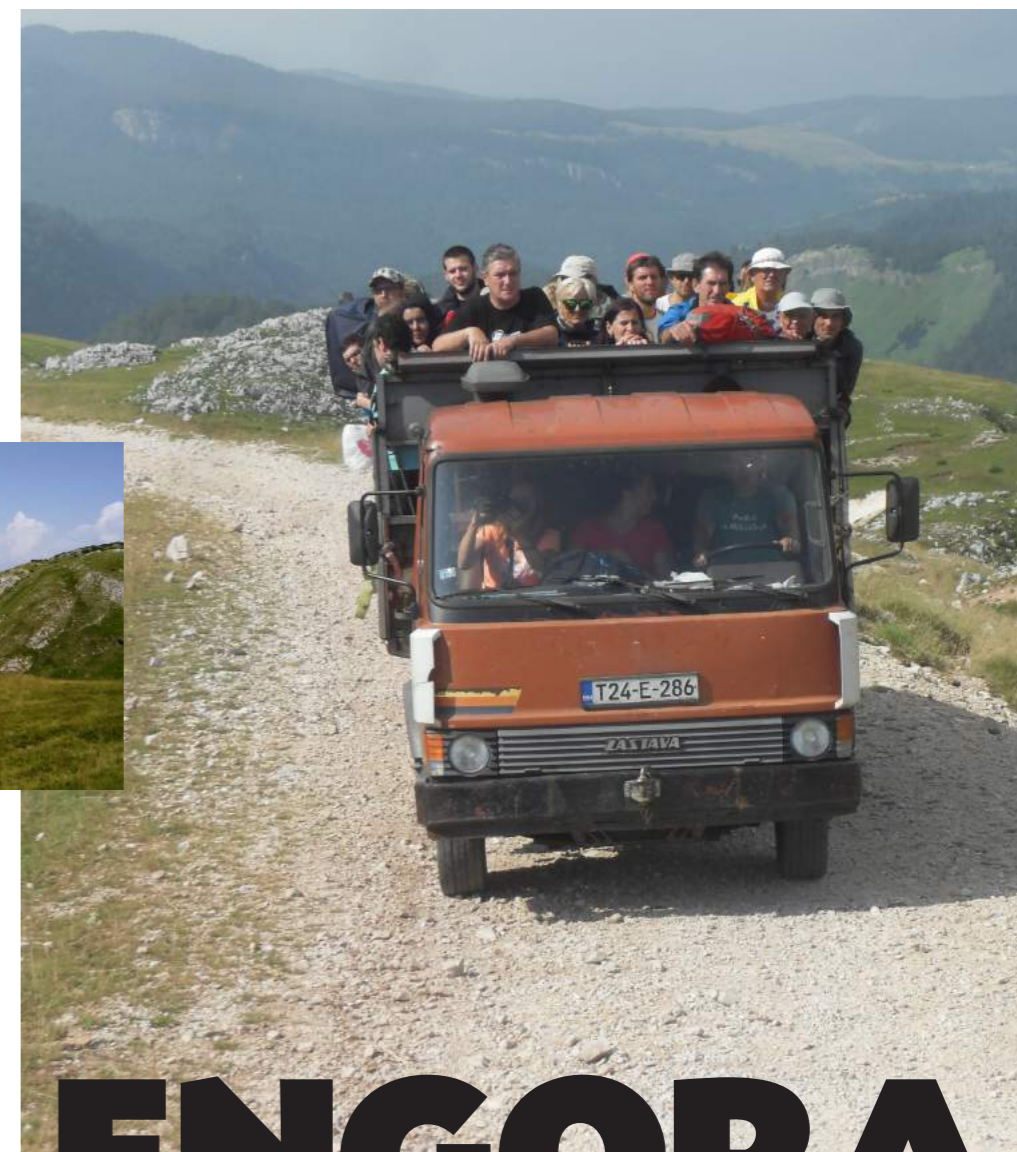
Ubrzo, na samom rubu Brezovca prolazimo pokraj starog, ruševnog lazareta, koji su podignuli mlečani gdje bi se za vrijeme epidemija (kuge) raskuživali ljudi, životinje, roba iz Bosne. Duž čitave Dalmacije postojalo je mnoštvo sličnih karantena s ciljem spriječavanja širenja zaraze.

Od lazareta priključujemo se na stari karavanski put (džada- turska riječ za put), koji je spajao Knin i Grahovo, kojim su prolazile karavane sa žitom, mesom, solju, rakijom, tovarima, kojim si prolazili volovi i ovce s pazara na pazar. Džada se

u međuvremenu pretvorila u proširenu makadamsku cestu koja nas vodi do sela Guge, koje su praktički predgrađe Knina. U Gugama marendajemo i čekamo da završi službeni protokol u gradu, da bi se mogli nesmetano kretati kroz čaršiju, i popeti se na tvrđavu. Moram priznati da mi nakon 6 dana planine pomalo smeta sva ta strka i graja po gradu. Suzdržat ću se od komentara na što ta fešta danas izgleda. Imam osjećaj da u svakom našem koraku, svakom našem žulju ima više dostojanstva nego

Probijajući se kroz gužvu

stižemo nadomak tvrđave, gdje nas čeka završni uspon, bezbroj skalina do brda Spas, gdje se nalazi jedan od najvećih fortifikacijskih objekata u Dalmaciji. Fokusrani na svaki sljedeći korak stižemo napokon na tvrđavu, podno zastave, gdje je i cilj našeg puta.

ZELENGORA

Damir Labor

Od prijevoja Čemer-no makadamskom cestom u pravcu Kalinovniku kamionima nas prevoze do Borovnog brda (1500 m). Cesta u dužini od 24 km izbija svaki kamenac na bubregu. Put vodi kroz šumovite predjele, a nakon toga se ukazuju ži-povisni pašnjaci i katuništa.

Prolazimo pokraj izvora Neretve. Na putu sa lijeve strane pruža se pogled na padine Oborenog točila, a sa desne strane se usjekao duboki kanjon Jabušnice sa prekrasnim pogledom na Jabučne stijene iznad kojih se smjestio Uglješin vrh i Bregoč.

Na početnoj točki našeg uspona (Borovno brdo) je raskršće puteva. Lijevo se odvaja put za Kotlaničko i Štiritsko jezero, ravno istošreni makadam vodi do Orlovačkog i Jugovog ili Borilovačkog jezera, jedinog umjetnog jezera na Zelengori, te desno markirani put vodi za Bregoč. Ovaj je put nazvan putem doktora Elčića, po preminulom planina-

ru, zaljubljeniku u Zelengoru.

U prvom dijelu staza kratko prelazi preko kanjona a potom nastavlja nepreglednim pašnjacima. Nakon sat i po hoda po stazi dugoj četiri kilometra stiže se na najviši vrh Zelengore, Bregač, visok 2014 m. Vrh je označen metalnim križem visine tri metra. Ispod nas u dubini se prostire Bregovačka lo-kva ispod Kozje strane, oko koje se nazire stado ovaca. Nomadski način života u planini ovdje još traje, za razliku od naših planina gdje se taj način života potpuno ugasio. Pogled leti i na stjenoviti greben Kalileje, travnato prostranstvo špicastog

Stoga i njegove pašnjake. Preko puta Stoga su Orlovac i Ljeljen, a iza njih Todor, sve u sto nijansi zelene. Spuštamo se prema Orlovačkom jezeru na visini od 1438 m, zapadno od vrha Stog. Jezero je dugo 250 metara, široko 120 metara i najveća mu je dubina 4,5 metara. Slijedi kupanje u gorskom oku, između pastira s ovcama i divljih konja. Kiša prekida idilu te kamioni dolaze po nas. Slijedi opet luda vožnja po izlokanoj cesti gdje je vrijeme davno zaustavljeno.

Nakon planinarenja po zelenoj Zelengori, slijedi posjet Tjentištu na Sutjesci. Lijepo je opet doći ovdje nakon 35 godina, sve je ostalo isto.

MONT

13. HELOP

Pripreme su trajale mjesecima, fizičke ali i psihičke, jer svega smo se naslušali: kakve nas opasnosti očekuju (objektivne i subjektivne), visinska bolest, žileti, kuloar smrti... uložili smo dosta u opremu a broj sa početnih 10 ljudi pao je na 6, čak se i sastav promijenio. Svejedno, svi smo se osjećali spremno za taj naš uspon na (drugi) najveći europski vrh. Od samog polaska vladala je pozitivna obiteljska atmosfera. Panike nije bilo, sve

smo se dogovarali u hodu, nije bilo prepirki što je bitno kod ovakvih visokogorskih uspona, jer je potrebno biti čiste glave.

Odlučili smo se da svatko napiše neko svoje viđenje našeg uspona... samo bi napomenila da je na vrijeme bitno sve rezervirati inače vas čekaju paprene cijene noćenja, poželjno je biti u odličnoj kondiciji, a zadnjih 6 mjeseci posebno zapeti sa vježbanjem i jačanjem, virujte tribat će vam sva snaga. Bit uspona: požuri polako.

MOJA AVANTURA

Anka Eregović

Mont Blanc nije bio moj san. Znala sam da se u klubu neki spremaju na Mont Blanc ali mene nije ni malo zagolicalo da idem. Nakon par mjeseci pitala me Tina Mošina idem li ja? Ne kažem. Zašto pita? Pa ne znam kažem ja. Ima jedno misto slobodno, ajde s nama. Bez puno razmišljanja kažem, mogla bi, upiši me. Toliko mene treba nagovarati da krenem u planinu. Dakle, kad sam odlučila ići znala sam da se moram psihički i fizički pripremiti. Glavu sam pripremila jako brzo a za tijelo je trebalo puno više vremena. Ja sam samo hodala, hodala svaki slobodan trenutak. Bez ikakvih straha sam otišla u tu avanturu. Često sam se pitala, zašto me nije strah? Odgovor sam pronašla u jednom trenutku spoznaje, zaključila sam da se nemam u životu čega bojati jer će i onako biti kako biti mora. Predala sam se u ruke Božje i pustila da me vodi. On najbolje zna što je za mene dobro. Ako mi je suđeno da ostanem na Mont Blancu, savršeno, za planinara nema boljeg kraja. Svakako bolje nego da me zgazi auto ili me nedaj Bože poide kakva boleština.

Moram pohvaliti Antoniu i Anitu jer su one najviše vremena i truda uložile u organizaciju. Svaka čast cure.

Ekipa je bila posve izmijenjena. Neki su odustali a neki zbog ozljeda nisu mogli. Pridružio se Joka u zadnji čas i to me je jako obradovalo jer

sam s njim posve sigurna. Inače bi i ja bila odustala. Drago mi je što nisam. Kao ekipa smo zbilja bili super, kao mala obitelj.

Prvi dio uspona: uspinjača, vlakici pa hodanje do prvog doma je bilo strašno naporno mislila sam da ću umrit pod teretom ruksaka koji nisam mogla sama ni dignuti. To je bila najluđa ruta, teški ruksaci, napori od uspona, visinska razlika 2000 m satrale nas. Glava mi je pucala ali sam sama sebe uvjeravala da to nije ništa. Sad znam da smo gotovo svi imali visinsku bolest zbog naglog uspona.

Drugi dan, olakšali ruksaka ali opet teški. Krećemo prema drugom domu i prolazimo kuluar smrti. Sigurna u sebe i svoju ekipu uz Božju pomoć sigurna sam da će moći proći bez problema. Tako je i bilo. Ali smo skoro izgubili glavu tamo prije kuloara di se uopće nismo nadali. Bježanje ispred kamenja koja idu na vas je doista luda igra na sreću. Samo nas je Bog čuva da nam ne polomi noge. Napokon se sretno ispeli do drugog doma po ogromnim stijenama i silama.

Svi spremni, sretni i veseli čekamo da krenemo ranim jutrom na vrh. Šok oko 9h navečer. Informacije o lošem vremenu i da ne možemo krenuti na vrh sve nas je šokiralo. Tuga i nemir uvuka se u mene. Neželim da nas uhvati panika. Ja i Antonija idemo na spavanje a neće san na oči. A onda se obratim mom stvoritelju. Bože moj ti znaš da mi svi želimo na vrh ali ako je netko od nas u opasnosti zaustavi nas. Isto tako te molim da nam pripraviš dobar put da se popnemo. Neka bude volja tvoja. U molitvi zaspem i sanjam svašta, sve se svodilo na to da na vrh nemogu. Probudim se u strahu, pogledam kroz prozor i

vidim tikica za tikicom, vraćaju se ljudi nazad vrijeme i dalje loše. Nema više spavanja ležala sam budna a dan nikako da svane.

Napokon odlučimo krenuti oko 9h pa što bude.

U dva naveza po troje krenemo i uz Božju pomoć nadamo se da će moći uspjeti. Nemam ni dalje nikakav strah i to mi nije drago. Uпитam se Bože jesam li ja nor-

malna? Sad znam da sam bila normalna i puna dobre energije, pa su je vjerojatno i oni oko mene osjećali. Polako korak po korak ja i moja dva anđela (Joka i Luka) i za nama drugi navez. Naporno je teško dišem, opterećuje me silna oprema ali tako mora biti. Nastojim ne misliti na težinu. Molim se dišem i gazim, to je sve što trebam raditi uvjeravam sama sebe. Odmor na sklaništu, odluka da idemo dalje i činjenica da smo prošli dobar dio puta nekako mi je dala nadu da će moći to odraditi. Ponovo polako krenemo i onda procjep koji treba proći i popeti se na ledenjak pomoću konopa. Uffff odakle mi snage jedva i noge dižem. Zato postoje moji anđeli uz njihovu pomoć popnemo se bez puno muke. A onda žilet o kome sam se naslušala koje kakve priče. Meni osobno ništa posebno, moraš paziti kao i na svakoj padini jer na

Mont Blancu si često na žiletu. Uvijek na jednu stranu imaš ogromnu padinu a ovdje imaš s obe strane. Pogled s žileta je predobar pogled u bezdan.

Kad najednom Joka podigne svoj slavni cepin i povik evo nas uspili smo ostati će mi zauvijek u sjećanju. Gledam ga u nevjerici zar već, jer sam se ja to popela na Mont Blanc. A Bože fala ti ponavljala sam, suze, suze nemogu ih zaustaviti. Grlim se i plačemo od sriće. Ljudi to treba doživjeti to se riječima opisati ne da.

A sad moj zadatak, moram se za Torcidu Rogoznice slikati s Hajdukovim šalom. I još nešto, moram viditi šta mi je to dala moja prijateljica Sanja Lelas. Rekla mi je ovo otvori na vrhu ako se popneš. Evo popela sam se, znatiželjna me pojede. Brzo otvaram, ruke već ne osjećam na -15 c ali moram vidjeti što je to. Otvorim i suze ponovo krenu, sliku gospe SINJSKE držim u ruci na vrhu Mont Blanca i plačem ko kiša i sretna ko nikad. U trenu pada odluka, ako se spustim živa s Mont Blanca i dođem mojoj kući krećem na hodočašće u Sinju iz Solina 30 km. Održala sam obećanje. Srce mi se razigralo, sreća me preplavila. Hvala ti Marijo što si nas čuvala i bila s nama. Evo odakle snaga i mir u mom srcu i mojoj glavi. Hvala mojoj dragoj Sanji na najljepšem poklonu koji sam dobila ikad.

Na povratku sam potpuno uživala, polako, srca ispunjena srećom, neki blaženi mir koji sam osjećala i zahvalnost ispunilo je cijelo moje tijelo. Cijelim putem sam imala potrebu zahvaljivati, najprije Bogu a i svakom članu moje ekipe. A posebno hvala Joki, on je bio poslan od Boga da bi se ja popela na tu zaleđeno planinu.

MONT BLANC

NISMO SE ŽELJELI

Ale Omerović

Moja odluka da idem na taj uspon bila je jasna – idem u navez s onim tko mi je siguran. Još u Šibeniku ona je rekla da ne želi mene u navezu, ali iskreno rečeno baš nju nitko nije želio sa sobom, jer je poka-

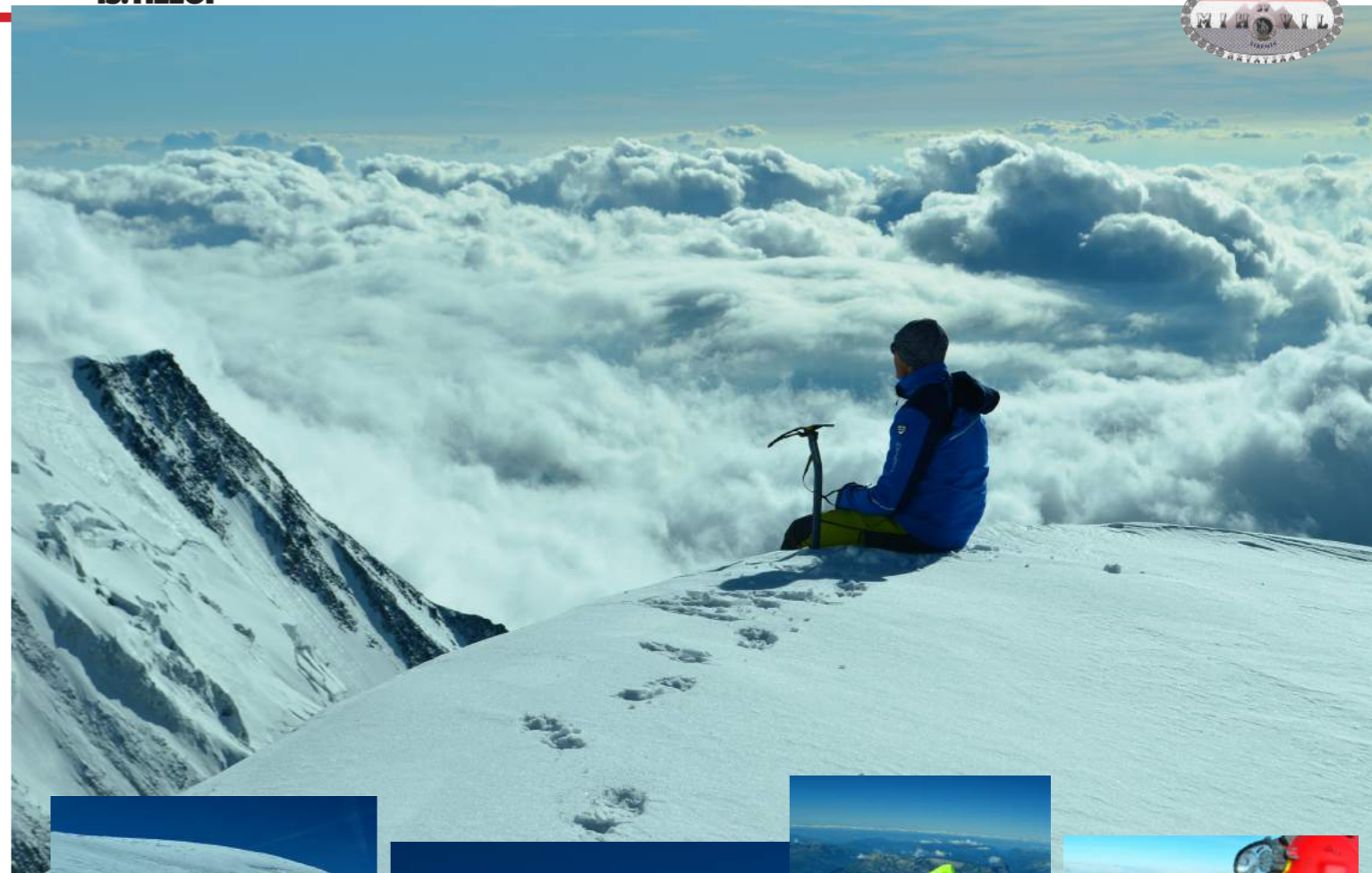
zivala najviše nesigurnosti u sebe. Gledajući njene oči dok smo u Chamonixu jeli kebeb bile su pune straha od tog kuloara i žileta, već ona gine od kamenja koje leti sa 500-600 metara kroz grotlo kuloara, a i pada niz padine žileta isto toliko duboke i strme. „Vrati se, ostavi to za sutra, sad uživaj u Chamonixu“, trgnuo sam je iz tih misli.

Nakon velikih priprema evo nas tu, ispred kuloara smrti, navezujemo se skupa, baš nas dvoje, i odlučno krećemo savladati te svoje strahove. Taj strah ima svoje mjesto, dijelom sam ga i ja osjetio, u povratku kad

je ispred Luke i mene metar-dva iza jednog planinara proletjela jedna kamena gromada 200-300 kg teška i povukla cijelu rijeku manjih komada. Doista je pogibeljno, a ubilo bi i slona u takvom ubrzanju i silini kojom doleti. Prolazimo ga, dršće, puše, osjećam njen dah, a onda olakšanje, prošli smo ga, razbila je jednu barijeru i sad žestoko gazi dalje...

Sutradan, jutro, 9 sati. Navezujemo se odmah ispred doma, opet osjećam njen strah. Nismo ni krenuli, a već je ona na žiletu i bori se s tim strminama, ali odlučna je da ide pa šta bude. Svaka čast na

hrabrosti. I nakon četiri sata uspona evo ga – taj famozni žilet je ispred nas. Osim malo umora i onog umišljenog straha u njenim očima vidim odlučnost da ide do kraja. Osjećam da zateže navez, dršće mi užu u pojasu... ali hrabra je i jaka, samo da se okuraži i sebi kaže – ja to mogu, a znam da može puno. Izlazimo na vrh, osjećam zadovoljstvo i sreću, radost... sretan sam zbog te cure koja prije dvije godine nije bila u stanju popeti Biokovo, a za tako malo vremena evo je tu – na vrhu Mont Blanca, popevši ga i pobijedivši sve svoje strahove!

Luka Dubravica

Dosegnuti najviši vrh Alpi i Francuske, dugo mi se mota po glavi kao jedna od želja koje san tija ostvariti jedan dan u budućnosti. Ta moja priča koju san ispriča kolegi me povezala sa iston takvon idejon nekoliko člano-va iz kluba. Tako iznenada ono šta se zamišlja za jedan dan, došlo je na dnevni red. Uz tehničko znanje, fizička snaga je glavna stavka koju treba dobro uzeti u obzir. Pripremali smo se samostalno i grupno. Od početna dva auta ljudi, topili su nam se ljudi koji su bili spremni ići, pretežito zbog drugih privatnih obaveza, te na kraju nas je bilo šest. Mi na putu, ma baš super da nas je samo šest, svi smo vrhunski pozitivno raspoloženi. Nakon 1100km vožnje dolazimo u Chamonix di smo se smistili u kamp. U gradu provodimo par dana uživanja i trošenja novaca. Došlo je vrime da idemo na uspon jer ako ostanemo još jedan dan nećemo imati za papar više. Prvi dan uspona došli smo do Tete Rose, na tom dijelu puta nema nekih težih dijelova. Na Teti slatko večeramo, družimo se uz prekrasan zalazak sunca i u pozadini divimo se stijeni na kojoj je smješten drugi dom Gouter. Drugi dan od Tete idemo prema domu Gouter na tom putu susrećemo se s manjom gužvom, pretežito se nagažvalo na kuloaru smrti, kamenčići lagano sipe šta stvara malenu nelagodu jer san se nagleda videa di tu znaju prolićati ogromne stine, u šta smo se uvjerali dok smo se penjali pokraj kuloara prema domu. Na dom Gouter došli smo za oko 2 sata penjanja. Od tog dijela kreće stalni snijeg i osjetno niže

NAŠ NAJMLAĐI

temperature. Završni uspon planirali smo od Goutera kreniti oko 2-3 sata poslije ponoći kako bismo imali najčvršći snijeg i dovoljno vremena za povratak u slučaju dužeg zadržavanja na toj dionici. Zbog naglog pojačavanja sjevernog vitra na uspon krećemo tek u 9 sati ujutro kada vjetar slabi na prihvatljivih 40 kmh. U dva naveza po tri osobe sti-

žemo do skloništa Vallot za tri sata te od skloništa dodatna tri sata do vrha. Teško je opisati osjećaj na vrhu, svako u svom filmu, grlili

smo se i urlali, oči su nam svima sjale od sriće. Vridilo je, svaki trud ili teški trenutak se isplati. Planina nas je nagradila prekrasnim i hladnim danom. Ta hladnica od -15 vjetrovitih stupnjeva samo da do znanja na kojem se mistu nalazimo i još te više tira da poštuješ tu moćnu planinu koja ti daje mnogo a ponekad isto tako može oduzeti.

13. HELOP

MOJE VIĐENJE USPONA NA MONT BLANC

(VIŠE FOTO-OBJEKTIVOM, A MANJE RIJEČIMA)

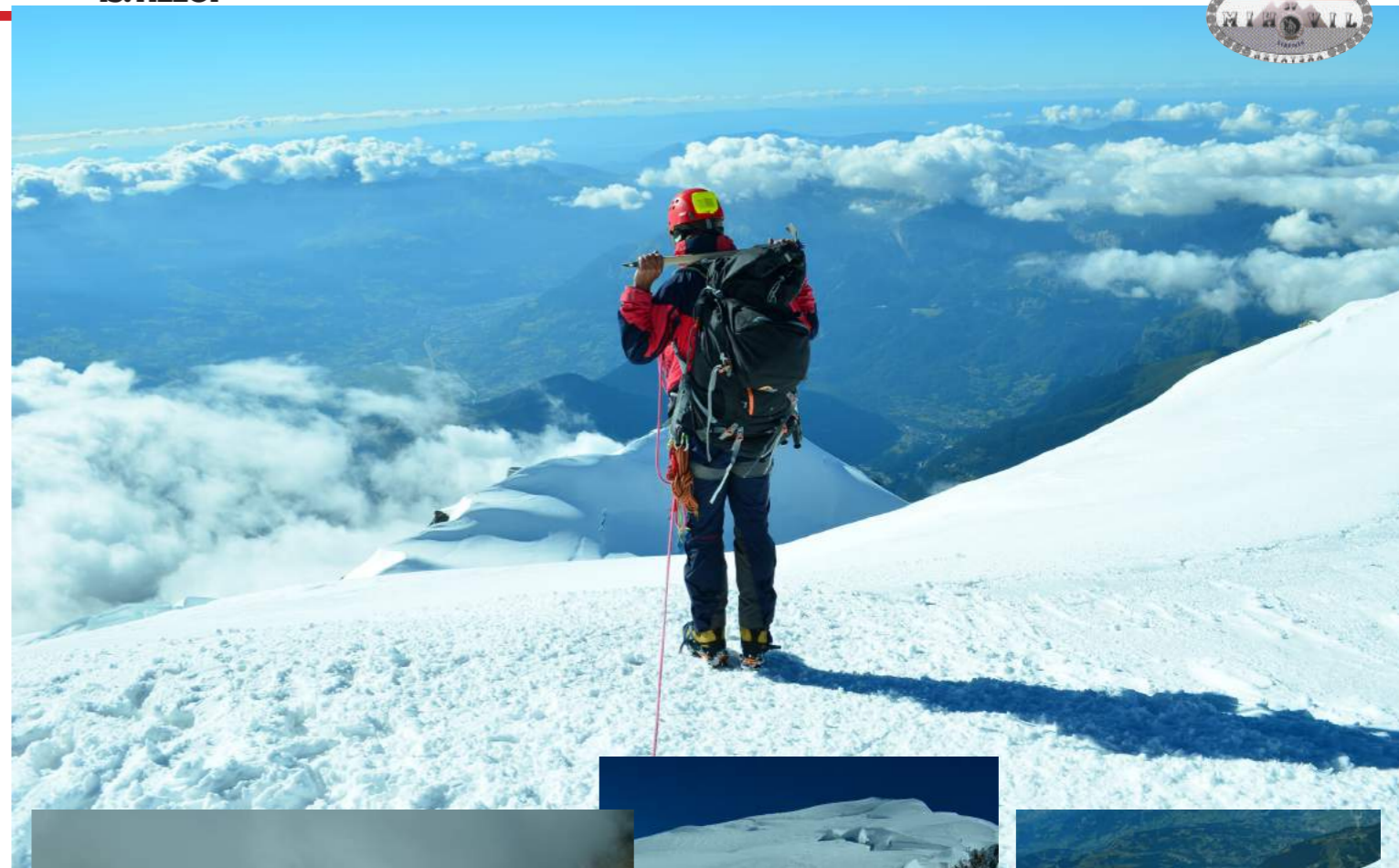

Joso Gracin

Mada sam se odavno želio popeti na Mt.Blanc, mislio sam da ovaj puta nisam spreman za to. Kondicijski sam mogao ići, ali prije nego što se odlučiš za tako nešto jako je bitno da i u svojoj glavi sve posložiš. Uglavnom, ekipa od devet ljudi bila je već odabrana, Antonija, Anita, Ale, Anči, Luka, Kralj, Kolombo, Mošo i Tina. U jednom trenutku dok smo bili na Prokletijama osjetio sam onaj stari dobri poriv i ponovo začuo onaj poznati glas što mi uvijek kaže – Ostvari ono što si naumio. Pošto se želje najčešće ostvaruju, ali samo kad su iskrene, i ova moja se ostvarila i to neplanirano.

Nekome sam tada napomenuo, vjerojatno Antoniji ili Aniti koje su se uhvatile organiziranju uspona na Mt.Blanc – Ako se slučajno ukaže koje mjesto, možda bih se mogao pridružiti ekipi. Nažalost odustalo je čak četvero ljudi. Kolombo zbog koljena, Kralj slomio prst na nozi, a Moši i Tini nije odgovarao termin. Preostaloj petorki bilo je jako drago što idem s njima. Imao sam odgovarajuću opremu i već nekog iskustva s usponima na visoke planine, a dobro sam se snalazio i u zimskim uvjetima. Uglavnom bio sam jako sretan što sam se

našao u ekipi za Francusku. Bili smo jako šaroliko društvo, počevši od godina, pa do svega ostaloga. Anči, Ale i ja pripadali smo generaciji rođenoj 60-tih, Anita 70-tih, Antonija 80-tih, a Luka najmlađi 90-tih. Raspon godina od najstarijeg do najmladeg bio je čak 29. Toliko različiti, a opet u svima nama isti poriv i ista volja. Čim smo krenuli s teškim rukšacima od kraja zupčaste željeznice do prvog doma, Tete Rose, znao sam da ćemo svi doći na vrh. Uz jaku volju i dobar motiv svi smo imali i snage i izvrsnu kondiciju. Bez dobre kondicije ne treba ni pokušati o usponu na Mt.Blanc. To je osnova za uspjeh, a tek onda ide sve ostalo. Jedino što nas je moglo zaustaviti na usponu prema vrhu, bilo bi jako loše vrijeme, ali i tu smo imali sreće. Planina je u zadnji trenutak smirila jake vjetrove, pa nam dopustila da krenemo prema vrhu. Bez problema smo prošli zlokobni "kuloar smrti" i neznadni "žilet", pregazili sve bijele padine pred sobom, pa ostvarili ono zbog čega smo došli u Savojske Alpe. Na 950-tu godišnjicu od prvog pisanog spomena Šibenika, dana 12.08.2016. na najvišem vrhu Alpa, ponosno smo rastegnuli zastavu s likom Sv.Mihovila, zaštitnika našeg grada i našeg kluba. Visoko nad Chamoniem, na visini od 4810 metara naša bijela zastava se na suncu i vjetru stopila s prekrasnom bjelinom Mont Blanca.

U zemlji kebaba i skupe pive

Anita Živković

Cijela priča započela je davno prije samog uspona na Mont Blanc. Popevši Kučki kom pao je dogovor da idemo u Francusku i zahvaljujući Antonijinoj odlučnosti i organizacijskim sposobnostima eto nas tamo godinu dana kasnije. Da nje nije bilo sve bi ostalo samo na nekakvom laprdanju kako ćemo jednog dana tamo otići. Sve je proučila, uložila jaaaaako puno truda i vremena, organizirala sve do najsitnijeg detalja i napravila to vrhunski... bez greške. Bilo nam je stvarno genijalno, atmosfera super, obiteljska, puno smijaja (uglavnom stankovački humor), malo suza, ali samo radosnica. Par dana prije uspona bilo je onako laganini. Uživali smo šetati ulicama Chamonixa jedući poznati francuski kebab i pijući pivo koje košta 70 kuna. I onda je šali došao kraj. Više nije bilo laganini, sad se to

već se pretvorilo u laganini uživanciju. Ja sam naravno bila najzabrinutija od svih, ostala sam potpuno zatečena pogledom na gorostasnu planinu i ledenjačke pukotine koje sam vidjela prvi put u životu. Mučio me prelazak preko kuloara smrti i taj žilet koji mi nije davao mira. Mislim da sam u mislima tisuću puta preletjela preko kuloara. Strah nije bio neopravdan niti je prelazak bezazlen. Muški su tu potegli junački, svaki po jednu žensku u navez i trk. Joka je savršeno diktirao tempo jer da je bilo pustiti Alu došli bi gori za 3 ure, a ne za 6. Ustvari, on bi doša... I tako... Ja sam cilo vrime zapomagala da neću s Alom u navez jer će udriti tempo koji neću moći pratiti i vrh će za mene ostati samo neostvareni san težak 1000 eura. Naravno ne trebam ni spominjati da sam završila s njim u navezu. I bilo mi je genijalno.

Dugo sam smišljala šta ću napisati u za Helop i ništa pametno mi nije padalo na pamet. I onda slučajno nalem na par rečenica prof. Ane Bučević, autorice i motivacijskog govornika i pomislim pa to je to, to je ono što imam za reći: *Kada krenete na putovanje ostvarenja vaših snova, ne dozvolite da vas glasovi sumnje drugih ljudi zaustave... To su njihove sumnje. Ne dozvolite da postanu vaše... Samo hrabro nastavite dalje, jer što budete sve dalje stizali, ti glasovi postat će tiši... A kad ostvarite svoje snove, onima koji su sumnjali u vas, pomoći ćete vlastitim primjerom da i oni sami prestanu sumnjati u sebe.*

Veliko hvala svima onima koji su virovali u mene ali ipak najveće hvala onima koji nisu i koji su govorili da nema šanse jer kad mi je bilo najteže sitala bi se njih i pičila dalje. ❤️

OSTVARENI SAN

Antonia Viljac

U kratko, svih 7 dana osjećala sam se kao u nekom filmu, bajci. Sve je nekako lipo teklo i unatoč tome što smo skoro sve otkazali zbog lošeg vremena - imala sam osjećaj da ćemo ispenjati Bijeli vrh. Hvala svima na podršci, iako je bilo različitih mišljenja o našem usponu i ponosna sam na sve nas što smo uspjeli ostvariti ideju koja se rodila lani, spremali se za turu pa skoro cilu godinu, prošli visokogorski tečaj i lunjali po snježnim vrhovima.

Da ne duljim, prilažem vam, mogu slobodno reć planinarsku himnu, mislim da je iz teksta sve jasno: kako sam se osjećala i osjećam kad su u pitanju planine.

VRH

(autor: Sina Jakelić, izvodi: Libar)

za tajne su dom visine, odajem se zovu planine
katarza za moje brige oduvijek je carstvo bjeline
dok kroz klance i litice gledam Boga u lice
k'o prkosni srednji prst sudbine na svaki Vrh upisat ću ime
zovu planine...
goli krik iz dubine me goni u srce divljine
gdje za tajne su dom visine, mene zovu daljine
dok studen ruke i noge grize, vežem dušu kroz karabiner
tu na ledu krv ista vrije, kroz zmije i macakline
zovu planine...
vječni led, moćni snijeg... vadi cepine!
čisti zrak, srcu spas... mene zovu planine!

Mate Koštan

70tak sudionika kojima se na vrhu pridružilo još 30tak članova iz Kaštela i Splita, svi redom u ljetnom izdanju. Dan je bio prekrasan, a uvjeti savršeni pa je cjelokupni uspon tako velike grupe planinara i ostalih sudionika željnih aktivnog odmora u planini prošao bez zapaženijih pro-

planinara na uključivanje u Stanicu kao novi budući planinski vodiči i organizatori nekih budućih izleta ili tura.

Da bi dali priliku novim članovima, Komisija za vodiče Hrvatskog planinarskog saveza je organizirala tečaj za vodiče A standarda na Promini, tijekom dva vikenda

ljević, instruktorica i liječnica Livia Puljak i instruktor Marijan Buzov. U edukaciji i svojstvu asistenata bili su prisutni i kandidati za instruktore Natalija Andačić, Tatjana Bračanov, Gradimira Bumbak i Joso Gracin. Od strane Potkomisije za školovanje na tečaju je sudjelova-

diča i skupine, a organizirane su i vježbe prve pomoći, organizacija spašavanja i transport planinara. Dobre vremenske prilike dopustile su da se odradi vježba bivakiranja i vježba priprema za turu.

Novi vodiči pripravnici pristupit će matičnim stanicama vodiča Zadar, Šibenik, Split i

tima u prostorijama stanice održana je izvanredna izborna skupština SPV Šibenik na kojoj se biralo novo čelništvo Stanice. Nakon tri godine palica je predana mladim entuzijastima, novim vodičkim snagama šibenske Stanice planinarskih vodiča i to redom;

bile dr. Tea Juranić i v.med. sestra Željka Gverić, obje aktivne članice HGSS Stanice Šibenik. Po završetku predavanja i praktičnog djela za članove stanice, uz njihovu asistenciju ponavljali i usavršavali znanja iz pravilnog pristupa nesrećenom, zbrinjavanja osoba u nesvi-

asocijacije (UIAA).

Na ispit je izišlo troje članova Šibenske stanice i to; Damir Pešić, Mate Koštan i Tomislav Pavić i svi su ga uspješno savladali prezentirajući pred komisijom, poslignje odrađenog pismenog ispita, stečena znanja i vještine kroz izradu šumskog gelen-

STANICA VODIČA ŠIBENIK

- TURBULENTNO ALI I DALJE AKTIVNO

Kratak osvrt na rad Stanici planinarskih vodiča Šibenik i njenih članova.

Stanica je 2015 godinu završila sudjelovanjem na tradicionalnom zimskom pohodu organiziranom 27.prosinca na najviši Hrvatski vrh Dinare, Sinjal (1831m). Ovaj zimski uspon je bio sve samo ne zimski.

Iz Šibenika je krenulo oko

blema i ozljeda.

U 2016 godinu Stanica ulazi sudjelujući u brojnim izletima kluba Sv. Mihovil kao i organiziranim turama i pohodima i sve to na čelu za pročelnicom stanice Tatjanom Bračanov.

Jedna od funkcija Stanice je obučavanje i usavršavanje postojećih vodiča kroz tečajevе i praktične vježbe te ujedno i poticanje aktivnih

početkom travnja.

Na tečaju je sudjelovalo 28 sudionika. Polaznici su bili iz planinarskih udruga: PD Paklenica, Zadar, PD Sveti Jure, Solin, HPD Adrion Gradac, PK Split, HPK Sv. Mihovil, Šibenik.

Voditeljica tečaja bila je instruktorica HPS-a Slavica Šindija, a uz voditeljicu instruktorski tim činili su instruktorica Marica Miha-

la i instruktorica Nada Ilić Pekić.

Prema dinamičkom planu tečaja, a u skladu s Programom školovanja i odlukama IO Komisije, izvedena su predavanja i praktičan rad na terenu. Praktičan rad obuhvaćao je orijentaciju, kretanje, vođenje i korištenje opreme te izradu šumskog rukohvata ili gelendera. Kroz vođenje radilo se na komunikaciji vo-

đar, te će kroz vježbe stanica i osobni rad usavršiti stečena znanja i vještine koje su stekli na tečaju.

Nakon završenog tečaja članovi stanice sudjelovali su na osiguravanju tradicionalnog uspona na Dinaru održanog 28.svibnja u organizaciji PD Paklenica – Zadar zajedno sa kolegama iz Stanice planinarskih vodiča Zadar. Istog dana u večernjim sa-

pročelnik: Paško Ninić, HPD Kamenar

Dopročelnica: Antonia Viljac, HPK Sv. Mihovil

Tajnica: Tina Krnić, HPK Sv. Mihovil

Oružar: Mate Koštan, HPK Sv. Mihovil

Sredinom lipnja održana je godišnja stanična vježba prve pomoći u kojoj je sudjelovalo 16 članova SPV Šibenik. Instruktorice su

jesti, tehnike oživljavanja, imobilizaciju, rane i zavoje te tehnike pravilnog transporta nesrećenog. Uz redovnu godišnju vježbu održana je vanredna vježba 26.listopada kao priprema vodiča pripravnika za izlazak na ispit za polaganje ispita A standard – ljetno planinarenje (vodiči društvenih izleta) prema standardima krovne međunarodne planinarske

dera, orijentacije u prostoru po azimutu te pružanja prve pomoći nesrećenom.

Godinu Stanica završava ponovnim sudjelovanjem na tradicionalnom zimskom pohodu na vrh Dinare ali ove godine na dan 26.prosinca2016. Nadamo se da će nas i ove godine vrijeme poslužiti kao i prošle na zadovoljstvo svih sudionika.

Vidimo se u planini...

7. OPĆA PLANINARSKA ŠKOLA (ILI NIKAD NE RECI NIKAD)

Milena Božikov

Dolazi moja Anita (prija -znamo se doslovno od rođenja) na kavu i kaže idem u planinarsku školu, očeš i ti? Oću, ispalim ja ko iz topa!!! Mislim da se još od šoka nije oporavila. Znači..... imaš predavanja sridom i izlete nediljom, na kraju imaš završni ispit, spava se dva dana na Dinari u bivcima. U čemu??? Nikad čula, ups. Objasni ona meni šta je bivak, ma jesi ti normalna ja ti ne spavam u tome!!! Sorry, malo sam razmažena haha. Al dobro, nagovori ona mene i prijavimo se mi u školu. Zadatak da vodi ovu školu dobio je Zoran Kolombo koji je uspio doći do glasa iako su od 30 polaznika 24 bile žene haha.

Predavanja su nam držali: predsjednik Mate o povijesti kluba i Kolombo, Antonija V, Antonija P, Mošo, Tina K, Ana K, Dijana Š, Joka, Lemac, Krešo, Željka, o svemu i svačemu: povijesti planinarstva, planinarskoj opremi, prehrani i higijeni, orijentaciji, meteorologiji, planinarskoj opremi, HGSS-u, alpinizmu, speleologiji, prvoj pomoći.....

Zanimljivije od teorije je

uvijek praksa.....pa tako je naš prvi dir bila Orlovača. Našli smo se zorom ranom kod kuglane i priko Šubićevca na

lagani uspon stazom dugom 22 km do planinarske kuće u Alatima di nas je dočekaio savršeni fažol s kobasicama,

pa smo se uz okrijepu još malo odmarali i zafrkavali, a nakon toga vježbali čvorove, one poznate koji imaju imena, a usput izmislili i neke nove, još uvijek im se ne zna ime ni svrha. Sutradan su zaredale lagane upale mišića, jer 22 km je ipak 22 km, al nakon oporavka juhuuuuuuu, jedva čekamo drugi izlet.

Drugi dir je bio dvodnevni boravak na Mosoru i spavanje u domu. Prvi dan penjanje do doma, pa vježbanje orijentacije i izračunavanje azimuta, navečer roštiljanje i nadoknađivanje izgubljene tekućine u toku

dana. Nas nekoliko se ekipi pridružilo ujutro, pa smo zajedno nastavili do Velikog

Kabala preko Vickovog stupa. Kolegica Lilja je imala i vatreno krštenje odmah na početku, puknute obedvigjze, tako da je cili Mosor prošla u gojamazalipljenima sivom trakom, bravo Liljo!!! Iako smo većinom svi početnici uspješno smo savladali uspon i ekipa se pokazala odlična, puno zafrkancije i potpore uz neizbježno „gunjaj“ našeg profesora. Za vrijeme odmora kod uspona vježbali smo čvorove i ovaj put smo bili toliko „uspješni“ u vezivanju čvorova da su iskusni planinari padali u nesvijest od smijanja.

Praksa treći dio - uspon na ĆorinLacmen, jedan od vrhova kraljice Dinare. Ovaj put školarci su iz nekog razloga većinom lagano „picali“ pa nas

je bilo samo 11, ali uz dosta iskusnijih planinara koji su nam se pridružili bila nas

je svejedno lipa družina. Uspon je počeo kroz predivnu šumu, što je trajalo jako kratko jer se kraljica odmah pokazala u svom pravom svijetlu, samo kamen i trava, a na jednom dijelu ni trave jer ju je nekoliko dana prije nas poharao

jugo na samom vrhu, odličnu ekipu i zafrkanciju privedi smo kraju i taj uspon. I koliko god bilo lipo na Orlovači i Mosoru, mogu slobodno reći da je moja ljubav prema planinama počela baš ovog dana.

straha na požar, pa su prizori na trenutke bili jako tužni. Uz odmor u Dražica docu i ispred pl. skloništa Hrvatski vitez Josip Goretta uz neizbježne rasprave čija je panceta bolja, predivan pogled na Peručko jezero i ludo

Neke smo izlete otkazali zbog kiše, pa je ekipa u klubu već počela zezati Kolomba da nas previše pazi i mazi (mi se naravno nismo složili s tim haha), ali sve će nam se to obiti o glavu, pokazat će se na Dinari na kraju.

Penjački dio smo odradili na penjalištu Čikola. Neki su došli do pola, neki do vrha zadarnog smjera, ali baš svi su provali penjanje i uz poneke rasparane gaće, koje oderano kolino, svi smo preživili.

Šećer na kraju škole-Dinara-Sinjal. Prvo ozbiljno pakiranje (pretrpavanje) ruksaka. Kad sam završila sa pakiranjem, mila majko jedva digla ruksak sa poda, kako ga staviti na leđa, a još bolje kako ga nositi dva dana. Krenili smo u subotu rano ujutro, stali na neizbježnu kavicu u Vrliku i onda je počeo naš uspon. Ekipa iskusnijih planinara je bila „oduševljena“ instalacijama koje smo poslagali po ruksacima, tako da smo prije pokreta obavili i popravak pakiranja. Izdana je naredba „gunjaj“ i krenili smo..... Početak je bio malo težak jer je nekima, čitaj meni, došlo malo slabo iz nekog razloga, ali tu se ekipa pokazala ko prava ekipa, napravi hladu, daj hrane, daj piti, budi podrška i vrlo brzo sam „oživila“, pa posebno hvala Tei, Moši, Boži i Svjetlani. Penjali smo lagano neka dva ipo sata, uz nekoliko odmaranja i degustacije neizbježne pancete i savršene izvorske vode. Kako smo se približavali našem „prenočištu“ odnosno vrtači, ono je što je počelo kao lijep i sunčan dan se lagano počelo pretvarati u nadolazeću neveru, tako da nije bilo vremena za vježbanje izrade bivaka, nego je iskusna ekipa brzinski napravila bivke da se što prije sklonimo od

nevere. Uru ipo smo promrzli sidili u bivcima, dok je vani bio spektakl, kiša, krupa, munje i gromovi. Bilo nam je žao zbog onih izleta otkazanih zbog kiše, jer ovo je bila osveta za sve haha. Kad je napokon stalo i kad smo izašli vani, imali smo šta viditi.....krupa svuda, krupa oko nas, a mi bi kao trebali naložiti vatru. Krenili smo najprije sa popravljanjem brzinski složenih bivaka, presvlačenjem mokre robe i rasporedom spavanja. U jed-

nom trenu....vatraaaaaaa, uspili su !!!! Bravo ekipa, ne da su je upalili, nego i održavali cilu noć (hvala najviše kolegici Anki na cjelonoćnom čuvanju vatre Junatoč kiši koja je kasnije opet počela padati. U neko doba večeri stigla je ekipa koja je krenila za nama kasnije popodne, mokri do kože i poprilično promrznuti gazili su po mraku praćeni grmljavinom, pa svaka čast na avanturi koju su uspješno preživili. Neki su rano išli spavati, drugi su ipak roštiljali uz vatru i grijali se toplinom vatre ili tekućinom

(zaliha naravno nije nedostajalo). Ujutro sam se probudila jako rano jer se od hrkačke ekipe na čelu sa dirigentom profesorom Kolombomviše nije dalo spavati,(iako da mi je netko ranije rekao da ću opće spavati u onakvim uvjetima rekla bi da nije normalan), razmijenila po koje dobro jutro s promrzlim kolegama koji su se već grijali kraj vatre i nas nekoliko je izašlo iz vrtače i popelo se na okolne stijene i bio je to jedan od onih vauuuuuu prizora, kišom okupana planina, predivan izlazak sunca, mir i tišina, ukratko divota!!!! Nakon doručka smo krenili osvojiti vrh, laganih otprilike sat penjanja i eto nas , Sinjal 1831 m, jeeeeeeeeee!!!! Sritni, uzbuđeni, zadovoljni, ne da se opisati, uspili smo!!!! Na vrhu

slikavanje naravno i čestitke na uspješnom osvajanju Sinjala. Planirani usmeni ispit i popodnevno roštiljanje naglo su otkazani zbog opet prijeteeće kiše, pa smo brzinski spakirali stvari i krenili se spuštati. Baš tada je počela dosadna kiša koja nas je pratila cijelim putem.

Umrne ko nikad do tad dobro su nas oporavili piva i deterdžent (čitaj radler)u nezaobilaznoj Brnjici!!!!

Uspješan završetak škole proslavili smo tulumom u Alatima uz dobru hranu, piće i dodjelu diploma školarcima. Neki će ostati samo na završenoj školi , neki su već odradili dosta izleta i nakon škole, jedan dio je ozbiljno „zagrizao“ i za druge škole penjačku i speleo, ali jedno je sigurno svi su zadovoljni školom i ekipom i neka prijateljstva će ostati zauvijek.

Ugrabiti dan kad Velebit šuti

Maca Crijenak

Ato su po vremenskoj prognozi 8. i 9. kolovoz. I nije mi težak ni pretrpani ruksak niti sunce u očima, čutio se miris planine. Rano na Strugama. Sklonište me rastuzilo, kao oronuli starac, zaboravljen od svih. Na trulj klupi samo vojnik HV, Dražen, otvara 27 kg težak ruksak i širi šator. Iako mlad, razumije moju strast prema planinama, govoreći mi o prijatelju, Nikoli Horvatu,

koji je ove godine krenuo na Stazu Pacifičkih vrhova, dugu 4300km. Nama znana staza iz knjige Divljina (nikolahorvat.com ili blog -hodam). Noć, puna bučnih puhova i panika dviju Francuskinja, nije za spavanje. Marasovac, hladan eliksir za sretan početak. Jutro s mirisom trave i niske borovice. Sunce nestaje među oblake, odjednom magla prekriva sve. Hodočasnici sa Tulovih Greda mi govore da ne brinem, razići će se. Na Vaganskom vrhu samo šapat vjetrova među vlatima trave.

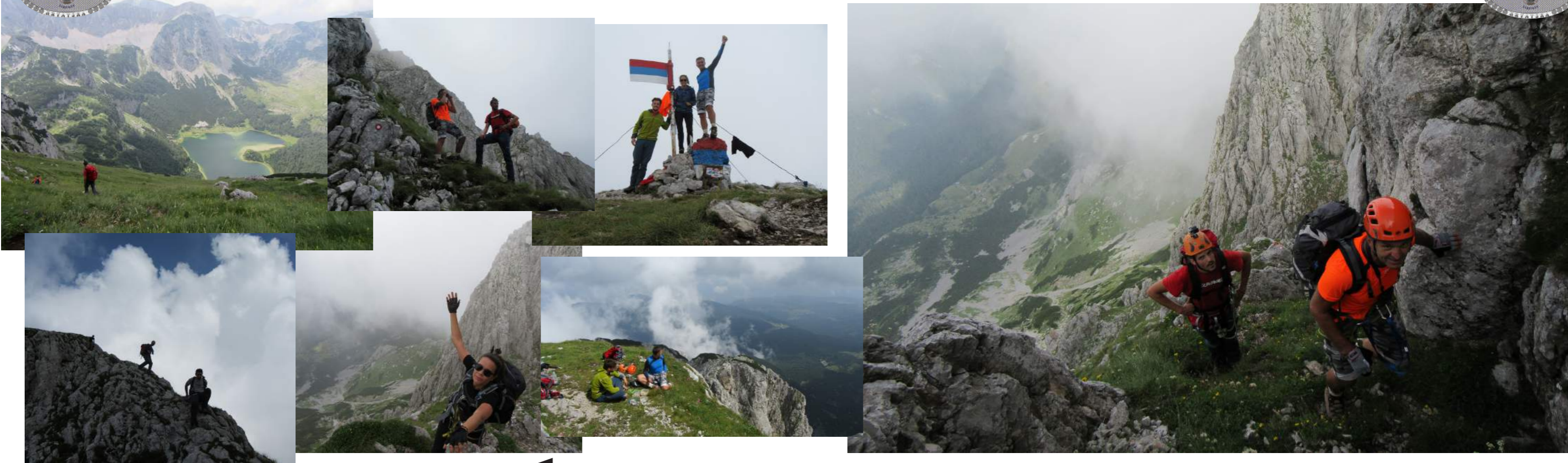
Silazim padinom do križanja za Sveto brdo. Pejzaži se mijenjaju kao platna vruhnskog slikara, postojana, moćna a opet čarobna. Sunce se prosipa ogoljelim brdima, nema hladu. Važno je da staza ide dalje, da traje ljepota planinskih vrhova. Toto kopa

zemlju tražeći hlad, pravim česte pauze, ne žurim. S respektom mislim na kolonu uplašeni žena, umornih stvaraca i djece koja plaču jer im nije jasno zašto su još snena izvučena iz postelje svojih domova u Lovincu da bi hodali padinama Velebita. Slika straha u dječjem oku zatrepila mi je na stazi kao molitva za razum onih koji nam određuju sudbine. Zakoračila sam na Sveto brdo kao na oltar mira. Ljepota Zira s jedne i azurna boja mora s druge strane Svetog brda, nagradila je moj izlazak na vrh.

Povratak je uvijek lakši. S obzirom da mi je poznato da obnova skloništa na Vlaškom gradu nije završena a izvor je presušio, vratila sam se do križanja za Ivine vodice. Za pola sata došla sam do malene kuće okružene šu-

mom. Tu sam sa španjolskim parom izvukla otkinutu kantu iz bunara, ne baš čvrsto vezala za lanac, a ono malo već mutne vode postalo je još mutnije.(ostavila sam obavijest na ulazu NP) Podijelila sam klor što sam imala kod sebe. Tu sam izgubila vrijeme, te sam odlučila prenočiti. Ne znam kako se 9 mladih smjestilo u minijturno potkrovlje, dok sam ja za sebe spojila klupe u kuhinji.

Ujutro sam planirala ići na Lekine njive i Anića kuk. No, španjolski par me zamolio da ih povezem do Vodica, jer moraju za Split. Moga Camina radi, nisam mogla odbiti. Ipak sam se na povratku, 20tak minuta od skloništa, spustila do rijeke zahvatiti vode. U toj čaši hladne i bistre vode zrcalila se moja dvodnevna staza.

NA MAGLIĆ POŠTAREVIM PUTEM

29.-31.7.2016.

Antonia Viljac

Za završne pripreme pred Francusku nas troje smo odabrali uspon na Maglić, Poštarev put. To je polu alpinistički smjer sa Prijedora (1660mnnv), pa skoro okomiti put do vrha. Smjer se još zove banjalučki ili zapadni. Pročitani smo da na stazi ima sajli za pripomoći se, ali...bolje se ne ukopčavati jer su u jako lošem stanju a na mjestima di su stvarno potrebne niti ih nema. Kaci-gu obavezno preporučam jer je sve krušljivo, čak je na par metara od nas bila kamena lavina - a nikoga poviše nas.

Uspon je po atraktivnom grebenu, u stilu onog-ako padneš, padaš odakle si krenija. Ima dosta sipara i strmog kamenjara, penje se uz pomoć ruku. Ako se neko boji visine, bolje ne ići. Dakle, malo više od 700 metara uspona se prođe jako brzo, a uspon je tehnički i kondicionjski zahtjevan.

Za dva sata i 10 smo izašli na vrh, u super raspoloženju jer smo to lipo satrali. Nedugo nakon nas pridružila su nam se i trojica zagrepčana koji nisu baš bili zadovoljni stazom, sajlama i slično. Lipo smo marendali, proćakulali i krenili kružnom turom na Trnovačko jezero, te smo se jako brzo siparom spuštali, tj gubili na visini. Srića pa sam imala štapove za kočenje, inače bi bilo guzno zaustavljanja. Pogled na Trnovačko sa ove strane je nenormalno fenomenalan. Bili smo mi prije na Magliću, ali sad je

bilo lipše se spuštati. Svugdi vidamo table za upozorenje od odrona i sipara.

Na jezeru se muški kupaju, uživamo, upoznajemo mnoštvo drugih planinara, ima puno turista na organiziranim turama i vodiča koji sa Prijedora samo do jezera dođu. Prolazak kod jezera se plaća 1 euro. Može se popiti kava, piva i sl....

Tu upoznajemo i Faruka, osebujnog i svestranog vodiča iz Sarajeva s kojim smo se dobro nasmijali i izmijenili planinarska iskustva. Potom još sat i nešto idemo nazad na Prijedor. Digli smo šatore na livadi, uživali u prekrasnom zalasku sunca, pekli kobasice i odmarali. Rano na spavanje i oko 6 ujutro krećemo na Volujak, opet stazom preko Trnovačkog. Penjemo se na katune i pitamo jednu familiju koja obitava gore ljeti da nam otprilike pokažu stazu, jer nije

markirana. Uz njihove upute i pomoć GPS-a krećemo popriko prema vrhu, ali se ja u jednom trenutku vraćam nazad, razlozi poznati ženama, heh. Na jezeru sam bila u društvu mladog para iz Mostara, usput sebi dogovorila školu skijanja na Kupresu ove zime a imamo i zajedničkog prijatelja iz Šibenika. Eto i u planini di nas je malo upoznaš svakoga. Saaaatima sam uživala, sunčala se i kupala sama, nakon uredskog radnog tjedna taman lipo dođe.

Njih dva su ispenjala Volujak za 3 i 20, nazad za uru i kvarat - luđaci. Nazad u kamp na ručak, spremanje, na povratku smo išli na Tjentište posjetiti spomenik palim partizanima u bitci na Sutjesci, pa zaslužena večera u Čitluku. Lipo.

Sudjelovali: Alija Omerović, Luka Dubravica i Antonia Viljac.

PREZENTACIJA KLUBA NA OTVORENOM

U sklopu proslave 950 godina prvog spomena grada Šibenika, HPK Sv. Mihovil je na travi ispred kluba Azimut postavio pravi mali planinarski kamp s ciljem upoznavanja Šibenčana s planinarenjem. Organizirali smo izložbu fotografija, a zainteresirani su mogli razgledati izloženu opremu koja se koristi u planinarenju, speleologiji i sportskom penjanju.

Također su se preko projektora prikazivale prezentacije naših postignuća, od samih početaka kluba, počeci speleologije i održane škole, osnivanje HGSS Stanice Šibenik na inicijativu naših članova, do današnjih planinarskih uspjeha kao što su Mont Blanc, Prokletije, Atlas i mnogi drugi usponi.

U ugodnoj atmosferi na obali, uspjeli smo stvarno dočarati kako izgledaju naša druženja u planini, što nam je sve potrebno za jedan ili više dana u planini, pomoću kakvih sprava idemo ispod zemlje, što je potrebno za ispenjati stijenu, a građani su sa pažnjom slušali naše priče i objašnjenja, te razgledali izložene fotografije, a okupljena djeca oduševljeno su obila-

zila postavljene šatore. Možemo s ponosom reći da je bio pravi gužvanac u našem planinarskom kampu na rivi, interes je bio velik i nadamo se da ćemo ubuduće organizirati prezentaciju na otvorenom kako bi građanima približili naš hobi, u nadi da se što veći broj počne baviti ovakvim aktivnostima i upišu se u naš Klub.

Upravni odbor Kluba se zahvaljuje svima na sudjelovanju, večer je bila uspješna i vidimo se drugom prilikom!

SLOVENSKA TRILOGIJA

Antonia Viljac

Volim kad dogovori padnu u doslovno 5 minuta i već smo na telefonu i rezerviramo dom u Sloveniji.

Sve tri noći smo spavale u prekrasnom Aljaževom domu, koji nam je bio polazišna točka za sve tri naše ture. Po dolasku u dom, već

vlada oduševljenje interijerom i toplinom kojom smo dočekane.

Prvi uspon za zagrijavanje je bio na atraktivni Mangart-2679 mnv. Ne pretjerano dug ili naporan, meni je bio zabavan i stalno sam se oduševljeno smijala, baš uživala. Dakle vozili smo preko Ita-

lije nekih sat i po do prijevora Mangarta, navukle se u pojaseve i krenile brzinom munje do vrha Slovenskom feratom. Na vrhu sa lakše strane stižu mama i „navezana“ curica, od nekih 8-9 godina i to me stvarno oduševilo, jer slovinci svoju dicu stvarno vode sa sobom od

malih nogu na planinarenje i ferate, to je u njih normalno kao kod nas odlazak u shopping centar. Vraćamo se Via normale, a za uspon i spust ukupno triba 4 sata, bez pauzica.

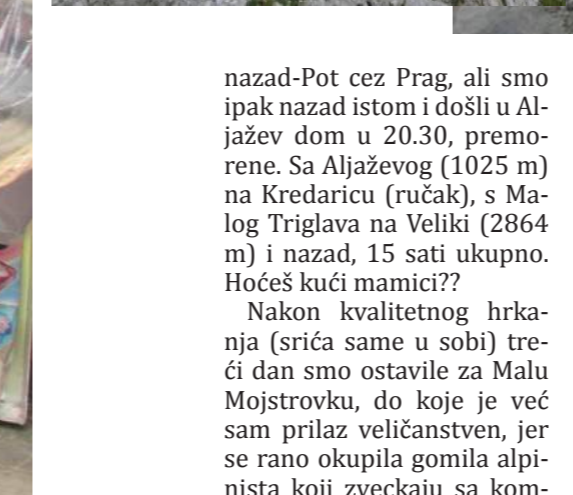
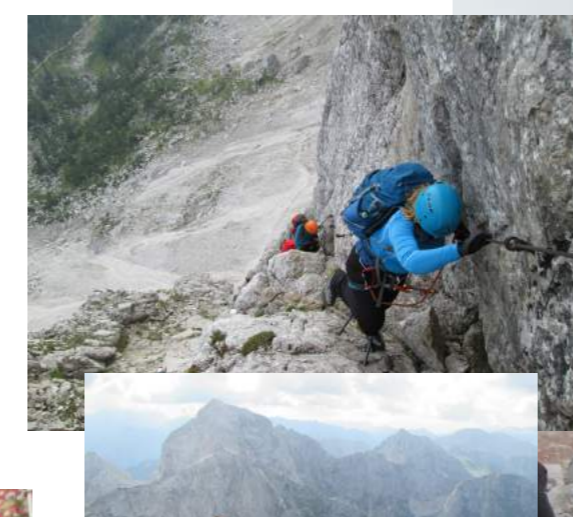
Drugi dan na Triglav, napokon. Aniti je to već 3-4 put, meni prvi. Odlučile smo

ići Tominškovom poti gori, digle smo se u 4 i „natane“ marendale i spremile se za polazak već u 5.30, po mraku. Iskreno, meni taj dan nije bilo nešto dobro-mislila san se okreniti već nakon pola sata, ali nešto me ipak tiralo gori.... Uspon kao da je trajao 3 dana bez prestanka,

haha. Svega smo doživili-smijanje, odlična ekipa po putu-za zafrkanciju i savjete, ludo penjanje po feratama, provalije svuda oko nas, čak smo gledali i helikoptersko spašavanje. Čule smo da je jedan alpinist pao sa Slovenskog smjera i poginuo a drugi kritično, ajme. Helikopteri

lete svakih par minuta po nekoga.

Na vrhu opća za*ebancija, mislim da su svi upamtili dvi šibenke, atmosfera odlična, svi planinari raspoloženi. Bilo nas je puuno na vrhu, jer sa svih smjerova napadaju-šta iz smjera Krme, alpinistički, Tominškova i slične. Tribali smo ići dužom turom

nazad-Pot cez Prag, ali smo ipak nazad istom i došli u Aljažev dom u 20.30, premorene. Sa Aljaževog (1025 m) na Kredaricu (ručak), s Malog Triglava na Veliki (2864 m) i nazad, 15 sati ukupno. Hoćeš kući mamicii??

Nakon kvalitetnog hrkanja (srića same u sobi) treći dan smo ostavile za Malu Mojstrovku, do koje je već sam prilaz veličanstven, jer se rano okupila gomila alpinista koji zveckaju sa kompletima, a za uspon na Mojstrovku se već skupio red, pa

samo zaključile da slovinci ustvari idu „ubit uru-dvi“ prije ručka na feratu, kao mi šta odemo na kavu/orahovac na rivu gubit vrime. Ovaj popularni uspon Hanzovom poti je kraći, ali teži od Triglava, uspon okomitom feratom oko 2 ipo i silazak sat ipo običnom pješaka stazom. Za nama stalno neki miksi ekipa nijemaca i slovinci sa kojima se završavamo, ispred nas tročlana obitelj sa dječacićem od 7 godina i oni uopće nisu osigurani, bez kacige, bez pojasa, samo

ruke. Svaka im čast kad se to usuđuju sa malim. Slovenci su super ljudi (bar ovi u planini), svi s kojima smo pričale su baš bili ljubazni, dobromamjerni i prijatni. Tribali smo isti dan ići na Prisojik zbog najavljene kiše nismo, ali svejedno još jedna tragična priča - opet helikopter, na stazi odron kamenja, poginila cura. Pitale smo domaćice u domu, u Triglavskom narodnom parku su nesreće svakodnevno, strava. Triba stvarno biti oprezan po feratama, puno je ljudi-kacige

i kopčat se-nikad ne znaš ko ili šta je poviše tebe i ne preporučam kretanje u većim skupinama.

U svakom slučaju, moja Anita i ja zadovoljne se vraćamo nakon 4 dana po slovenskim feratama, tri jako kvalitetna uspona i preporuka svima da odu i dožive te ukročene divlje stjenovite slovenske Alpe, sve je markirano, obilježeno i osigurano, domova ima na svakom koraku, može se lipo uživati naravno ako vrime potrefi kao šta je nas.

HPK SVETI MIHOVIL zaslužen dobio Grb Šibensko-kninske županije za 2016. godinu

Tako je i naš klub HPK Sv. Mihovil dobio Grb Šibensko - kninske županije za 2016. godinu, a kako u obrazloženju

piše: „Zbog promicanja vrijednosti zdravog života među mladima, zaštiti kulturnih i prirodnih vrijednosti Grada Šibenika i Šibensko-kninske

županije, te brojnih športskih aktivnosti“. Grb Šibensko-kninske županije, u ime svih članova Mihovila, primio je naš pred-

sjednik Mate Protega. Zahvaljujemo što ste prepoznali naš rad te zaslužen doбили nagradu na ponos svih naših članova HPK Sveti Mihovil!

VRIJEDNI PLANINARI HPK SV. MIHOVIL DOVRŠILI JOŠ JEDNU PLANINARSKU STAZU U NAŠEM GRADU

Branka Ivas

Svestrani članovi HPK „Sv. Mihovil“ iz Šibenika, pored raznih specijalnosti kojima se bave, a među kojima je osim planinarenja i speleologija, slobodno penjanje i vodička služba, uredili su, očistili i obilježili planinarskim markacijama (markirali) stazu u zaleđu Šibenika.

Novoosnovana sekcija markacista Kluba HPK „Sv. Mihovil“ zadnja 4 vikenda proveli su uređujući planinarsku stazu na način da su prvo odredili rutu i izvršili predmarkaciju, zatim očistili i markirali stazu sa svim potrebnim putokazima, te konačno napravili gps trag

cijele kružne staze. Sama duljina staze iznosi 25,3 km, a ukupno vrijeme potrebno za šetnju cijelom kružnom stazom je oko 7 sati hoda.

Staza počinje u gradskom predjelu Šubičevac na križanju ulica Bana Josipa Jelačića i Put Luguša kod Kuglane. Nakon 200 m hodanja ulicom Put Luguša staza skreće lijevo te blagim usponom kroz šumarak stiže se u podnožje brda Luguša kojeg zaobilazi njegovom lijevom padinom. Dalje staza vodi kroz ograde i suhozide te prelazi preko ceste Dubrava-Šibenik i ulazi u selo Jurasi. Na kraju sela put vodi kroz šumu na prijevoju i stiže se do sela Mihaljevići te se prolazi ispod autoputa. Uspjon se nastavlja prema prijevoju Ploča između brda Debeljak i Trtar. Na

samom prijevoju staza zakreće desno na Trtar prema vjetroelektranama i uspinje se na vrh Orlovača (494m/nv) te nastavlja dalje do vrha

va-Danilo Biranj i nastavlja dalje stazom kroz krš ispod autoputa do zaselka Junakovići. Putem kroz suhozide stiže se do zaseoka Šišak, pa prelaskom preko ceste Dubrava-Podi dolazi se do planinarske kuće „Alati“. Od kuće se dalje nastavlja kroz borovu šumu i izlazi se na predio Vršine gdje se prolazi kraj crkve Sv. Mihovila. Uskoro se dolazi na prijevoju Dumbočica i slijedi uspon na brdo Kamenar gdje se nalaze telekomunikacijski uređaji i antene. Sa vrha slijedi spust do polazne točke.

Kružna staza osim planinarima, može poslužiti svim građanima našeg Grada i Županije koji žele na zdrav i koristan način kroz šetnju upoznat ovaj dio naše županije.

Krtolin (503m/nv). Tu počinje spuštanje do sela Danilo Biranj zaseok Rončevići te se prelazi preko ceste Dubra-

Kampiranje na Dinari 27.-28.2.2016.

Antonia Viljac

Uopuštenom tonu u subotu tek oko 10 sati krenili smo put Vrlike, popili kavu na špici i kupili još malo hrane, da slučajno ne bi ostali gladni. Parkirali smo se kod skloništa u selu Glavaš i tu smo počeli slagati opremu po sebi, u smislu da smo na ruksake koji su težili od 15 do 25 kg, na njih slagali još i šatore, cerade, karimate i slično....

Bez obzira na teret, do skloništa Martinove košare smo stigli za nepunih 2 sata sa pauzicama dok smo odmarali ruksake. Dobar

prosjek obzirom da smo se dizali sa 550 na 1300 m/nv, u mukama tegleći ormare na leđima. Nakon marende smo od skloništa krenili desno, pratili stare markacije pa smo došli do dijela di se odvajamo od oznaka i skrećemo kroz maglu po oputini, preko kamenih ploča do naše vrtače koja se nalazi na nekih 1500 m/nv, di je inače završni izlet i bivakiranje opće planinarske škole.

Plan izleta je bilo noćenje u snijegu, ali cijelim putem

do gore ne nailazimo na njega, tako da smo bili sritni kad smo ga ugledali u vrtači, bar napola

ispunjen plan. Atmosfera filmska, magla i kišica pridonose mističnosti planine. Brzinski smo digli dva šatora, di smo se nas pet raspodijelili za spavanje. I onda kreće akcija paljenja vatre, srića da je Kolombo kupia u Vrlici kutiju kockica za paljenje-pomislili smo. Sve je bilo natopljeno od kiše koja je danima padala. Drva, trava, grančice-mokro.... vatra je uspila goriti samo dok je bilo kockica i odma bi se ugasila. Tako da smo se morali zadovoljit sa dva koherića, di smo podgrijavali fažol i kuhali juhice, heh.

I tako okupljeni oko kohera, umisto vatre da nas grije,

popili dva, tri bevan-de i spavanac već oko 21 sat. Ostali smo po šatorima do 10 ujutro, uživali u svojim vrićama dok je kišica sipila. Brzinsko skupljanje opreme, pa pravac na Martinove na marendu. Pri silasku, stali smo na „vodi“ vježbat izradu Sv.Bernarda, sistema za podizanje. Ispalo je dobro, jer smo Kolombo i ja friško na visokogorskom tečaju učili te tehnike plus Joka sa svojim znanjem iz HGSS-a, pa smo se nadopunjavali i usput smo im pokazali načine izrade naveza za ledenjake.

U svakom slučaju, pripremili smo drva za nadolazeće bivakiranje u svibnju!

Sudjelovali: Anka, Joka, Zoran, Mate K. i Antonia.

Joso Gracin

"Što god trebate učiniti, ili sanjate o tome, počinite. Hrabrost u sebi združuje moć i magiju"

Johann Wolfgang Goethe

Zabadajući cepin u beskrajnu snježnu strminu, pokušavajući napraviti još jedan korak prema gore, za leđima začuh snažnu grmljavinu od koje mi se naježiše sve dlake na tijelu. Zvučalo je stvarno opako. U prvi tren pomislih da je negdje ispod nas, među snježnim vrhovima i rastrganim kukovima, proletio mlazni avion, a onda, da je možda to grmljavina od nekakvog nevremena. Oboje smo se gotovo istovremeno

gama staroga i temperaturi zraka što se lagano podizala, stvarao je idealne uvijete za pokretanje lavina. Mada smo o lavinama znali dosta, tada smo se prvi puta susreli s njima. Zvučalo je tisuću puta gore nego što smo mogli i zamisliti. Najveći broj isku-

Balkanu. Maja e Jezerces ili Jezerski vrh 2694 m, najviši je vrh Prokletija, a nalazi se na području sjeverne Albanije, u oblasti Velika Mesija, tri kilometra zračne linije južno od granice s Crnom Gorom. Sjeverno od vrha u visinskim udolinama poznatijih pod

danom na alpske vrhove penje se na tisuće planinara i alpinista. Zbog te masovnosti u Alpama je i najveći broj stradalih. Gorska služba spašavanja i helikopteri spremni da u svakom trenutku krenu u akciju spašavanja, ali i da sku-

snježne strehe što se s gornjeg ruba žlijeba nadvila nad nama. Da se tih desetak tona snijega i leda odlomilo pa skliznulo u kuloar, pomelo bi nas kao da nikada nismo ni postojali. Ipak, ta snijegom ispunjena usjeklina predstavljala nama je jedini put

smo zaključili da je sa strane na kojoj smo se nalazili, to jedini mogući put prema vrhu. Na nepoznatom terenu, po magli i dubokom snijegu, teško bi nam bilo pronaći neki drugi smjer prema gore. U predvečerje prethodnog dana ulaskom u amfiteatar podno vršnog dijela primijetili smo desno od sebe dva manja žlijeba koji su izlazili na gornji rub uskog raskidanog grebena što se također pružao u pravcu vrha, ali nismo znali što bi nas tamo moglo dočekati. Ako bi tu zapeli bez mogućnosti apsajanja istim smjerom odakle smo se popeli, doveli bi sebe u jako opasnu poziciju. Ostati po takvom snijegu i hladnoći na uskom grebenu nadomak samog vrha, više od dana hoda do najbližeg sela, značilo bi naći se u smrtnoj opasnosti. Strmine s druge strane vrha bile su nam daleke, očima nevidljive, utopljene u oblake i maglu, a možda prekrivene još i debljim slojevima snijega i leda. Nismo imali vremena za žubljenje, ni snage za traže-

ve šanse da savladamo to ukleto mjesto ispunjen dubokim nanosima snijega i leda. Uzalud nam bilo volje, srca i truda kad je priroda jača od nas. Veliki uspjeh predstavljalo je i samo to što smo došli do točke na kojoj smo se nalazili. Mnogo puta smo pomišljali na odustajanje. Ipak, tako malo nas je dijelilo od cilja.

Oslonjen o cepin, dubokim disanjem hvatao bih zrak, a onda podigao pogled prema visini. Iznad sebe bih ugledao Tatjanu u bespoštednoj borbi sa opakom snježnom strminom. Divio sam se s kojom se voljom borila da savlada taj kuloar. Tada bi mi se i u meni probudila nova snaga. Uz povremenu bol u desnom koljenu i veliki napor da opet ne skliznem dolje, snažno zabadajući cepin u snježnu masu savladao bih još nekoliko metara padine. Ponovo bi mi se vratila nada i pomisao: - Možda se ipak uspijemo dohvatiti gornjeg ruba tog ukletog usjeka. Negdje gore u bijelim visinama stajao je željezni križ što se na vrhu Maja

stigli nadomak gradića Plava na obali Plavskog jezera. Iz Plavskog jezera nastaje rijeka Lim koja otječe na sjeveru u pravcu Sandžaka. Sat prije svanuća parkirali smo se u šipražju iznad rijeke da barem malo odspavamo. S dolaskom jutro odvezli smo se u gradić Gusinje smješten u samom podnožju Prokletija, pa se tražeći Stanicu granične policije opet vratili u Plav. Ovaj puta, da ne bi imali nekakvih problema, odlučili smo legalno, tj. s dozvolom ući u Albaniju. Ta odluka koliko je izgledala dobrom pokazala se je i loša. Da bi dobili čarobnu dozvolu zvanu "Odobrenje za prelazak granice lica ili grupe lica van graničnog prelaza i van utvrđenog radnog vremena graničnog prelaza" trebali smo cijeli dan provesti što u Stanciji granične policije, što u šetnji ulicama Plava čekajući da nam se zahtjev pozitivno riješi. U početku su nam u stanici čak govorili da nam ne misle izdati takvu dozvolu. Zapovjednik

ZIMSKI USPON NA 'MAJA E JEZERCES'

okrenuli prema sjeverozapadu, otkrivši kako je taj strašni zvuk prouzročila golema lavina što se sa 2461 m visokog vrha Maja e Bojes, obrušila svom snagom negdje u donju dolinu ili niz neku našim očima skrivenu padinu s druge strane tog moćnog prokletijskog vrha. Nalazili smo se na velikoj visini i bilo nam je teško odrediti gdje se lavina točno srušila. Vidik u pravcu dolina Buni i Jezerce većim dijelom skrivao je visoki stjenoviti greben. Nikada do sada nismo čuli takvu strašnu rušilačku moć prirode. Zvučalo je kao da se pola planine srušilo, a bio je to tek početak pokretanja lavina na "Zabranjenoj planini". Novi snijeg je pao dva dana prije našeg dolaska, a padao je i prethodne noći. Prhak i mekan debljine preko metra, na zbijenim ledenim nasla-

snih svjetskih alpinista stradalo je baš od lavina. Nikada ne možeš u potpunosti biti siguran da se negdje iznad tebe neće odlomiti neka oku nevidljiva ledeno-snježna streha ili skliznuti ogromno snježno polje, pa te pomesti sa strmine kojom se uspinješ prema vrhu. Na to se teško može utjecati. Kada krene, snježna stihija uništi sve što joj se ispriječi na putu.

BJESHKET E NAMUNA

Zabranjene ili Proklete planine, albanski Bjeshket e Namuna, visoki su planinski masiv koji obuhvaća dio sjeverne Albanije, istočne Crne Gore i zapadnog Kosova. Pružaju se u pravcu sjeveroistoka u dužinu od 40 km, od Skadarskog jezera pa do Kosova. Za Prokletije se kaže da su najnepristupačniji i najdivljiji planinski masiv na

imenom Buni i Jezerce nalazi se šest ledenjačkih jezera po kojima je vrh i dobio ime. Maja e Jezerces je po visini drugi vrh u Albaniji. Prvi je Veliki Korab 2764 m, koji je ujedno i najviši vrh Makedonije, a nalazi se nešto istočnije od masiva Šar-planine. Tijekom komunizma i vladavine albanskog vođe Enver Hoxe najviši vrh Prokletija dobio je naziv "Maja e Rinise" (Planina mladosti). Prvi zabilježeni ljudi koji su se popeli na vrh bili su britanski penjači Sleeman, Elmslie i Ellwood. Bilo je to 26. srpnja 1929. godine. Nekoliko godina kasnije to je uspjelo i grupi austrijskih planinara.

Prokletije nazivaju još i južnim Alpama, ali u odnosu na njih dosta su manje i niže. Mada su Alpe veće i opasnije, tamo je sve uhodano, organizirano i markirano, i svakim

me tko nema osiguranje (U Hrvatskoj se spašavanje ljudskog života ne naplaćuje, a u Prokletijama službeno gotovo i ne postoji). Prokletije su nepristupačne i divlje, većim dijelom bez markiranih planinarskih staza i bez signala za mobitel. Prokletije su ono što traže istinski pustolovi, ljudi željni mira i potpune slobode, bez ograničenja i strogih pravila ponašanja u prirodi. Planinarenje, boravak u planini i druge aktivnosti u prirodi zadnjih godina postali su "IN". To nažalost znači i masovnost posjete, a s time i stvaranje zakona koji će posjetiteljima odrediti način uživanja u prirodi, tj. ograničiti slobodu zbog koje su tamo došli.

UKULOARU

Cijelo vrijeme uspona uz prijeteću strminu nismo znali za postojanje ogromne

prema vrhu. Imali smo samo dva izbora, ili se probiti na tom mjestu ili odustati. Voziti se od Šibenika do Vusanja 650 kilometara, pod takvim snježnim uvjetima doprijeti do visine od 2500 metara, pa preživjeti noć u snježnoj rupi i nakon toga ne pokušati savladati tih zadnjih dvjestotinjak metara visinskih što su nam se ispriječila do najvišeg vrha Prokletija, izgledalo nam je neprihvatljivo. Znali smo da uspon možemo prekinuti u bilo kojem trenutku, ali bili smo i svjesni da smo dobili šansu kakvu ćemo više teško dobiti. Na "Zabranjenu planinu" smo i došli zbog toga da se na njenu najvišu točku popnemo u zimskim uvjetima. Za uspon smo imali najgori mogući snijeg, mekan i dubok. U završnici uspona bili smo primorani ući u najduži i najstrmiji kuloar, jer

nje novog smjera. Provesti još jednu noć u snježnom bivku bilo je zadnje što smo željeli u životu. Sve odluke koje smo do tada donijeli (osim javljanja graničnoj policiji u Plavu), pokazale su se ispravne. Zbog toga smo i uspjeli po takvom vremenu, na nepoznatom terenu, bez vodiča, markacija i GPS uređaja, sami i isključivo uz pomoć zemljovidu i kompasa doprijeti do visine na kojoj smo se nalazili, te bez podloški i vreća za spavanje preživjeti surovu noć u "vučjoj jami" na -14 stupnjeva. Bili smo svjesni da nam kuloar predstavlja posljednju barijeru, ali ujedno i jedini put prema vrhu.

Nakon teške borbe sa svakim metrom uspinjanja, kada bih niz snijeg skliznuo natrag do točke s koje sam krenuo, a često i niže, obeshrabreno bih pomislio kako nemamo nika-

Jezerce spajao s kraljevstvom nebeskim. U jednom trenutku razbili su se oblaci iznad nas. Okruglo, gotovo bijelo sunce rastegnulo je svoje neobične ljubičasto-plavkaste zrake pravo niz kuloar. Oko sunca se stvorio halo-efekt, rijetka i neobična pojava kad se ono nazire kroz jako tanak sloj oblaka ispunjen kristalićima leda. Taj neobičan prsten izgledao mi je kao znak božanske prisutnosti. Sve oko nas odisalo je nekakvom stvarnošću. Bili sam svjesni, ako i uspijemo doći do križa na vrhu, da smo tada tek na pola puta. Čekat će nas povratak, isto toliko opasan i neizvjestan.

ODOBRENJE ZA PRELAZAK GRANICE

Nakon cijelo-noćne vožnje od Šibenika do istočnog dijela Crne Gore, pred jutro smo

granične policije uvjeravao nas je da ne idemo tamo gdje smo naumili, jer pao je novi snijeg. Pod takvim vremenskim uvjetima nitko ne ide u planinu. Ići tamo znači dovesti život u pitanje, a oni ne žele biti odgovorni za naše živote. Istovremeno i mi smo policajce uvjeravali u svoju priču. Objašnjavali smo im da smo iskusni planinari, planinarski vodiči i pripadnici hrvatskog GSS-a, koji po planinama vodaju druge planinare i spašavaju tuđe živote. Govorili smo ih da će nam ta tura biti gotovo rutinska i da se ne moraju brinuti za nas. Zapovjedniku je na džepu uniforme pisalo "Vukman", pa sam mu rekao da i u našem kraju postoji prezime Vukman, a on mi je odgovorio da mu to nije prezime nego ime.

Uglavnom čekajući na to

famozno odobrenje upoznali smo gotovo sve ulice u Plavu, svratili u turističku zajednicu, na poštu, platili takse za odobrenje, bili na buvljoj pijaci, ručali na periferiji grada na travnatoj padini iznad jednog od mnogobrojnih potoka. U isto vrijeme, divili smo se ljepoti krajolika oko sebe i poput pravih europskih zgražali se količini smeća koje stanovnici Plava bacaju pored svojih kuća i u korita nekada lijepih rječica i potoka. Svega se tu moglo vidjeti i naći, od bezbroj punih najlonskih vreća, odbačenog građevinskog materijala, stare odjeće i obuće, uništenih dijelova namještaja i dječih igraćaka, mnoštva plastičnih boca, pa do ovčjeg runa, životinjskih lešina, olupina starih automobila i svega drugog što se može i ne može zamisliti. U Plavu smo bili na piću u birtiji za koju ne znaš da li je bila ispunjena ljudima ili dimom cigareta, a interijer i gosti mogli su se slobodno smjestiti u davne šezdesete godine prošlog stoljeća, a možda i ranije. Tatjana je otišla na WC, ali joj je povratak trajao super kratko. Kada je pogledala unutra, vrata od WC-a brže je zatvorila nego otvorila. Ponekad je zanimljivo popiti piće baš na takvim mjestima, među dimom, žamorom i dovikivanjem domaćih ljudi. To je ono što nestaje, ono čega uskoro više neće biti. Zapadna, sterilna mjerila življenja lagano će uništiti svaku posebnost krajeva koji još uvijek dišu nekim svojim ritmom i žive ustaljenim načinom života.

Na kraju dana ipak smo dobili magično odobrenje za prelazak državne granice između Crne Gore i Albanije van graničnog prijelaza, ali zbog toga smo u Plavu potrošili gotovo čitav jedan dan i to jedan lijepi, sunčani dan idealan za ulazak u planinu.

KARAULA

Kod svojih starih poznanika u selu Vusanje, porodice Gocaj, Špana, Zulje i sina im Jetmira, stigli smo u smiraj dana. Nismo se mogli dugo zadržavati. Ruksake i osta-

lu opremu prebacili smo u njihov terenac kako bi nas Jetmir i njegov brat prebacili do napuštene karaule u Zastanu ropojanskom. Od Zastana, tj. karaule, započniju planinarske ture na Maja Jezerce, najviši vrh Prokletija, te Maja Rosit, drugi vrh po visini u Crnoj Gori, visine 2524m. Makadam kroz pustu dolinu Ropojanu postavio je sve gori, a onda su se na cesti ispred nas isprijeli debeli nanosi snijega, a gotovo istovremeno dogodio se i kvar na terencu. Nismo mogli dalje. Približavao se sumrak. Izbacivši teške ruksake vani shvatili smo da ćemo ih morati tegliti. Jetmir nam je pokazao skraćeni put do karaule. Rekao je: - ako idete cestom imate sat i po hoda, a ovdje kroz šumu tek nekih 15 do 20 minuta. Jučer su u tom pravcu krenula i tri njemačka planinara. Možda ih nađete u karauli.

Tih Jetmirovih 15 do 20 minuta pretvorilo se u najmanje sat i pol probijanja kroz gustu šumu. Po mraku, uzbrdo kroz duboki snijeg, bez tragova i markacija, s krpeljama na nogama i sa po dva ruksaka težine preko četrdeset kilograma, umorni od nespavanja i duge vožnje od Šibenika, učinilo je to da smo izgubili stazu. Dugim proučavanjem terena i bauljanjem po šumi, ipak smo uspjeli otkriti gdje dalje krenuti. Izbivši na mali proplanak, na širokom snježnom polju ispred sebe, pod mjesecom, u udolini podno visokih vrhova ugledali smo konture tamnog objekta. Bila je to karaula.

Unutar nje naziralo se nekakvo slabo svjetlo. Zaključili smo da je to svjetlost čeonih lampa trijebimo, ali zbog toga smo u Plavu potrošili gotovo čitav jedan dan i to jedan lijepi, sunčani dan idealan za ulazak u planinu.

primijetili ruksake i cepine, pa shvatili da smo planinari, kao da im je pao kamen sa srca.

David, Ben i Lucas, tri mlada njemačka planinara, dvadesetogodišnjaka, imala su u plan sličan našem, popeti se na vrh Maja Jezerce, a nakon toga i na slikoviti piramidalni vrh Maja e Harapit 2217m na sjeverozapadnom kraju doline Theth koji se također nalazi na prostoru Albanije. Vidjeli smo taj slikoviti vrh iz Vusanja u zalazak sunca kroz dolinu Ropojane. U daljini je izgledao poput roga što se izdiže prema nebu. Jetmir je rekao da je to prokletijski Matterhorn. Na južnoj strani Maja e Harapit je impresivna vertikalna visoka 800 m, a u njenom podnožju nalazi se najduži speleološki objekt u Albaniji. Do sada je istražen do 2585 m u dužinu i 346 metara u dubinu.

Karaula je napušteni vojni objekt bivše JNA sagrađen za vrijeme Jugoslavije u svrhu smještaja vojnika graničara koji su u tom dijelu Prokletija nadzirali granicu prema tada jako zatvorenoj i gotovo neprijateljskoj Albaniji. Karaulu su graničari koristili samo u toplijem dijelu godine, a zimi bi se povukli u zimsku karaulu u obližnje Vusanje. U hladno doba godine put kroz dolinu Ropojana od Vusanja do Zastana zbog velikih nanosa snijega većinom bi bio neprohodan. Karaula se uz ulazni dio i prostorni hodnik sastojala od još osam prostorija, velike spavaonice, male spavaonice i kancelarije, te kuhinje, blagovaonice, ostave za hranu, skladišta i sanitarnog čvora. Najvećim dijelom, ta ogromna koliba veličine 20 x 12 metara bila je sagrađena od drveta. Mada godinama napuštena, još uvijek je bila u dosta dobrom stanju. Sada, ali samo ljeti, koriste je lokalni stočari, a povremeno i rijetki planinari. Kada bi se preuredila u planinarsku kuću ili nešto slično, zbog lokacije na kojoj se nalazi, predstavljala bi u tom dijelu Prokletija savršenu bazu za planinarski turizam. Brzo sam zaključio

da je ipak bolje da sve ostane tako divlje i pusto.

ODLAZAK U IZVIDANJE

Penjali smo se kroz šumu, slijedili tragove Nijemaca koji su iz karaule krenuli dosta ranije. Ta tura nam je predstavljala nekakvo izviđanje terena. Dogovorili smo se - hodamo do dva sata popodne, pa dokle stignemo, a onda nazad. Nakon izlaska iz šume, prema jugu nam se otvorila dolina ispunjena maglom i snijegom. Vodila je prema ledenjačkim jezerima Buni i Jezerce. Tragovi Nijemaca ispred nas postajali su sve dublji. Primijetili smo da su na nekim mjestima upadali i metar duboko u snijeg. Poslije nekog vremena njihovi tragovi su odjednom nestali, pa smo zaključili da smo se negdje mimošli ili im se dogodilo nešto za nas neobjašnjivo. U odnosu na nas dvoje imali su GPS uređaj s instaliranim trekrom, ali zato mnogo lošiju opremu od nas. Hvala Tatjani što se sjetila da ponese i krpelje. Bez njih se ne bi uspjeli ni maknuti od karaule. Prteći duboki snijeg probili smo se do granice s Albanijom. Šest ledenjačkih jezera bilo je prekriveno bradima leda i snijega pa ih nismo mogli vidjeti. Krajolik pred nama izgledao je surov, negostoljubiv i opasan. Planina kao da je zatvorila sva svoja vrata. U njenim divljim njedrima bili smo nepoželjni. U sumrak smo se vratili u karaulu i tamo ponovo ugledali naše nove poznanike. Ben, David i Lucas, rekli su da definitivno odustaju od uspona na Maja Jezerce. Sutradan odlaze u pravcu doline Tetha. Sumnjao sam da će im vremenske prilike tamo biti drugačije.

Na uspone u zimskim uvjetima na neki od prokletijskih vrhova ne ide se bez odlične zimske opreme, bez višegodišnjeg planinarskog staža i visokogorskog iskustva, te odlične fizičke kondicije. Mnogi planinari pri zimskom usponu na Maja Jezerce, odustanu.

Odlazak u izviđanje pokazalo se odličnom odlukom.

Važnije od upoznavanja dijela terena koji nas je čekao, bilo je to što smo zaključili da na uspon moramo krenuti s minimalnim opterećenjem, jer se kroz mekan i dubok snijeg s težim ruksacima nećemo uspjeti probiti.

USKRSNI RUČAK U SNJEŽNOM ROVU

Ranim jutrom na Uskrs, krenuli smo iz karaule na konačni uspon prema najvišem vrhu Prokletija. Vani je još bio mrak, ali uskoro je svitlalo. U pet i pol ujutro, s čeonim lampama na glavi ušli smo u šumu. Ruksaci su nam bili težine samo 5-6 kilograma. Stavili smo u njih tek ono najosnovnije, dereze, penjačku opremu (vodičko užje, penjačke pojaseve, kacige, klinove, kladivo i gurtne), rezervne rukavice, prvu pomoć, kompas, zemljovid, po bocu vode, a od hrane dvije čokolade, tvrde kekse, sušeno voće (šljive i marelice), ja jedan narezak i malo kruha, a Tatjana jedan vegetarijanski obrok. Uz to, ponijeli smo astro-foliju i jednu voštanu svijeću, za slučaj ako bi se našli u situaciji da moramo bivakirati u snijegu i to je bilo sve. Više ništa drugo nismo smjeli staviti u ruksake, čak ni vreće za spavanje, ni karimate. S većom težinom po takvom snijegu ne bi se uspjeli probiti ni par kilometara od karaule.

Nakon beskrajne borbe s dubokim nanosima, prešli smo albansku granicu. Probijali smo se kroz gustu maglu, upadajući i s krpeljama po pola metra u snijeg. Ponekad bi se maglena zavjesa na tren otvorila, pa bi se svugdje oko nas ukazale stjenovite vertikale i planinski vrhovi, te ogromne snježne dine i prostranstvo samotne doline pred nama, a onda bi se ubrzo opet sve zatvorilo. Nekada bi bjelina toliko stisnula da nismo mogli procijeniti da li je na samo metar od nas provolija ili snježni brijeg. Kad bi se otvorio vidik iskoristili bi to kratko vrijeme za orijentaciju. Ponijeli smo kompas i zemljovid područja po ko-

jem smo se kretali i to nam je bilo dovoljno za orijentirati se u takvim uvjetima. Pretpostavljajući da se u njima nalaze ledenjačka jezera, duboke ponikve smo obilazili visoko sa strane. Nakon jako strmog terena iznad zadnjeg i najvećeg jezera, ušli smo se u gornju dolinu koja se u odnosu na prethodnu pružala pod pravim kutom u pravcu jugoistoka. Ispred nas su se, poput pješćanih dina, nizala beskrajna snježna uzvišenja. Započeo je puhati i hladni sjeverozapadnjak, te razbijati maglu i oblake. Nalazili smo se na jednom, gotovo nestvarno pustom mjestu. Cepinama smo iskopali udubinu u snijegu da bi uskrsni ručak proveli barem donekle zaštićeni od hladnog daha planine. Nikada prije nismo imali takav uskrsni ručak, a vjerojatno i nećemo nikada više. U snježnom rovu, na petnaestak stupnjeva ispod nule, Tatjana je otvorila plastičnu posudicu s ranije spremljenim povrćem, a ja jedan najobičniji gavrilovičev narezak. Imali smo i dva decilitra vina, jer ipak, bio je Uskrs. Mi, naša hrana i sve oko nas, smrzavalo se.

U jednom trenutku vjetar je raznio oblake pa smo visoko iznad sebe ugledali zasneženu vršnu piramidu Maja Jezerca. Bio je to prizor koji se ne zaboravlja. Vrh piramide činio se beskrajno visok, izgledom neosvojiv. Na popodnevnom svjetlu bljeskao se visoko nad nama, a onda opet nestao u oblacima kao da je njegov prikaz bio samo dio naše mašte i snova. Gotovo došavši pred sam kraj gornje doline ponovo smo skrenuli pod pravim kutom prema jugozapadu. Popevši se uz dugačke strme padine ušli smo u nekakav prirodni amfiteatar. Još smo se nadali da ćemo se tog dana uspjeti popeti na vrh i vratiti se u Zastan, ali ispalo je drugačije. Morali smo brzo odlučivati, odrediti smjer uspona prema vrhu. Jedini put je vodio kroz jako strmi kuloar čije je gornji rub nestajao u oblacima. Padina po kojoj smo se penjali prema kulo-

aru postajala je sve strmija. Prelazila je 45 stupnjeva.

NAJDUŽA NOĆ

Kraj dana došao je odjednom, brže nego ikada. U smiraj dana u ledenoj pustoši, stajali smo pri dnu visokog žlijeba, iscrpljeni i promrzli. Nismo osjećali ni glad, ni žed. Znali smo da dalje ne možemo, a istovremeno bili smo svjesni da nemamo snage za vratiti se nazad, ali to nismo ni htjeli. Našli smo se prvi puta u okolnostima da svoje planinarsko znanje i iskustvo upotrijebimo u stvarno teškoj i po život opasnoj situaciji. Za uspon je bilo prekasno, povratak bi bio nemoguća misija, a trebali smo preživjeti. Nalazili smo se nadomak vrha, a tako daleko od njega. Bez panike, straha i krivih odluka, odmah smo krenuli s izradom snježnog bivka, tzv. "vučje jame". Bivakiranje u takvoj rupi u snijegu predstavlja najsuroviji način noćenja u planini. Danas ga većinom, a gotovo i jedino, koriste alpinisti pri osvajanju visokih himalajskih vrhova na alpski način. Dobili smo pravu, gotovo idealnu priliku da svoje teoretsko znanje o izradi snježnog bivka upotrijebimo i u praksi, ali to nije bila ni igra, ni šala. Bila je to stvarna situacija, pitanje života ili smrti, pitanje da li ćemo tu noć umrijeti ili preživjeti. Odlučili smo preživjeti i ne samo to, već i ostvariti naum zbog kojeg smo došli na "Prokletu planinu". Ako se tu noć ne smrzemo, sutradan ćemo se ipak pokušati popeti na njen vrh. Bivak smo kopali točno tri sata, sve do devet i pol navečer, ali smo zbog mraka i hladnoće imali dojam da smo ga iskopali za mnogo kraće vrijeme. Pri izradi "vučje jame", držali smo se svih pravila. Rupu smo izdubili u obliku slova L, pod ukosili prema izlazu zbog stvaranja ugljičnog dioksida, a ulaz načinili malim da ga možemo bolje zatvoriti ruksakom. Snježna špilja bila je dovoljno velika da se u nju možemo smjestiti i dovoljno mala da ne gubimo previše topline. Ispod sebe smo

raširili vodičko užje, stavili penjačke pojaseve, torbicu prve pomoći, novinske listove i drugi ruksak. Umotali smo se u astro-folije i upalili voštanu svijeću koja temperaturu unutar bivka dignula za 4-5 stupnjeva. Polako je krenula najduža i najhladnija noć u našim životima. Studen se probijala sa svih strana, a najviše odozdo. Kroz tlo se gubi čak 75% tjelesne topline. Postojala su samo dva položaja u koja smo se mogli namjestiti. Nekoliko puta sam uspio i zaspati, a probudio bih se izmučen, tresući se, ali i svjestan da smo još uvijek živi. Tatjana je počela dobivati promrzline na prstima nogu. Skinula je gojzericu. Trebalo joj je masažom vratiti cirkulaciju u prste.

Nalazili smo u "vučjoj jami" na prostoru Albanije na visini od oko 2500 metara, samo 200 metara podno najvišeg vrha Prokletija. U snježnoj rupi, na temperaturi od 14 stupnjeva ispod nule, ležali smo bez podmetača i vreća za spavanje. Bili smo dan hoda do prvog naselja i nitko na ovom svijetu nije znao točno gdje smo. Ako tu noć umremo to će biti zbog toga jer se tako trebalo dogoditi. Ionako sam uvijek govorio da je za planinara, ako nije baš premlad, "bijela smrt" najljepši način odlaska. Bezbolno je, umreš u snu i to na mjestu na kojem si najsigurniji, u planini. Na koncu, imat ćeš lijep lež i izbjeći poniženje da se u budućnosti netko brine o tvojoj starosti. Tijela će nam pronaći tek kad snijeg okopni, a pošto se na mjestu na kojem smo se nalazili vjerojatno nikad u potpunosti i ne otopi, možda nas nikada i ne pronađu.

Usprkos svemu, bili smo jako smireni. Držao nas je adrenalin i svjesnost da se nalazimo samo dvjestotinjak metara podno najviše točke "Prokletih planina" i da s dolaskom novog jutra dobivamo i novu šansu da se popnemo na njihov najviši vrh.

Trebali smo umrijeti, ali nismo

"Uvijek postoji jedno jutro i

život nam nudi drugu priliku da napravimo bolje... ali što ako se varam i da je Danas to sve što nam je ostalo?"

Gabriel Jose Garcia Marques

S prelaska Uskrsa na Uskr-sni ponedjeljak preživjeli smo najtežu i najdužu noću u životu. Dočekali smo jutro. U neko doba začuh tihi Tatjanin glas, - gotovo je - šapnula je - izgleda da je vani svanulo... Tresući se i cvkotajući zubima, otvorio sam vrata bivka i na svjetlosti dana pod sobom ugledao stjenovite vrhove pune snijega. Fantastičan prizor jutra u planini. Kada bi to mogli promatrati uz vrući čaj kroz staklo nekog toplog planinarskog doma izgledalo bi savršeno. Ovako slikoviti šiljati vrhovi prekriveni slojevima snijega i leda, mada ljepši od ičega, izgledali su nam prijeteći. Kroz noći je napadalo još dvadesetak centimetara novog snijega. Trebalo nam je mnogo vremena dok smo tako promrzli, drhtavi i ukocheni uspjeli sve stvari izgurati vani, izvući se iz snježne rupe i pripremiti za završni uspon. Nakon nadljudske borbe sa strminom nagiba i do 70 stupnjeva, uspjeli smo se dohvatiti gornjeg ruba kuloara. Za savladati visinu od samo sto i pedeset metara trebala su nam čak četiri sata. Tatjana je uspjela prva izaći iz kuloara, a ja sam izašao petnaestak minuta za njom. Iznad kuloara tlo je bilo zaleđeno. Zamijenili smo krplje s derezama. Neizmjerljivo nam se bilo lakše kretati po ledu nego po mekanom snijegu. Odjednom, gusta magla je opet skrila sve pred nama. Od vrha nas je dijelilo još samo pedesetak metara visinskih, ali nismo točno znali gdje se trebamo probiti do njega. Kao u snu prelazili smo zaleđene padine nad rubovima bezdana, a labirinte i prolaze među ogromnim ledom okovanim kamenim blokovima savladavali smo četveronoške. Na nekim mjestima zabijajući rog cepina u led provlačili se gotovo puzeći. Nakon svih

muka i truda, u magli ispred nas, opet se izdigla nekakva snježna strmina. Izgledalo je kao da tome nema kraja. U jednom trenutku posumnjao sam da smo živi i da stojimo. Pomislio sam kako smo se možda dolje u "vučjoj jami" smrznuli i da smo već odavno mrtvi, samo što toga još nismo svjesni. Cijelo vrijeme penjali smo se prema nebu, a kraj se još uvijek nije nazirao. Zaključio sam da se možda nalazimo u nekakvom čistilištu, pa na ovakav način ispaštamo za svoje grijeh. Ali ipak, nakon svih sumnji u svoje postojanje izašli smo na nekakav zaravnjeni dio. Gazili smo polako, korak po korak, oprezno. Pazili smo da u gustom magli ne dođemo do ruba nekakve snježne strehe. Vidjeli smo tek dva metra oko sebe. Odjednom, dok su uokolo grmjele lavine, kroz maglenu zavjesu pred našim očima ukazalo se priviđenje. Kao kroz san, ugledali smo veliki željezni križ što se na najvišoj točki Prokletija spajao s kraljevstvom nebeskim. U prvi trenutak nismo mogli povjerovati da je to istina. Ipak, to je bila stvarnost. Mislio sam da je križ mnogo manji nego što je i da je vjerojatno čitav pod snijegom. Na tren smo zastali, pa zajedno došli do njega i zagrlili ga. Na Uskr-sni ponedjeljak 28. ožujka 2016. godine popeli smo se po ekstremnim zimskim uvjetima na najvišu točku "Zabranjene planine" visoku 2694 metra. Sat je pokazivao 14 sati i 40 minuta. Uspjeli smo, ali našim mukama još nije došao kraj. Trebali smo se spustiti i to istim putem kojim smo se i popeli. Prvo niz prijeteći kuloar, zatim beskrajnim snježnim padinama do dolina Buni i Jezerce, a onda još dalje sve do Zastana ropjanskog. Novi snijeg zatrpao je naše jučerašnje tragove. Opet sam morao uzeti kompas i osloniti se na osjećaj kretanja kroz snijeg i maglu. Nakon svih nevolja, u dolini Buni i Jezerce uhvatila nas je noć, a onda su došli i vukovi. Posvuda oko nas vidjeli su se friški tragovi njihovih

velikih šapa, a Tatjana je u par navrata ugledala i vučje oči kako svijetlile u mraku. Pratili su nas u stopu. Toliko smo bili iscrpljeni da se više ničega nismo bojali. Željeli smo samo doći do spasosne topline. Ako slučajno krenu na nas, odlučili smo da svoje živote ne prodamo tako jeftino. Ipak nisu se usudili napasti. Tolike smrtnosti pratile su nas iz stope u stopu čitava dva dana, da više nismo osjećali ni bol, ni glad, ni strah. Osjećali smo samo veliku žeđ. Mogli smo se smrznuti u snježnom bivku, u kuloaru stradati od lavina ili propasti u neku od ledenih pukotina, a na povratku biti napadnuti i od vukova. Ništa nam više nije bilo važno osim topline. Hodali smo kao začarani, bili poput duhova što lutaju beskrajnom snježnom pustoši prema nekom svom nevidljivom cilju. Nakon deset sati spuštanja, u dolini ispred sebe ugledali smo najljepši prizor na svijetu, veliku drvenu karaulu. Izgledala je divnije od najdivnijeg hotela. U dva dana hodali smo 28 sati probijajući se kroz snježne nanose, na minus 14 preživjeli smo noć u vučjoj jami, spavali gotovo ništa, jeli jako malo i na posljedku se uz nemoguću strminu uspjeli popeti na najviši vrh Prokletija i vratili se nazad. U ta dva dana smršavio sam šest kilograma i zaključio da sam pronašao najučinkovitiji način za brzo skidanje "kilaze". Zimski uspon na Maja Jezerce s malom količinom hrane u ruksaku, to je dobra preporuka za sve one koji žele brzo smršaviti, ali ipak iskreno mislim da je bolje da pronađu neki drugačiji način mršavljenja. Kad smo se nakon dva dana patnje uvukli u svoje tople vreće za spavanje, to je jednostavno bio ulazak u raj.

Jutrom me je probudio zvuk grmljavine. Ustao sam i shvatio da to nije grmljavina od nevremena, nego od lavina. Padale su sa strmih visova što su sa svih strana okruživali skrivenu udolinu u kojoj se nalazila karaula.

Temperatura zraka je lagano rasla, a snijeg se počeo topiti. Ipak bio je kraj ožujka. Stizalo se proljeće, a mi smo još nalazili u njedrima Prokletija.

Tog Uskrsa na Maja Jezercu trebali smo umrijeti, ali nismo. Spasila nas je smirenost i hladnokrvnost u najtežim trenucima, naše planinarsko iskustvo i dobra oprema, ali ipak, imali smo snažan osjećaj da je cijelo vrijeme netko bio uz nas i čuvao nas.

I meni i Tatjani ovo je bio najteži i najopasniji uspon na neki vrh uopće. Bilo smo sretni što smo ga doživjeli, što smo ostvarili ono što smo naumili, a najviše zbog toga što smo se kući vratili živi i čitavi. Bili smo sretni što su nam se bogovi planine smilovali pa nam odškrinuli vrata Prokletija tek toliko da se provučemo kroz njih i ih ostavili prtvorena da se možemo i vratiti nazad.

Dva dana kretali smo se granicom života i smrti, svjesni koliko je ona tanka. Stara izreka kaže da onaj tko se nikada nije susreo sa smrću, kao da nikada nije ni živio. Nebo nam je pružilo iskustvo koje ćemo pamtit i cijelog života. Mnogi su nam poslije rekli da smo ludi, tj. da to što smo napravili da je doslovno prava ludost, jer ugrozili smo svoje živote zbog ničeg vrijednog. Nisu svjesni da to što smo doživjeli ne bi mijenjali ni za što drugo. To je ono što nas čini sretnim, to je način našeg života i način našeg razmišljanja o životu. Na ovom svijetu ipak postoje i ljudi koji ne žele potrošiti svoj život u zapečku, a mi smo, nadam se jedni od njih. Nakon zimskog uspona na Maja e Jezerces, dosta dugo gledali smo na život drugačije, pozitivnije i zahvalnije. Prihvaćali smo ga kao na dar s neba i osjećali ga kao vrijeme u kojem ćemo ostvariti mnoge blagodati svog postojanja.

"Obožavati život je najveća sadana, a iskoristiti život je najveća čast koju sebi možete ukazati."

Jai Guru Gev

